

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 25. OŽUJKA 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 111

Intervju:
Stanislava Stantić-Prčić

Sretan Uskrs

TEMA BROJA: OSTAVKE U HRVATSKOM NACIONALNOM VIJEĆU

kolpa·san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, dr. Marija P. Matarić,
Dražen Prčić, Stipan Stipić, Zvonko Sarić,
Zvonko Tadijan, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNICA I ZAMJENICA
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.**FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:**

Nada Sudarević

Ostavke

Ako bi se o prošlotjednoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća sudilo po donesenim odlukama o temeljnim temama, a pogotovo po načinu na koji su te odluke usvojene, a usvojene su jednoglasno ili jednoglasno minus jedan uzdržan, teško da bi se mogao izvući logičan odgovor na pitanje – zašto je na kraju ipak došlo do raskola. Jednoglasje pri podizanju ruku upućuje na jednodušje u razmišljanju, i ne sugerira konceptijske razlike među vijećnicima. Pogotovo ne govori o konfrontaciji dviju struja.

Ali, o sjednici ne treba suditi isključivo po složnom glasovanju. Jer, da je sloga bila doista do te mjere izražena, ni pripreme za sjednicu, niti sama sjednica ne bi protekli u tako dramatičnim okolnostima. Jednostavno bi se vijećnici okupili, i to mnogo ranije, a ne pola godine nakon što su pojedini problemi eskalirali, i donijeli bi jasne odluke.

Sam tijek sjednice, koja je na kraju završila ostavkama dijela rukovodstva HNV-a na čelu s predsjednikom Josipom Ivanovićem, potvrdio je postojanje dviju strana, koje do sada nisu odmjerile snage tamo gdje to trebaju činiti – unutar institucije. Sada su izašli na crtu, a ishod je poznat.

Nije, međutim, posve jasno zašto je rasplet morao biti takav. Kada nečiji prijedlog ne dobije većinu, makar to bio i prijedlog za izglasavanje nečijeg nepovjerenja, to ne znači da sa strane predlagачa i njegovih simpatizera mora uslijediti niz ostavki po domino efektu, pa još uz to i u drugim institucijama. Je li moguće da nekim našim vijećnicima toliko nedostaje političke pismenosti i parlamentarne prakse? Ili je u pitanju nešto drugo? Možda ostavkama oslabiti institucije? Bumo videli, što bi rekao naš zagorski su-narodnjak.

U svakom slučaju, iz ovog najnovijeg sukoba u hrvatskoj zajednici (a ciklično nam se događaju, zar to ne djeluje znakovito?), pa samim tim i iz žarišta događaja na polovini mandata odlazi dosadašnji predsjednik HNV-a Josip Ivanović. Tihi, uglašeni profesor, idealan za akademski ambijent. Međutim, političko okruženje u kojem se prethodne dvije godine kretao ni najmanje se ne može nazvati akademskim ambijentom i to bi možda mogao biti razlogom njegova povlačenja. Vrijeme u kojem živimo i izazovi koji nam se nameću ponekad traže otresitiji i reskiji potez, a na takvo što nije svatko spreman.

Bilo bi dobro, za hrvatsku zajednicu prije svega, da se sadašnja situacija iskoristi za jezgrovit i konkretan odgovor na pritiske sa strane, upravo u duhu odluka koje su na sjednici donesene, a da se i »pobjednici« i »poraženi« uzdrže od teških riječi, a još više od nepromišljenih djela. Stoga je velika odgovornost i na jednim i na drugima da ova- ga puta ne dozvole da nam se, nakon svega, ponovno ostvari ona narodna – dok se dvojica svađaju, treći...

Z. P.

Svim čitateljima, suradnicima i poslovnim partnerima
sretan Uskrs želi uredništvo »Hrvatske riječi«

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Odlučno protiv asimilacije i neravnopravnosti.....8-14

Osvrt na nastavni program »bunjevačkog jezika«

Sramota i diletantizam uz državnu potporu.....15

Intervju

Stanislava Stantić Prčić.....16-19

Nakon sjednice Vijeća ministara EU u Bruxellesu

Pregovori s Hrvatskom odgođeni, razočarenje ostalo.....20,21

Na putu usklađivanja zakonodavstva SiCG s EU

Uskoro rasprava o Zakonu protiv diskriminacije.....22,23

Središnji događaj kršćanstva – pobjeda svjetla
nad tamom

Gospodin je uskrsnuo!.....40-42

Predstavljanje rada HUK »Lajčo Budanović«
iz Male Bosne

Uporan rad nasuprot teškim uvjetima.....44,45

ČETVRTAK, 17. 3.

Signal

Slučaj hrvatskog generala Ante Gotovine je pokazao Srbiji da tko ne uhićuje i ne izručuje osumnjičene za ratne zločine može zaboraviti na ulazak u EU, ocjenjuje bečki dnevnik »Standard«. »Ako o pitanju europskog procesa integracije napredna Hrvatska nije uspjela pri-

dobiti EU, onda tek Srbija ne može računati sa popuštanjem«, naglašava list.

List ukazuje i da general Gotovina u Srbiji budi pozornost i zbog svoje veze sa Miloradom Ulemekom Legijom, jer su obojica, kako navodi list, zbog pljački pobjegli prije rata iz Jugoslavije, bila u Legiji stranaca i vratili se kao »patrioti«, napravivši karijeru u zavađenim vojnim formacijama.

Više-manje

Boris Tadić je rekao kako je došlo vrijeme za razgovore Beograda i Prištine, spreman je i razgovarati s albanskim političarima.

Predsjednik Srbije je novinarima, prilikom obilaska kolektivnog izbjegličkog centra u Resniku, kazao da Srbija mora imati jasan plan o Kosovu. On je dodao da je nezavisnost Kosova »neprihvatljiva« i da bi takvo rješenje pridonijelo nestabilnosti u regiji.

Tadić je kazao kako se rješenje koje je prihvatljivo za Srbiju kreće u okvirima formule »više od autonomije, manje od nezavisnosti«.

PETAK, 18. 3.

CIA

Bivši premijer Srbije Zoran Živković kazao je kako je CIA surađivala s MUP-om u pokušajima uhićenja Ratka Mladića. Živković je za Associated press izjavio da je američko-srpska suradnja u potrazi za tim haškim optuženikom tijekom 2003. dogovorena s državnim tajnikom SAD-a Colinom Powellom, šefom CIA-e i drugim zvaničnicima SAD. Cilj te suradnje bio je da Mladić bude uhićen ili da bude dokazano da se bivši vojni lider bosanskih Srba, optužen za ratne zločine i genocid tijekom rata u BiH, ne krije u Srbiji.

Zabrinutost

Javier Solana je izjavio kako je »SiCG i dalje izvor zabrinutosti«, i pored povoljnog razvoja svijesti o suradnji s Haagom.

Visoki predstavnik Europske unije izjavio je u Luxemburgu da se Srbija i Crna Gora još uvijek s velikim teškoćama oslobađa naslijeđa iz razdoblja Slobodana Miloševića, ali je naglasio da su »neki najnoviji znaci pozitivniji«.

Solana je, iznoseći ministrima obrane EU ocjenu razvoja na zapadnom Balkanu, stavio do znanja da će 2005. godina biti presudna za tu regiju.

Diskretno

Okružno tužiteljstvo navodi da nema osnova za krivični postupak protiv osoba spomenutih u emisiji »Insajder« TV B92. U priopćenju se navodi da je Tužiteljstvo to zaključilo poslije prikupljanja podataka i obavljenih informativnih razgovora s više osoba koje je Vladimir Popović spomenuo u »Insajderu«.

»Čini mi se da je ta istraga provedena tako diskretno da ni oni za koje se kaže da su bili na razgovoru ne znaju da su bili na razgovoru. Nije nikakvo iznenađenje da su sami sebe amnestirali, ali mislim da je to samo novi poziv i građanima i svima onim kojima je stalo do istine da ne dozvole da se ovaj put cijela stvar ponovno zaboravi«, rekao je Miljenko Dereta iz Građanskih inicijativa, jedne od devet nevladinih organizacija koje su tražile da Tužiteljstvo reagira na Popovićeve navode.

SUBOTA, 19. 3.

Cijepanje

Vuk Drašković ocijenio je da će se SPO obraniti od napada koje provode »iste Miloševićeve i sada vladajuće službe sigurnosti«.

Na koktelu povodom 15 godina od osnivanja stranke, lider SPO-a je, nabrajajući događaje koji su obilježili oporbenu borbu i kasnije sudjelovanje SPO-a u vlasti, naveo kako je ova godina za SPO počela »napadima onih istih snaga s Ibarske magistrale«.

»Vjerujem da će se SPO obraniti, vjerujem da će dati značajan, veliki prinos logičnom ujedinjavanju svih proeuropskih snaga u Srbiji i približavanju naše države i nacije Europskoj uniji«, rekao je Drašković.

Odgovorna

Albanska nacionalna armija preuzela je odgovornost za atentat na predsjednika Kosova Ibrahima Rugovu, pišu prištinski mediji.

Pripadnici ANA su u službenom priopćenju, dostavljenom medijima, upozorili međunarodnu zajednicu da se ne igra sudbinom naroda i kartom albanskih oblasti. Ti mediji pišu i da su UNMIK i KFOR potvrdili kako su došli do saznanja da su atentat na Rugovu organizirali pripadnici ANA koja je na Kosovu proglašena terorističkom organizacijom. Međutim, takva pisanja tiska demantiraju UNMIK i Kosovska policijska služba.

NEDJELJA, 20. 3.

Odluka

Haški optuženik Vinko Pandurević odlučio je dragovoljno otići u Haag.

General Vinko Pandurević ranije je bio na službi u Vojsci Republike Srpske. U priopćenju iz Vlade Srbije navodi se da je Pandurević tu odluku donio u razgovoru s ministrom pravde Zoranom Stokovićem. U optužnici, koja Pandurevića tereti za genocid, kršenja zakona i običaja ratovanja i zločine protiv čovječnosti, navodi se da je on, kao zapovjednik Zvorničke brigade VRS, sudjelovao u etničkom čišćenju Srebrenice.

Dvanaestorica

Predsjednik Nacionalnog savjeta za suradnju s Haškim sudom Rasim Ljajić izjavio je za B92 da se nakon predaje Pandurevića, još 12 osoba nalazi u bijegu. Ljajić je naveo kako u taj broj ne računa Vlastimira Đorđevića, koji se nalazi u Rusiji i Radovana Karadžića, koga Sud ne traži od Srbije i Crne Gore. »Ja očekujem da ćemo imati ovakav trend dragovoljnih predaja. Moramo učiniti sve u ova sljedeća dva tjedna, kako bi u potpunosti uvjerali i Sud i međunarodnu zajednicu da ćemo sve svoje obveze izvršiti. Mi smo na domaku dobivanja pozitivne Studije o izvodljivosti i bilo bi doista tragično ukoliko ovu šansu ne bismo u potpunosti iskoristili«, rekao je Ljajić.

Kraće

Vojska Srbije i Crne Gore predložila je da vojni rok bude skraćen s devet na osam mjeseci. Načelnik Generalštaba Dragan Paskoš rekao je kako ne može kazati kada će vojni rok biti skraćen jer je potrebno da nadležni organi daju svoj sud o tome. Dejan Milenković iz Komiteta za ljudska prava ocjenjuje kako bi ta odluka mogla biti korisna za one koji nemaju pravi razlog za prigovor savjesti, a zbog čega se opredeljuju za civilno služenje.

PONEDJELJAK, 21. 3.

Holokaust

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH i izraelska Međunarodna škola za proučavanje holokausta Yad Vashem ponudili su 25 stipendija hrvatskim učiteljima i nastavnicima osnovnih i srednjih škola te sveučilišnim nastavnicima koji poučavaju o holokaustu. Usavršavanje nastavnika održavat će se u Yad Vashemu u srpnju na engleskom jeziku, a troškove puta i boravka u Izraelu financirat će Ministarstvo znanosti i izraelska strana.

Zamrzavanje

Nacionalni savjet Srbije i Crne Gore za suradnju s Haškim sudom zaključio je kako je prijeko potrebno primijeniti preporuku Europske unije i donijeti zakon o zamrzavanju imovine i financijskih sredstava haških optuženika koji se nisu predali, izjavio je predsjednik Savjeta Rasim Ljajić.

UTORAK, 22. 3.

Plakati

U Beogradu su osvanuli plakati s pozivom da se bojkotira B92, a grafiti su ispisani i ispred židovskog groblja i nekih NVO.

Na ulazu u Židovsko groblje prethodne noći ispisane su poruke: »Suprotstavite se cionističkoj petolistopadskoj okupaciji«, »B92 židovska televizija«, »Židovi paraziti van iz Srbije«, »Hoćemo slobodu, a ne židovski jaram« »Srbija Srbima« uz nacrtana četiri ocila, kao i nacrtano B92 jednako Davidova zvijezda.

Prepoznavanje

Svjedok Mirko Ljubičić prepoznao je neka od imena žrtava koje je vidio na dan zločina u hangaru na Ovčari. Mirko Ljubičić bio je pripadnik dobrovoljačke jedinice »Leva supoderica« čiji su pripadnici optuženi za zločin u Ovčari. Sudac je tražio da svjedok na popisu identificiranih žrtava zaokruži one koje zna a te noći ih je vidio, i svjedok je zaokružio desetak imena.

Vragu

Vlasti Republike Srpske pokrenule su medijsku kampanju kako bi javnosti objasnile neophodnost suradnje sa Haškim tribunalom. Pod sloganom »Oni do Haga ili mi do vraga« na televizijama u Srpskoj počeo će se emitirati spotovi u kojima se podsjeća na imena optuženih za ratne zločine koji su i dalje na slobodi. Kampanju vodi Ured Vlade RS za suradnju s Haškim sudom

SRIJEDA, 23. 3.

Pokušaji

Čelnici 25 zemalja članica EU-a nastavili su u Bruxellesu proljetni summit, na kojem će, uz glavne teme posvećene gospodarskim pitanjima, biti rasprave i o Hrvatskoj. Slovački premijer Mikulaš Dzurinda je dan prije najavio da će skupina zemalja pripremiti tekst za Europsko vijeće, u kojem će predložiti da se s Hrvatskom otvore pristupni pregovori najkasnije do lipnja. Zasad nema potvrde da bi se takav dokument, bude li prihvaćen, mogao naći u zaključcima summita. Austrijski kancelar Wolfgang Schüssel predložio je da Trojka EU-a uskoro posjeti Zagreb kako bi provjerila stupanj suradnje Hrvatske s Haškim sudom.

OKO ZA OKO

Prevaljivanje odgovornosti za incidente, koji su pratili dvoboj rukometaša Zagreba i Partizana, na beogradski susret praćen protuhrvatskom ikonografijom, pokličima, uvredama i provokacijama, sugerira da su čelnici RK Zagreb zagovornici nimalo sportske filozofije »oko za oko, zub za zub na kvadrat«. Svjedoči da su Zagreb i Beograd u tome svojevrsni blizanci. A upravo sve ove godine najveći domoljubni pravovjernici u Hrvatskoj, koji redovito hodočaste na stadione i u sportske dvorane, ne bi li održavali rat i u miru kao svoj *conditio sine qua non*, takve paralele drže najvećim uvredama. Červar je zagrebački uzvrat nazvao »juhicom« prema onome što se prethodno događalo u Beogradu. Iako tamo nitko nije ozlijeđen, ničiji život nije bio doista ugrožen, nasilje se nije izlivalo ulicama, a u Zagrebu je samo providenjem izbjegnuta tragedija (»Molotovljevi ćoraci«, neprecizne bejzbol-palice itd.). **Dubravka Blažević**, komentatorica, Slobodna Dalmacija, 17. ožujka

PORUKA U BOCI

Pa naravno, ako se mi mlatimo sa Srbima zbog jedne rukometne utakmice i ne možemo spriječiti dvjesto-tinjak huligana, a istovremeno uvjeravamo EU da kontroliramo čitav svijet i da Gotovine nema nigdje na kugli zemaljskoj, on je na Marsu, ne znamo gdje je, naravno, da je to apsolutno nevjerljivo. Policija, koja ne može kontrolirati jednu malu utakmicu, ne može naći Gotovinu. To je poruka koja se šalje. **Drago Pilsel**, Danas, 19. ožujka

GOTOVINA SVUGDJE, HRVATSKA NIGDJE

Gotovina na Jadranskoj magistrali, Gotovina s Papom, Gotovina na groblju Lovrinac, Gotovina na autobusnom stajalištu... Gotovina svugdje, a Hrvatska do daljnje – na Balkanu. **Željko Krželj**, komentator, Novi list, 18. ožujka

NE ZAGREBU I NE BEOGRADU

Bruxelles kao pokvarena ploča ponavlja nekoliko mjeseci unazad da pristupa Uniji neće biti bez potpune suradnje sa Sudom u Haagu. Hrvatska, usprkos velikom broju isporučenih optuženika, nije poslala onog najtraženijeg – generala Antu Gotovinu koji je uz Janka Bobetka i Rahima Ademija bio jedan od vojnih ideologa Bljeska i Oluje, dvije vojne akcije zbog kojih se u egzodusu našlo na stotine tisuća Srba. Ispostavilo se da politika »malo isporučujemo, malo se preganjamo, a malo ignoriramo« nije mogla proći. Tako da ni desetine dobrovoljnih predaja Markača, Čermaka i ostale vojničke bratije nije pomoglo službenom Zagrebu, da konačno prijeđe balkanski Rubikon. Europska unija je još jedanput potvrdila kako je ulazak u njen blok prije svega političko, a ponajmanje ekonomsko pitanje. To je, valjda, suština koju nisu uspjeli dokučiti političari u Zagrebu, a koju svesrdno ignoriraju njihove kolege u Beogradu ili Banjaluci. I neka se ne ljuti vicepremijer srpske vlade Miroljub Labus, ali njegove ekonomske reforme ne vrijeđaju ni pišljiva boba bez političkih reformi nad kojima šapu ima premijer Vojislav Koštunica. Stoga je bruxellesko »ne« Zagrebu ujedno i »ne« Beogradu, pa koliko to loša vijest bila za Sanadera, toliko je ona loša i za Koštunicu. **Aleksandar Stošić**, Danas, 19. ožujka

POTICANJE KONFLIKTA

Dok bude štitilo Srbiju od stvarnosti i poricalo napredak Hrvatskoj koja je predana Europi, izjednačavanje će još dogoditi regionalnu demokratizaciju, modernizaciju i integraciju. Srbija će imati još manje razloga za reformu i odbacivanje teritorijalnih ambicija na Kosovu, u Crnoj Gori i Bosni, jer se pozornost svijeta uvijek može svrnuti drugamo. Predsjedništvo EU vjerojatno će podnijeti novi prijedlog i vremenski raspored za početak pregovora o priključenju sa Zagrebom. Ali bilo kakvo dulje ili neodređeno odgađanje poslat će negativan signal cijeloj jadranskoj regiji. Suprotno argumentima kratkovidnih tvoraca politike, takav će scenarij sigurno potaknuti konflikte između Zagreba i Beograda, jer će Hrvatska sebe umnogome vidjeti kao međunarodnog taoca Srbije. **Janusz Bugajski**, s Instituta za strateška istraživanja iz Washingtona, Nacional, 15. ožujka

NEZDRAV AMBIJENT

Vlada Srbije nudi rješenja za manjinska pitanja na Kosovu, ali ne želi na sličan način razmišljati i o rješavanju manjinskih pitanja u Srbiji. To stvara jedan nezdrav ambijent kod pripadnika nacionalnih manjina i to je loša stvar. **Esad Džudžević**, predsjednik Odbora za međunarodne odnose Skupštine Srbije, Beta, 19. ožujka

Dujizmi

- ✓ *Kod nas samo nezaposleni znaju što rade;*
- ✓ *Da se ne vrtimo u krugu, gdje bi nam bio kraj?;*
- ✓ *Da vam nisam bio odan, nikada ne bih bio vaša žrtva;*
- ✓ *Ako nam i nije dobro, bar da dugo traje.*

Dujo Runje

Nužnost daljnjeg institucionaliziranja manjinskih vijeća

Zadovoljena samo forma

Danas je već jasno da je vrijeme uvođenja manjinskih vijeća u pravni i politički sustav na području Srbije početkom 2002. godine bilo odrazom tadašnjih ambivalentnih državnih struktura, koje su karakterizirale dvovlašće elemenata Miloševićeva sustava i snaga koje su željele povesti zemlju drugačijim putem. Premda se ovakvo stanje društvene zbilje odrazilo ne samo na proces i postupak donošenja Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, nego i na sam njegov sadržaj, ipak je Zakon, kao i manjinska vijeća koje je uveo, kod manjinskih zajednica dočekan uglavnom pozitivno. Gotovo trogodišnje razdoblje postojanja i djelovanja desetak manjinskih vijeća pruža dovoljnu osnovu za kritički pogled na njihovo organiziranje i nadležnosti te na traženje novih puteva.

Osnovne kritike koje su postojale još u vrijeme donošenja tadašnjeg saveznog manjinskog zakona praksa je uglavnom potvrdila. Prije svih to je posredni izborni sustav, kao temeljni demokratski deficit manjinskih samouprava, koji i pored svih tehničko-materijalnih poteškoća mora biti promijenjen u neposredni. Ovo, međutim, važi samo kada je riječ o brojnim manjinama, za razliku od malobrojnih i disperziranih manjinskih zajednica (npr. Ukrajinci) kod kojih je princip neposrednih izbora tehnički praktično neostvariv. Drugi osnovni problem jest neophodno razgraničenje nadležnosti između vijeća, kao predstavničkih tijela manjinskih zajednica, i njihovih izvršnih organa, kao provedbenih tijela vijeća, pošto se ova problematika ne može ostaviti samim subjektima da je autonomno normiraju, već je to bolje učiniti na jedinstven način.

A GDJE SU SANKCIJE?: Međutim, mnogo je značajniji problem ostvarivanje nadležnosti manjinskih vijeća. Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina proklamirao je nadležnosti vijeća u četiri područja: obrazovanje, informiranje, kultura, upotreba jezika i pisma. Kako se, međutim, u razradi ovoga pitanja nije otišlo dalje, ne samo u samome manjinskom zakonodavstvu, već prije svega u ostalim propisima koji reguliraju ova područja (zakoni o informiranju, službenoj upotrebi jezika itd.), manjinska su vijeća postala posve pravno impotentna tijela. Zašto?

Sušтина prava ne sastoji se u pretpostavci da će svi subjekti na koje se odnosi pravna norma ovu poštivati – jer onda ne bi ni došlo do normiranja, već je srž prava, s jedne strane, u mehanizmima koji se uspostavljaju radi ostvarivanja pravila ponašanja koje propisuje sama pravna norma – koja kao takva odražava stanoviti politički cilj, a s druge strane, bit je prava još izraženiji u sankcijama koje primjenjuje državna prisila u slučaju nepoštivanja propisanog pravila ponašanja. Oba su ova momenta izostala kada je riječ o nadležnostima manjinskih vijeća. Jedan od najilustrativnijih primjera ovoga problema jest slučaj s TV kućom koja nakon tri godine najrazličitijeg opstruiranja emitiranja jedine emisije na hrvatskom jeziku (polusatne i dvotjedne), pokreće novu emisiju na hrvatskom jeziku odbijajući da u ovaj proces uključi Hrvatsko nacionalno vijeće. Ili kada se prevoditelj za hrvatski jezik pokrajinske skupštine ili članovi skupštinskog odbora za istovjetnost tekstova propisa za hrvatski jezik, imenuju bez ikakvih konzultacija s manjinskim vijećem. Dakle, koje mogućnosti stoje pred nekim manjinskim vijećima radi pravne zaštite kod nepoštivanja navedene četiri skupine manjinskih prava? Njih jednostavno nema, jer odluke koje donose manjinska vijeća nikoga ne obvezuju, već ostaje samo dobra volja nekoga državnog organa i ustanove hoće li stajalište manjinskog vijeća poštivati ili ne! To, međutim, nije pravo pa se

Samo ako se

reformi

nacionalnih

vijeća pristupi

cjelovito i ona

se dovede u

vezu s čitavom

političkom

Piše:
Slaven Bačić

zajednicom

može doći do

stvarnog

boljitka na

području

manjinskih

prava

može reći da su manjinska vijeća nekakav incidentni institut u domaćem pravnom sustavu.

DVA KLJUČNA MOMENTA: Kako današnja društvena zbilja pokazuje da je soft verzija društva devedesetih godina ponovno aktualna, realnom se čini mogućnost da negativna strana spomenute ambivalencije manjinskoga zakona i manjinskih vijeća nadvlada. Tu posebno mjesto ima opasnost da se manjinska prava istisnu iz sfere javnoga političkog života i, poput socrealističkoga sustava dirigiranih (tj. od svemoćne države podanicima velikodušno podijeljenih) prava i sloboda, budu svedena u torove pravno i materijalno impotentnih manjinskih vijeća. Da je to tako govori i ignoriranje zahtjeva za uvođenjem zagwarantiranih zastupničkih mjesta za manjine u parlamentima svih razina, kako je, uostalom, propisano člankom 52. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama Srbije i Crne Gore (»pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na određen broj mandata u skupštini države članice i Skupštini Srbije i Crne Gore, polazeći od principa neposredne reprezentacije, suglasno zakonima država članica«) ili člankom 9. Sporazuma o zaštiti manjina između Hrvatske i Srbije Crne Gore (»unutarnjim zakonodavstvom osigurat će se zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na lokalnoj razini, te u predstavničkim tijelima na pokrajinskoj, republičkoj i razini Državne Zajednice«).

Sve u svemu, u dosadašnjem djelovanju nacionalnih vijeća izdvajaju se dva ključna momenta: prvi – ovakva manjinska vijeća odgovaraju brojčano skromnijim manjinama te etničkim grupama čija su iskustva političkog organiziranja ili veoma skromna ili su zaustavljena na razini udruženja građana tj. nevladinih organizacija uglavnom kulturnoga tipa; drugi – kod brojnijih manjina koje imaju svoje političke stranke, one su se prirodno pokazale kao pogodniji oblik u političkoj borbi za ostvarivanje manjinskih prava (ovdje svakako vrijedi podsjetiti da se u vrijeme skupštinskih izbora manjinske stranke nastoje diskreditirati kao navodni anakronizam – dapače, posljednji primjer s njemačkih pokrajinskih izbora ponovio je situaciju kao u Hrvatskoj: manjinska stranka Danaca i Frizijaca u pokrajini Schleswig-Holstein osvojila je na izborima 21. veljače dva mjesta i jezičak je na vagi koji je odlučivao o parlamentarnoj većini i formiranju pokrajinske vlade).

Posebno je pitanje u daljnjem institucionaliziranju manjinskih vijeća opasnost da ono bude usmjereno na formalno zadovoljenje standarda – deklarativno postojanje manjinskih prava ali ne i mogućnosti njihova implementiranja. To ilustrira i nedavna izjava bivšega veleposlanika SiCG u Londonu koji je kao dokaz da se pretjeruje u ocjenama da se u Vojvodini manjinska prava krše naveo kako je »eto, ustanovljen i Savjet za nacionalne manjine i da sve to funkcionira«.

Zato bi reforma manjinskih vijeća trebala biti tek dio širega dijapazona zahvata spram manjinskih prava kojime bi se preciznije razradile četiri definirane nadležnosti manjinskih savjeta, i to kako u samome manjinskom zakonodavstvu, tako i izmjenama propisa koji reguliraju ove oblasti, s jasnim sankcijama za nepoštivanje manjinskih prava, uz uvođenje zagwarantiranih zastupničkih mjesta za manjine u parlamentima različitih razina, koje zastupnike će birati pripadnici manjina. Samo ako se reformi nacionalnih vijeća pristupi cjelovito i ona se dovede u vezu s čitavom političkom zajednicom može doći do stvarnog boljitka na području manjinskih prava.

Autor je doktor društvenih znanosti i odvjetnik u Subotici

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća: ključne odluke jednoglasno, dio rukovodstva podnio ostavke

Odlučno protiv asimilacije i neravnopravnosti

*HNV ne priznaje postupke RTV Novi Sad koje je ova kuća poduzela u cilju pokretanja emisije na hrvatskom jeziku, bez ikakvih konzultacija i zajedničkog dogovora sa službenim predstavničkim tijelom hrvatske manjinske zajednice * Kao preduvjet za bilo kakve razgovore s RTV Novi Sad, HNV zahtijeva povlačenje tužbe protiv Dušice Dulić i Zvonimira Perušića * HNV će zatražiti sudsku zaštitu prava na informiranje * Najoštrije se osuđuju svi čimbenici koji ikavski bunjevački govor bez ikakve znanstvene utemeljenosti pokušavaju uvesti u škole kao tzv. »bunjevački jezik« * Lazi Vojnić Hajduku izglasovano povjerenje * Josip Ivanović podnio ostavku*

Piše: Zvonko Sarić

Hrvatsko nacionalno vijeće ne priznaje postupke RTV Novi Sad koje je ova kuća poduzela u cilju pokretanja emisije na hrvatskom jeziku, bez ikakvih konzultacija i zajedničkog dogovora sa službenim predstavničkim tijelom hrvatske manjinske zajednice.

To znači da odluku RTV Novi Sad o za-
pošljavanju pomoćnika urednika za prog-

ram na hrvatskom jeziku i pokretanje emisije na hrvatskom jeziku HNV ne smatra ostvarenjem prava pripadnika hrvatske manjinske zajednice u SiCG na informiranje na vlastitom jeziku. HNV smatra da rješavanje problema s RTV Novi Sad nije niti započeto.

Ovo je samo jedna od jednoglasno donesenih odluka Hrvatskog nacionalnog vi-

jeća na sjednici ovoga tijela koja je održana u subotu 19. ožujka u Subotici. Od ukupno 35, na sjednici je bilo nazočno 30 vijećnika.

HNV TRAŽI SUDSKU ZAŠTITU: U vezi informiranja na hrvatskom jeziku na RTV Novi Sad Vijeće je donijelo i sljedeće odluke: zahtijeva se od državnih tijela Srbije da HNV-u omoguće dogovor s RTV

Novi Sad i nakon toga potpisivanje ugovora o osnivanju uredništva, te o zajedničkom osmišljavanju, pokretanju, pripremanju i emitiranju programa na hrvatskom jeziku, pod pretežitim utjecajem HNV-a prilikom odabira urednika, odobravanja uređivačke koncepcije i kadrovske politike uredništva. Zbog dosadašnjeg odbijanja RTV Novi Sad da pripadnicima hrvatske manjinske zajednice u SiCG omogući sustavno informiranje na hrvatskom jeziku, sukladno željama, težnjama i zahtjevima predstavničkog tijela hrvatske zajednice, HNV ovlašćuje i obvezuje predsjednika HNV-a ili drugu osobu da zatraži sudsku zaštitu pripadnika hrvatske zajednice od neravnopravnosti.

Preduvjet za nastavak bilo kakvog razgovora HNV-a i RTV Novi Sad je povlačenje tužbe RTV Novi Sad protiv *Dušice Dulić* i *Zvonimira Perušića*, novinara »Hrvatske riječi«, čiji je osnivač HNV. Ujedno, čelnici HNV-a, koji su bili nazočni na spornoj konferenciji za novinare poslije koje je podnesena tužba, službeno i javno izjavljuju da na toj konferenciji nije bilo govora mržnje.

HNV preuzima sve troškove koji proizlaze iz sudskog spora koji je RTV Novi Sad pokrenula protiv djelatnika NIU »Hrvatska riječ«.

NASILNA JEZIČNA ASIMILACIJA: Osim ovih odluka, koje su izglasane jednoglasno, na sjednici je HNV službeno reagirao i na pokušaj uvođenja »bunjevačkog jezika« u osnovne škole u Vojvodini.

Predložena je izjava skupine vijećnika HNV-a, u kojoj se navodi kako se uvođenje tzv. bunjevačkog jezika u osnovne škole, a za što se zalaže Bunjevačko na-

Energičnije u ostvarivanje prava Hrvata: Lazo Vojnić Hajduk

cionalno vijeće, kosi s osnovnim principima o standardnom jeziku, a među bunjevačkim Hrvatima potiče razdor.

Budući da se radi o najvažnijoj temi za hrvatsku zajednicu, kada je ugrožen integritet hrvatske zajednice, kada se bunjevački govor, dijalekt hrvatskog jezika, proglašava zasebnim jezikom, i kada se prepusta srpskim lingvistima da napišu osnovne jezične priručnike potrebne standardnom jeziku, nije teško prognozirati kuda sve to vodi, ocjenjuje se u izjavi skupine vijećnika i ističe kako je obveza HNV-a upozoriti na sve opasnosti i devijacije koje mogu nastati u tendencioznim pokušajima nasilne jezične asimilacije Bunjevaca, koji su etnička skupina hrvatskoga naroda.

U izjavi se napominje kako ne treba govoriti o povijesnim činjenicama i argumentima koji nedvosmisleno govore o Bunjevcima kao »grani« hrvatskog naroda, jer je to opće poznata stvar, a imajući u vidu sve rečeno, na prijedlog te skupine vijećnika HNV je donio odluku kojom potvrđuje tekst iz »Otvorenog pisma«, a koje je upućeno javnosti u organizaciji DSHV-a. Istovremeno HNV to pismo podržava u cijelosti.

Na sjednici je jednoglasno donesena odluka kojom HNV-e najoštrije osuđuje sve čimbenike koji ikavski bunjevački govor bez ikakve znanstvene utemeljenosti pokušavaju uvesti u škole kao tzv. »bunjevački jezik«, pri čemu Vijeće drži osobito nedopustivim da državna tijela, prije svega u okviru pokrajinske administracije, podupiru nastojanja, koja za cilj imaju podjelu hrvatskog autohtonog stanovništva na sjeveru Bačke radi njegove lakše asimilacije.

DNEVNI RED: Raspravi o ovim ključnim odlukama prethodilo je usvajanje dnevnog reda, koje je, zbog proceduralnih nesuglasica, trajalo cijelih sat vremena. Sjednica je, inače, sazvana nakon što je to, sukladno Statutu i Poslovniku, desetak dana ranije zatražila skupina vijećnika HNV-a. Iako su vijećnici *Zoran Vojnić Tunić*, *Bela Ivković*, *Mirko Ostrogonac*, *Petar Kuntić*, *Olga Šram*, *Lazo Vojnić Hajduk*, *Stipan Stantić*, *Joza Kolar*, *Josip Pekanović*, *Vladimir Bošnjak*, *Stipan Stipić* i *Dujo Runje*, zahtijevajući sazivanje sjednice, predložili dnevni red od samo dvije točke – ostvarivanje prava na informiranje na RTV Novi Sad i reagiranje na pokušaj uvođenja »bu-

Asimilacija i u Srijemu, a ne samo u Bačkoj:
Zdenko Đaković i Vladimir Bošnjak

Zbog neizglašanog nepovjerenja Lazi Vojnić Hajduku

Josip Ivanović podnio ostavku

Ostavke podnijeli i potpredsjednici HNV-a Mato Groznica i Branko Horvat, tajnik Ladislav Suknović, kao i član Izvršnog odbora Tomislav Žigmanov

Obrazlažući svoj prijedlog da se Lazi Vojnić Hajduku izglasa nepovjerenje na mjestu predsjednika Izvršnog odbora HNV-a, Josip Ivanović je kazao kako su za takvu inicijativu prvi impuls dali vijećnici koji su u tjedniku »Hrvatska riječ« iznosili kritike spram rada Vijeća, a prijedlog za smjenu jest s ciljem da se otklone uzroci koji smetaju rad ove institucije, te je sukladno članku 28. Statuta HNV-a koji regulira pravila za razrješavanje Izvršnog odbora HNV-a i članka 13. stavka 3. Poslovnika Vijeća, prema kojima predsjednik HNV-a podnosi prijedlog za razrješavanje dužnosti predsjednika Izvršnog odbora u pismenoj formi uz obrazloženje, mr. Ivanović dao prijedlog za uskraćivanje povjerenja Lazi Vojnić Hajduku.

OBRAZLOŽENJE: U obrazloženju koje se nalazilo u materijalu za sjednicu pisalo je da se Lazi Vojnić Hajduku treba uskratiti povjerenje zbog »neprovođenja odluka Vijeća, neostvarivanja Plana rada Vijeća, nereguliranja poslovanja Vijeća niti ureda Vijeća, nereguliranja poslovnih odnosa Vijeća s drugim pravnim ili fizičkim osobama, prekoračivanja ovlasti i netransparentnog upravljanja i poslovanja predsjednika Izvršnog odbora«. Josip Ivanović je među ostalim kazao kako predsjednik Izvršnog odbora »nije radio na potrebnim elaboracijama projektiranja planova u područjima obrazovanja, informiranja, kulture i uporabe jezika, a poslovanje Vijeća i rješavanje svih inicijativa nije procesuirano i pravno regulirano«.

Mr. Ivanović je također naveo »brojna prekoračivanja ovlasti predsjednika Izvršnog odbora Vijeća, neovlašteno potpisivanje

dokumenata i netransparentno upravljanje u poslovanju s materijalnim sredstvima«, a naveo je i kako često nije bio informiran od strane Laze Vojnića Hajduka o radu Izvršnog odbora. Prema riječima mr. Ivanovića, za neke aktivnosti rada Izvršnog odbora nisu znali ni svi članovi Izvršnog odbora. On je istaknuo kako pravo na predstavljanje Vijeća ima predsjednik Vijeća, a ne Izvršni odbor, a prijedlog za uskraćivanje povjerenja predsjedniku Izvršnog odbora podnio je, kako je rekao, zbog budućeg učinkovitog djelovanja HNV-a, napominjući da će kao moralni čin podnijeti ostavku, ukoliko vijećnici izglasaju povjerenje predsjedniku Izvršnog odbora.

U raspravi je Mato Groznica prvo iznio svoje zadovoljstvo zbog toga što su se na dnevnom redu sjednice našla važna pitanja o pravu na informiranje hrvatske zajednice na državnoj televiziji i glede pokušaja uvođenja tzv. »bunjevačkog jezika« u osnovne škole, a napomenuo je kako do ove sjednice nije bilo stava HNV-a o tim pitanjima, jer se tražio »s sofisticiran način za rješavanje tih problema«.

»Do prijedloga za uskraćivanje povjerenja predsjedniku Izvršnog odbora došlo je zbog toga, što Vijeće prethodne pola godine nije funkcioniralo, jer suradnja između predsjednika Vijeća i Izvršnog odbora nije funkcionirala. Predsjednik HNV-a nije mogao računati na suradnju Laze Vojnića Hajduka. Na ovakav prijedlog dugo se čekalo i sada je vrijeme da se ta suradnja uspostavi izborom novog predsjednika Izvršnog odbora«, rekao je Groznica.

Razmjena mišljenja u pauzi: Slavica Peić, Grgo Kujundžić i Marija Turkalj

njevačkog jezika« u osnovne škole u Vojvodini, u dnevnom redu koji je predložio predsjednik Vijeća mr. Josip Ivanović te su

točke uvrštene tek kao šesta i sedma, a ispred njih su, po njegovu prijedlogu, trebale biti: usvajanje zapisnika s prethodne

sjednice, usvajanje izvješća o realizaciji Plana rada Vijeća za 2004. godinu, usvajanje financijskog izvješća za 2004. godinu, prijedlog za uskraćivanje povjerenja predsjedniku Izvršnog odbora HNV-a, prijedlog za izbor novog predsjednika i članova Izvršnog odbora, dok su za posljednju točku predviđena vijećnička pitanja.

U ime skupine vijećnika koja je inicirala sjednicu Bela Ivković je predložio izmjenu redoslijeda dnevnog reda kojeg je u materijalu poslao Josip Ivanović, zatraživši da se prije svega raspravlja o gorućim problemima hrvatske zajednice – informiranju na državnoj televiziji i tzv. bunjevačkom jeziku, a zahtijevao je i dodavanje još dvije točke: imenovanje direktora NIU »Hrvatska riječ« na osnovi izvješća Upravnog odbora te ustanove, te razmatranje povjerenja predsjedniku HNV-a Josipu Ivanoviću, pri čemu bi se poslije toga raspravljalo i odlučivalo i o povjerenju Lazi Vojnić Hajduku. Bela Ivković je u ime te skupine vijećnika predložio da se ostale točke iz dnevnog reda koji je predložio Josip Ivanović odlože za iduću sjednicu, koja bi se trebala održati početkom travnja.

Na ovakav prijedlog o izmjeni i dopuni

REZULTAT GLASOVANJA: Lazo Vojnić Hajduk je, napominjući kako ne želi reagirati na iznesene kvalifikacije o njegovom radu, naglasio svoj dugogodišnji angažman u aktivnostima hrvatske zajednice, koji datira još s konca šezdesetih godina prošloga stoljeća, kao i svoj stav da se mišljenja moraju sučeliti, a radi općeg interesa hrvatske zajednice.

»Nisam mišljenja da hrvatska zajednica ne može bez mene, individua ne određuje instituciju i za to sam se zalagao, a činio sam najviše što sam mogao i znao za Vijeće, kao i za hrvatsku zajednicu i to u raznim vremenima, od kojih su neka bila lakša, a neka teža«, kazao je Lazo Vojnić Hajduk.

Josip Ivanović je nakon rasprave predložio tajno glasovanje o povjerenju predsjedniku IO. Za tajno glasovanje se izjasnilo 16 vijećnika, dok je za javno bilo njih 13, pa se pristupilo tajnom glasovanju.

Komisija za brojanje glasačkih listića određena je u sastavu: šefica Ureda Marija Mandić, vijećnici Bela Ivković i Ladislav Suknović.

Od ukupno 30 važećih listića 15 vijećnika glasovalo je za uskraćivanje povjerenja predsjedniku Izvršnog odbora, a 15 vijećnika je glasovalo protiv toga, što je značilo da prijedlog o izglasavanju nepovjerenja nije prošao, jer nije dobio potrebnu većinu od polovice ukupnog broja vijećnika, a to je 18 glasova.

Odmah nakon objavljivanja rezultata glasovanja Josip Ivanović je podnio ostavku na dužnost predsjednika HNV-a. Pokraj njega, ostavke su na sjednici podnijeli i potpredsjednici Vijeća

Ostavka poslije objave rezultata glasovanja: Josip Ivanović s potpredsjednicima

Branko Horvat i Mato Groznica, kao i tajnik Vijeća Ladislav Suknović, dok je član Izvršnog odbora Tomislav Žigmanov ostavku na mjesto u Izvršnom odboru HNV-a, kao i u Upravnom odboru NIU »Hrvatska riječ«, te na dužnost predsjednika Nakladničkog vijeća NIU »Hrvatska riječ« podnio u ponedjeljak, dva dana nakon sjednice.

Poslije završene sjednice predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk najavio je kompletiranje rukovodstva HNV-a i sazivanje sjednice već početkom travnja.

Prebrojavanje glasova: Bela Ivković, Ladislav Suknović i Marija Mandić

dnevnog reda reagirao je tajnik HNV-a Ladislav Suknović, iznoseći kako je za razmatranje povjerenja predsjedniku Vijeća bilo neophodno podnijeti i pismeno obrazloženje, što nije učinjeno. Josip Ivanović je također iznio mišljenje da je time prekršen poslovnik i zamolio je vijećnike

da se glasovanjem o tome izjasne. Za to da je prekršen poslovnik izjasnilo se 13 vijećnika, a 16 je bilo protiv, nakon čega je predsjednik Ivanović, konstatirajući kako većina vijećnika smatra da poslovnik nije prekršen, predložio skidanje prve, druge, treće, pete i osme točke s dnevnog reda koji je on predložio.

Na inicijativu Bele Tonkovića odustalo se od skidanja osme točke s dnevnog reda (vijećnička pitanja), a na inicijativu mr. Ivanovića odustalo se od skidanja prve točke (usvajanje zapisnika). Za skidanje ostalih točki, glasovanjem se izjasnilo 16 vijećnika, 11 je bilo protiv, dok je uzdržanih bilo dvoje. Potom se glasovalo za izmjenu i dopunu dnevnog reda točkama koje je predložila skupina vijećnika ispred kojih je obrazloženje dao Bela Ivković. Za predložene izmjene glasovalo je 14 vijećnika, protiv 11 vijećnika, a četvero je bilo uzdržanih. Tako je predložen slijedeći dnevni red: 1. usvajanje zapisnika s prethodne sjednice; 2. ostvarivanje prava u pogledu informiranja hrvatske zajednice na vlastitom jeziku na RTV Novi Sad; 3. reagiranje na pokušaj uvođenja »bunjevačkog jezika« u osnovne škole u Vojvodini; 4. razmatranje izvješća UO NIU »Hr-

vatska riječ« o postupku za izbor i donošenje odluke o imenovanju direktora i glavnog urednika; 5. razmatranje povjerenja Lazi Vojniću Hajduku na mjestu predsjednika IO HNV-a; 6. razmatranje povjerenja Josipu Ivanoviću na mjestu predsjednika HNV-a; 7. vijećnička pitanja.

Takav dnevni red je jednoglasno prihvaćen, a za prijedlog Jozze Kolara da sjednica bude zatvorena za javnost prilikom rasprave o povjerenju čelnicima Vijeća glasovalo je 12 vijećnika dok je protiv bilo 14, čime je odlučeno da cijela sjednica bude otvorena za javnost.

NERAVNOPRAVNOST U INFORMIRANJU:

Poslije usvajanja zapisnika o radu prethodne sjednice HNV-a, koja je održana 27. studenoga, pristupilo se raspravi o problemu u oblasti informiranja hrvatske zajednice na materinjem jeziku na državnoj televiziji. Josip Ivanović je u uvodu napomenuo kako je sazivanje sjednice s ovom točkom dnevnog reda planirano od ranije, ali da je ona odlagana zbog tehničkih razloga, te je odbacio kritike da ju je tek sada sazvao pod pritiskom skupine vijećnika. Uz ovu točku za sjednicu je predodčen, rekao je, materijal kojim se pokušao dati prikaz situacije glede ovoga

problema, a predstavljeni su i koraci koje je Vijeće poduzelo u cilju rješavanja toga problema, kao i prikaz daljnjih koraka. Naglasio je i prijedlog Statutarnog odbora HNV-a da se podizanjem tužbe protiv odgovornih u RTV Novi Sad zatraži sudska zaštita zbog neravnopravnosti u oblasti informiranja.

Nakon toga vijećnicima se obratio Lazo Vojnić Hajduk:

»Upravo je problem u oblasti informiranja bio razlog što je skupina vijećnika podnijela inicijativu za sazivanje ove sjednice, jer se Vijeće mora izjasniti o toj temi i zauzeti stav u cilju ostvarivanja prava hrvatske zajednice u oblasti informiranja na RTV Novi Sad. Svima su nam poznata dosadašnja događanja u vezi ovoga problema, a smatram da su politički putevi za ostvarivanje tog našeg prava iscrpljeni. Rezultat svega toga je podizanje tužbi RTV Novi Sad protiv djelatnika NIU 'Hrvatska riječ' Dušice Dulić i Zvonimira Perušića. To je činjenično stanje, a od strane Izvršnog odbora HNV-a inicirano je da cijela naša zajednica organizirano djeluje i da Vijeće o tom problemu sa stavom izađe u javnost. Nažalost, takva inicijativa je bila sputavana, jer su se konkretne aktivnosti odlagale. Na sastanku održanom 14. veljače, na kojemu sam pokraj tuženih novinara, zatim predsjednika Ivanovića i generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici *Davora Vidiša*, bio nazočan, dogovorili smo se ići intenzivnije u rješavanje problema, ali nakon što je 18. veljače na sjednici Izvršnog odbora donesena odluka da se zatraži sudska zaštita pripadnika hrvatske zajednice od neravnopravnosti u oblasti informiranja, predsjednik Ivanović je odbio decidirano podržati takvu odluku. Potom sam sazvaio konferenciju za tisak koja je održana 1. ožujka u uredu Vijeća i na toj konferenciji tema je bila zahtjev za ostvarivanjem prava hrvatske zajednice na informiranje na materinjem jeziku na RTV Novi Sad, a konferencija za tisak je sazvana nakon spomenute sjednice Izvršnog odbora na kojoj je zaključeno da postoji diskriminacija u ostvarivanju prava i sloboda hrvatske nacionalne manjine u pogledu konzumiranja informacija na materinjem jeziku na RTV Novi Sad. Izvršni odbor je inicirao i sastanak odvjetnika u povodu tužbe RTV Novi Sad, na kojemu su odvjetnici iznijeli stav da treba tražiti sudska zaštitu kako bi se prekinula diskriminacija hrvatske zajednice glede informiranja na državnoj televiziji. Nakon svih tih poduze-

tih aktivnosti, tražili smo od pravnog zastupnika tuženih, *dr. Slobodana Beljanskog*, da sagleda mogućnosti pravne zaštite i on je predložio određene pravne korake, za što je bio potreban potpis za punomoć, ali je taj potpis predsjednik Ivanović odbio dati, i tada je uslijedila inicijativa za sazivanje ove sjednice«, kazao je Lazo Vojnić Hajduk. On je potom i pročitao prijedlog odluka koje je Vijeće kasnije jedno-

ništva hrvatske redakcije ne može rješavati bez našeg Vijeća. Još u kolovozu prošle godine HNV je donio odluku da se pokrene proces uspostavljanja uredništva na hrvatskom jeziku na RTV Novi Sad, ali od tada je malo toga urađeno i pitanje je zašto se inertno ponašamo. Kao drugo, problem je što Vijeće nije aktivno sudjelovalo u formiranju dopisništva na hrvatskom jeziku RTV Novi Sad koje je osnovano u Suboti-

Za sudska zaštitu: Bela Ivković, Petar Kuntić, Milivoj Prčić i Grgo Kujundžić

glasno prihvatilo.

ŠTO JE UČINJENO DO SADA?: U daljnjem tijeku diskusije Petar Kuntić je iznio kako je i on jedan od potpisnika inicijative za sazivanje sjednice, jer je smatrao neophodnim da se konačno na dnevnom redu pojavi i pitanje prava na informiranje hrvatske zajednice na RTV Novi Sad. »Kao vijećnik i kao predsjednik DSHV-a smatram da Vijeće mora reagirati prije svega na dvije pojave. Jedna je ta što hrvatska zajednica ne ostvaruje ona prava koja ostvaruju ostale nacionalne manjine u oblasti informiranja na materinjem jeziku, a napominjem i da se pitanje formiranja ured-

ci«, kazao je Petar Kuntić.

Josip Ivanović je iznio svoje viđenje problema, a u materijalu koju je dostavljen vijećnicima obrazložio je korake koji su poduzeti.

»Rješavanju informiranja na hrvatskom jeziku trebalo se sustavno pristupiti, a to je jedna od zadaća Izvršnog odbora, koji treba stručno procijeniti situaciju i projektirati rješenja, a mi još nemamo jasnu platformu u vezi rješenja problema informiranja. Više se ne smije ići na varijantu privatne produkcije ili produciranja putem nevladine udruge kao što je bio slučaj s emisijom TV divani. Dužnost je RTV Novi Sad formirati uredništvo na hrvatskom jeziku, a tajnik Savjeta Republike Srbije za nacionalne manjine *Petar Lađević* podržava potrebu hrvatske zajednice da se to pitanje riješi. Također, hrvatska zajednica ima podršku ostalih nacionalnih manjina u Srbiji i Crnoj Gori da se pitanje informiranja riješi«.

Ivanović je dodao kako je za 22. ožujka zakazan sastanak u Misiji OEES-a u Beo-

Nazočni predstavnici diplomacije

Cijeli tijek sjednice HNV-a pratili su predstavnici hrvatske diplomacije – generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Davor Vidiš* i konzul prvog reda *Miroslav Kovačić*.

gradu o pravu na informiranje hrvatske zajednice, na kojemu će se zahtijevati učinkovitije djelovanje te značajne europske organizacije, a najavio je i predstojeći sastanak Savjeta Republike Srbije za nacionalne manjine zakazan za 30. ožujka, na kojem će prva točka dnevnog reda također biti problem hrvatske zajednice glede informiranja na državnoj televiziji.

NADLEŽNOST HNV-a: U daljnjem tijeku rasprave *Josip Ivanković* je naglasio kako hrvatska zajednica ne ostvaruje ista prava na državnoj televiziji kao ostale nacionalne manjine, a kritizirao je pojavu emisije na hrvatskom jeziku »Žurnal« na programu RTV Novi Sad, koja se počela realizirati bez ikakve konzultacije s Vijećem.

Bela Ivković je podsjetio kako postoji Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina u kojemu piše da manjinsko vijeće predstavlja hrvatsku zajednicu i u oblasti informiranja. On je istaknuo da bi se podizanjem tužbi protiv odgovornih u RTV Novi Sad trebala zatražiti sudska zaštita zbog neravnopravnosti u oblasti informiranja.

Član Izvršnog odbora HNV-a *Tomislav Žigmanov* kazao je kako do uspostave nekog prava postoje proceduralni koraci, a Vijeće je, po njegovim riječima, poduzelo sve potrebne korake kako bi se ostvarilo pravo hrvatske zajednice na informiranje na materinjem jeziku, ali zbog toga što su upravljačke ovlasti nad pitanjima manjinskih prava u ingerenciji pokrajinske Skupštine, neophodna je veća aktivnost DSHV-a i koalicijskih partnera na pokrajinskoj razini.

Slaven Dulić je potom iznio mišljenje kako za oblast informiranja nije nadležna politička stranka, dakle DSHV, i pozvao se na Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina prema kojem je za oblast informiranja nadležno Vijeće.

Bela Tonković je kazao da s RTV Novi Sad mora biti potpisan ugovor o realizaciji televizijske emisije na hrvatskom jeziku, a tužba RTV Novi Sad protiv novinara je pokušaj skretanja pažnje sa samog problema.

»Problem je u osnovi poimanja uprave RTV Novi Sad i dijela republičke vlasti o automatičnom ostvarivanju prava, u ovome slučaju prava na informiranje na materinjem jeziku hrvatske zajednice, a ta automatika je strana njihovoj mentalnoj osi, jer je za njih, kako izgleda, ostvarivanje prava jedna trgovina, pa je tako osnovano i dopisništvo na hrvatskom jeziku RTV Novi Sad u Subotici, a bez sudjelovanja Vijeća

Imenovan direktor NIU »Hrvatska riječ«

Zvonimir Perušić – jednoglasno

Nakon razmatranja izvješća Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« o postupku za izbor direktora NIU »Hrvatska riječ«, HNV je jednoglasno imenovao dosadašnjeg v. d. direktora Zvonimira Perušića za direktora Novinsko izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« na mandatni period od četiri godine. Istovremeno, Zvonimir Perušić je imenovan i vršiteljem dužnosti odgovornog urednika tjednika »Hrvatska riječ« za period od šest mjeseci.

Jednoglasni u ključnim odlukama: vijećnici HNV-a

pri formiranju toga dopisništva, iako Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina kaže da Vijeće zastupa pravo hrvatske zajednice u oblasti informiranja«, rekao je Bela Tonković.

Na koncu rasprave o ovoj temi *Dužo Ružić* je skrenuo pažnju na činjenicu da su Hrvati u veljači 2002. godine postali službeno priznata nacionalna manjina u SiCG, ali da pravo na informiranje hrvatske zajednice nije ni do danas ostvareno na državnoj televiziji.

»Jezik je trajna životna spona među svim Hrvatima. On je znak našeg identiteta i zbog toga je veoma važno ostvarivanje prava na informiranje na materinjem jeziku. Vijeće treba poduzeti sve mjere za rješavanje toga problema i ne smijemo kaskati za problemom«, kazao je *Dužo Ružić*.

Milivoj Prčić je podržao zahtjev za podizanjem tužbe protiv odgovornih u RTV Novi Sad i istaknuo da se ovaj problem treba predložiti međunarodnim institucijama, nakon čega su vijećnici jednoglasno izgl-

sali prihvaćanje odluka koje su predložili Izvršni odbor i skupina vijećnika.

TZV. »BUNJEVAČKI JEZIK«: *Josip Ivanović* je uvodno kazao da je i u priloženom materijalu za sjednicu naznačio kako je nakon aktivnosti koje je poduzelo Bunjevačko nacionalno vijeće, rezultat bio donošenje »Pravilnika o nastavnom programu bunjevačkog jezika s elementima nacionalne kulture«, kao izbornog predmeta, za prvi, drugi i treći razred osnovne škole, koji je objavljen u Službenom listu APV Vojvodine od 31. siječnja 2005. godine. Nakon toga je, rekao je *Ivanović*, on osobno kontaktirao jedan broj uglednih stručnjaka iz područja lingvistike i zamolio ih da mu stave na raspolaganje svoje tekstove o problemu tzv. »bunjevačkog jezika«, što su oni i učinili. Te materijale *Ivanović* je prosljedio u nadležna državna tijela, a obavio je i niz razgovora s državnim dužnosnicima. Sastao se i s ministrom prosvjete i sporta *dr. Slobodanom Vuksanovićem* i ukazao mu na taj problem.

»Nakon svega toga, pokrajinski tajnik za

Vijećnička pitanja

Očekivali smo reakciju HNV-a: Petar Kuntić

obavještavati u tjedniku »Hrvatska riječ«, a što je po njenom mišljenju dovoljno.

Manjinska prava kao nedopustivi predmet trgovine: Bela Tonković

za stipendirani odlazak u tu školu vrlo važna preporuka HNV-a.

Vijećnik Josip Pekanović je kazao da bi ustavnoj komisiji koja radi na izradi novog Ustava Srbije HNV trebao uputiti zahtjev da se u novi Ustav ugradi stav o pozitivnoj diskriminaciji nacionalnih manjina, slično kako je to urađeno u Ustavu Republike Hrvatske.

Bela Tonković je iznio mišljenje da bi što veći broj gospodarstvenika trebao biti obaviješten o aktivnostima HNV-a u oblasti gospodarstva, kako bi se što više gospodarstvenika uključilo u te aktivnosti, te je postavio pitanje zbog čega obavještavanje gospodarstvenika o tim aktivnostima Vijeća nije agilnije i opsežnije.

Tonkoviću je odgovorila predsjednica Odbora HNV-a za suradnju s Republikom Hrvatskom i prekograničnu suradnju Slavica Peić, rekavši kako su se gospodarstvenici redovito o aktivnostima Vijeća u oblasti gospodarstva mogli

Potom je Vladimir Bošnjak iz Slankamena apelirao da se pri izradi elaborata o obrazovanju, koji je predviđen Planom HNV-a za 2005. godinu, obvezno uključi i Srijem, a također je pozvao da se nakon uvrštavanja Srijema u elaborat o obrazovanju predvidi i doedukacija dvije ili tri profesorice iz Srijema, spremne za početak nastave na hrvatskom jeziku. Vladimir Bošnjak je zamolio i da se Vijeće založi kod dužnosnika Hrvatske matice iseljenika za odlazak desetak djece iz Srijema u školu hrvatskog jezika koja se održava od 18. do 29. srpnja u Republici Hrvatskoj, jer je

diti ako SANU 'standardizira' tzv. 'bunjevački jezik', ali što još objašnjavati u svezi dijalekta koji je imanentan samo Hrvatima? Najbolja obrana od pokušaja uvođenja tzv. 'bunjevačkog jezika' u osnovne škole jesu kadrovi koji predaju nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnim školama«, rekao je Dujo Runje, ističući važnost doedukacije učitelja i učiteljica.

Petar Kuntić je kazao kako se očekivala reakcija HNV-a u povodu ovoga pitanja, ali da je ona izostala: »DSHV je 26. siječnja izdao priopćenje kojim je ukazao na ovaj problem, a tijekom posjeta predsjedavajuće izaslanstva Europskog parlamenta

za odnose s jugoistočnom Europom Doris Pack Subotici, također smo iznijeli stav da je pokušaj uvođenja 'bunjevačkog jezika' s elementima nacionalne kulture u I., II. i III. razred osnovne škole novi oblik asimilacije na ovim prostorima. DSHV je inicirao i Otvoreno pismo u kojem smo naglasili pripadnost Bunjevaca hrvatskom narodu, što se osporava jedino u SiCG, iako Bunjevci žive i u drugim državama. Sjednica Vijeća je hitno trebala biti sazvana čim je krenula inicijativa za uvođenje tzv. 'bunjevačkog jezika' u osnovne škole«, kazao je Petar Kuntić.

Vijećnik iz Sombora Josip Pekanović iznio je stav da državni organi sustavno rade na onemogućavanju prava na informiranje hrvatske zajednice na materinjem jeziku, kao i na asimilaciji, pokušajem uvođenja tzv. »bunjevačkog jezika« u osnovne škole i predložio da se taj problem iznese europskim institucijama koje se bave zaštitom manjina, dok je Vladimir Bošnjak kazao da se o ovome problemu trebaju izjasniti i znanstvenici, dodavši da nije riječ samo o bunjevizaciji u Bačkoj, nego i o pokušajima asimilacije Hrvata u Srijemu.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk rekao je kako je »neoprostiva greška« što se HNV nije službeno očitovao izjavom u povodu najave Bunjevačkog nacionalnog vijeća o uvođenju tzv. 'bunjevačkog jezika' u osnovne škole u Vojvodini.

»Neoprostiva greška je napravljena od strane predsjednika HNV-a kada je otišao na osnivačku skupštinu Bunjevačkog nacionalnog vijeća bez konzultacije s bilo kim iz naše zajednice i pozdravio osnutak toga Vijeća«, kazao je Lazo Vojnić Hajduk, nakon čega je pročitao izjavu skupine vijećnika glede uvođenja tzv. »bunjevačkog jezika« u osnovne škole, kao i odluku koju predlaže ta skupina vijećnika, a u kojoj je istaknuto da je takav pokušaj »podupiranje asimilacije i podjele hrvatskog autohtonog stanovništva na sjeveru Bačke«.

Izjavu i odluku koju je predložila skupina vijećnika prihvatili su svi vijećnici, izuzev Slavena Dulića, koji je bio uzdržan. ■

Žurnal odsutan

Sjednicu HNV-a pratili su novinari »Hrvatske riječi«, Programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice, dopisnik Hine i ekipa TV tjednika s YU ECO televizije. Izostala je ekipa TV emisije »Žurnal, emisije na hrvatskom jeziku« TV Novi Sad.

obrazovanje i kulturu Zoltán Bunyik stavio je van snage 'Pravilnik o nastavnom programu bunjevačkog jezika', a ta je odluka objavljena u Službenom listu APV od 4. ožujka 2005. godine«, kazao je mr. Ivano-
vić.

NOVI OBLIK ASIMILACIJE: U raspravi o pokušaju uvođenja »bunjevačkog jezika« u osnovne škole u Vojvodini, vijećnik Dujo Runje je kazao kako »nije postojala sinkronizirana akcija institucija hrvatske zajednice po rješavanju tog pitanja«.

»U vezi pitanja tzv. 'bunjevačkog jezika' Vijeće se moralo oglasiti. Neće me iznena-

Osvrt na nastavni program »bunjevačkog jezika«

Sramota i diletantizam uz državnu potporu

Ono što je nevjerojatno jest kako je Program »bunjevačkog jezika s elementima nacionalne kulture« moglo proći i najnižu prosvjetnu instanciju, jer sadržajno, jezično i logično ne može zadovoljiti elementarne kriterije

Piše: Slaven Bačić

Već i letimičan pogled na program predmeta »bunjevački jezik«, koji je prošao nekoliko prosvjetnih instancija na razini Pokrajine i Republike, teško da čitatelja može ostaviti ravnodušnim, s obzirom na zavidnu razinu proizvoljnosti, pogrešaka, aljkavosti i svjesnih nedosljednosti. No, kako su to osnovne značajke rada osoba unutar bunjevačke zajednice koje se upiru dokazati da nisu Hrvati, to se prirodno i odrazilo na ovaj nesretni projekt pokušaja stvaranja književnog jezika od dijalektalnog govora. Vjerojatno bi se jezičnom, logičnom i didaktičkom analizom mogao napraviti solidan ogled na temu kako ne treba sastaviti nastavne programe, što je zadaća prije svega prosvjetnih i drugih stručnjaka, ali se i u jednom novinskom članci može upozoriti na najproblematičnije dijelove ovoga programa.

Jezik kojim su se njegovi autori služili čudna je mješavina ikavskoga narječja i srpskog jezika te na momente hrvatskoga književnog jezika. Uz nedosljednost na tom planu, ikavica je usiljena, s riječima koje i ne postoje u bunjevačkom govoru, a uz to su često rabljene i srpske riječi iako postoje odgovarajuće bunjevačke. Česta je uporaba sintaktičkih konstrukcija koje nisu svojstvene bačkom bunjevačkom govoru, prije svih izražavanje namjere rječcom »da« i prezentom umjesto infinitivom. Sve to govori da je ovaj program uglavnom nastao tako što su pojedine riječi iz programa nekoga drugog predmeta sa srpskoga tek nedosljedno »ikavizirane«.

Zanimljiv je detalj i pismo koje bi se koristilo u radu u prvom razredu osnovnog obrazovanja: »učenici bi se služili, dok ne savlada je latinično (2. razred), ćirilicnim pismom pri obradi književni tekstova«. Dakle, ni manje ni više jezik bunjevački i to još – na ćirilici!

Ono što međutim poznavateljima

književnosti bačkih Hrvata posebno upada u oči jest nevjerojatan odabir poglavlja iz književnosti. Glavna je zvijezda bunjevačkih pisaca *Marko Peić* s tri svoja djela (jedno od njih jest i »Rečnik« koji je sastavio s *Grgom Bačlijom*), tu su i dva druga suvremenika *Tomislav Kopunović* i *Lazar Malagurski* s po jednim naslovom, te *Ivan Pančić* također s jednim naslovom (premda se on osjećao Hrvatom!). Time se krug

prešućeno o kome to govore knjige *Blaška Rajića* »Narodno blago« ili »Bunjevčice« ili knjiga *Ive Prčića* »Bunjevačke narodne pisme«, ili o kome govore knjige bunjevačkih narodnih pripovjedaka *Balinta Vujkova*, gdje je dijalektalna poezija »Rič fali« *Vojislava Sekelja*... Teško da se drugačije ovo može objasniti osim da je riječ o izrazitom subjektivizmu u politikantske svrhe.

bačkih suvremenika zatvara, s tim da se dodaje i djelo jednog Bunjevca iz Hrvatske – *Milana Krmpotića* iz 1993. (za koga također nije sporno hrvatstvo Bunjevaca). Tu je još ni manji ni više jedna »Slovnica« iz – 1880. godine (za koju autori programa nisu naveli podnaslov: »po hrvatsko-ugarski izvori napisao Mijo Mandić učitelj«). I to bi izgleda bila sva bunjevačka književna posebnost za bunjevačku djecu, dok su ostalo *Ezopove*, *Anderssenove*, *Grimmove* i druge bajke i basne, srpska metodičko-didaktička djela itd. Naravno, ostaje

Program »bunjevačkog jezika s elementima nacionalne kulture« nije problematičan samo sam po sebi. Ono što je nevjerojatno jest kako je to moglo proći i najnižu prosvjetnu instanciju, jer sadržajno, jezično i logično ne može zadovoljiti elementarne kriterije. Nesumnjivo, riječ je o sramotnom podupiranju krajnjega diletantizma od onih koji bi trebali voditi brigu prije svega o pravilima struke. Najmanje što bi bili dužni svi oni koji su stavili potpis ispod ovoga programa jest da se – posrame!

Stanislava Stantić Prčić, v. d. ravnateljice Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu

Kvaliteta nastave je najbolji argument

*Roditelji trebaju znati da je uvijek ono pismo koje se prvo nauči ujedno ono koje ostane **
*Ne smatram uopće potrebnim da diskutiramo o tome treba li postojati nastava na bunjevačkom jeziku **
Točno vidim kako se neki boje da se ne smije govoriti »bunjevački« ukoliko se uči hrvatski jezik
*s elementima nacionalne kulture * Međutim, pokraj drugih narječja uči se i ikavica,*
*tako da to nije nikakva tabu tema i ne zapostavljamo govor ovoga kraja * Najveći problem*
jest održavanje škola, a zatim i nabava stručne literature i nastavnih sredstava

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Nakon odlaska Kalmana Kuntića s mjesta ravnatelja, od 1. veljače Stanislava Stantić-Prčić imenovana je v.d. ravnateljicom Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu.

Prčić Stantić je dugogodišnja nastavnica razredne nastave a novoj dužnosti je prišla, kako kaže, kao izazovu s kojim je spremna suočiti se.

Pažnja hrvatske zajednice umjerena je k Tavankutu i ovoj školi ne samo zbog toga što je ovo selo većinski napućeno hrvatskim življem, te se očekuje da će se u ovoj školi nastava na hrvatskom jeziku uspješno razvijati, već i zbog toga što je iz ove škole od strane jedne učiteljice osmišljen plan i program predmeta »bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture«.

HR: Cijelu učiteljsku karijeru proveli ste kao učiteljica u tavankutskom kraju. Nakon šesnaest godina, kakve promjene uočavate?

Najuočljivija promjena je da ima sve manje djece, dok je glede samih škola uočljiv napredak. Škole su daleko dotjeranije, u odnosu na vrijeme kad sam počela raditi u Ljutovu. Tada je tamo postojala samo jedna učionica a sada je to lijepa škola, renovirana i dograđena, a isto je tako i u Gornjem Tavankutu. Predstoji jedino još da se i središnja škola dotjera, no i tu je izgrađen Multimedijalni centar i napravljeni su dački toaleti uz pomoć fondacije ADF.

Sada OŠ »Matija Gubec« ima ukupno 430 đaka od prvog do osmog razreda, a očekuje se da će uskoro vrtići biti priključeni školama po selima, čime će naša škola preći u sustav velikih škola. Time ćemo dobiti pravo na zamjenika ravnatelja i šefa računovodstva i imati ćemo više mogućnosti. Planiramo se uključiti i u program inkluzivnog rada za djecu s posebnim potrebama.

HR: Nastava na hrvatskom jeziku uvedena je prije tri godine. Koliko je djece u Tavankutu obuhvaćeno ovom nastavom?

Trenutačno dvadeset i dvoje učenika pohađa nastavu na hrvatskom jeziku, sedmero u prvom razredu i petnaest u trećem razredu, što je malo, pogotovo kad znamo da stanovništvo Tavankuta većinom čine Hrvati. Mi međutim nemamo pravo

propitivati roditelje zašto ne upisuju dijete u odjele s hrvatskim nastavnim jezikom jer je to ipak njihova privatna stvar.

HR: Prema Vašem mišljenju, zašto se relativno mali broj roditelja odlučuje za nastavu na hrvatskom jeziku?

Mnogi roditelji nemaju jasnu predstavu hoće li biti nastave od petog do osmog razreda. Mi vjerujemo da hoće, ali roditelji dok ne vide ne znaju. Ali, trebali bi i roditelji znati da njihovo dijete neće nitko manje uvažavati zato što pohađa nastavu na hrvatskom jeziku. Svako dijete će završiti osnovnu školu i imati ista prava i mogućnosti bez obzira na kojem jeziku pohađa nastavu i sigurno neće biti slabiji čak zato što je pohađao nastavu na hrvatskom jeziku.

HR: Pokraj kompletne nastave na hrvatskom jeziku postoji i izborni predmet »hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture« koji ste i Vi predavali. Kakva su Vaša iskustva?

Djeca veoma dobro prihvaćaju ovaj predmet jer se trudimo da njegovo izučavanje bude interesantno i da ga ne osjete kao teret ili da to od njih iziskuje neki izuzetan napor, budući je to nešto što je izborni predmet. Treba podsjetiti i da se ovaj predmet ne zove njegovanje hrvatskog jezika već hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, i tu stavljamo veliki akcent jer svako dijete koje jest Hrvat trebalo bi pohađati ovaj predmet, osobito ona djeca koja ne pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Kada je riječ o školi, to je jedini predmet gdje dijete može naučiti nešto o tradiciji i kulturi svoga naroda i sačuvati to. To vrlo dobro znam, jer kad sam, na primjer, predavala predmet »muzičko«, prema školskom programu nastave na srpskom jeziku pod nastavnom jedinicom »muzika našega kraja« imamo na primjer dragačevske trubače, što naravno nije glazba našega kraja. Dakle, na taj način ne možemo sačuvati

našu tradiciju, već samo kroz predmet hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture gdje su pokraj jezika obuhvaćeni i naša tradicija i običaji.

Međutim, pojavljuje se jedan problem kod ovih učenika, jer oni prvo uče ćirilicu pismo, tako da u prvom razredu ne radimo s tom djecom čitanje i pisanje već radimo samo usmeno. Uče se dječje pjesmice,

sada je to ćirilica. Međutim, danas postoji mogućnost pohađanja nastave na hrvatskom jeziku i onda će prvo pismo koje se uči biti latinica i kasnije osnovno pismo, a pokraj toga djeca će učiti i ćirilicu u drugom razredu. Ali, ako se netko nije za to opredijelio nego se opredijelio za hrvatski jezik kao izborni predmet, onda ne može u prvom razredu učiti oba pisma jer je to pe-

čitamo im tekstove, rade se kroz crteže elementi nacionalne kulture. Tek u drugom razredu ova djeca počinju učiti latinicu, jer bi im bilo suviše da u prvom razredu uče oba pisma.

HR: Budući je osnovno srpsko pismo ćirilica, logično je da ono bude i prvo pismo koje se uči jer će se tako ono usvojiti kao osnovno pismo i kad kasnije budu naučila latinicu. Ali, što je s Hrvatima i drugim manjinama? Znači li to da će i njihovo osnovno pismo biti ćirilica?

Ranije, kad se naša generacija školovala, prvo pismo koje se učilo bilo je latinica,

dagoški neopravdano. Roditelji pak trebaju znati da je uvijek ono pismo koje se prvo nauči ujedno i ono koje ostaje. Roditelji dakle sada mogu birati i trebaju znati što sve sa sobom nosi, školovanje na srpskom ili hrvatskom jeziku, i trebaju znati da će djetetu koje pohađa nastavu na srpskom jeziku ćirilica uvijek biti prvo pismo.

Ja mogu razumjeti da učenici od četvrtog razreda pa naviše idu na satove hrvatskog jezika kao izborni predmet jer oni nisu imali izbor, ali ne mogu razumjeti zašto roditelji ne upišu dijete u hrvatski odjel od prvog razreda, ako za to imaju mogućnosti, već izaberu hrvatski kao izborni predmet, jer je izborni predmet ipak nešto po strani.

Učiteljska karijera

Stanislava Prčić Stantić, iako rodom iz Subotice gdje i sada živi, svoju na-stavničku karijeru započela je u Maloj Bosni, a zatim ju je nastavila u OŠ »Matko Vuković«, te u Ljutovu i Tavankutu. Završila je Srednju pedagošku školu, zatim Višu pedagošku, a sada je pred diplomskim ispitom na Učiteljskom fakultetu u Somboru.

HR: Uočljiv je i određeni otpor ka učenju standardnog hrvatskog jezika, i strah da će se izgubiti ikavica?

Roditelji imaju strah da će njihov govor, ikavica, biti potisnut od hrvatskog književnog jezika. Međutim neće, jer pokraj toga što djeca moraju naučiti i znati standardni jezik, upravo se u okviru nastave hrvatskog jezika pokraj drugih narječja uči i ikavica, govor Hrvata našega kraja, govor naših predaka. Tako je, na primjer, za Dan škole dramska sekcija odjela na hrvatskom jeziku pripremila igrokaz »Ždribac zlatne grive« uz pomoć *Rajka Ljubiča*, na ikavi-

liko sam roditelj čije dijete kreće u školu ne shvati što treba uraditi, ne može se mnogo toga uraditi. Tu je i stalna tema što znači biti Bunjevac, što znači biti Hrvat. Smatram da to nije stvar obrazovanosti, jer poznajem mnoge starije ljude kod kojih nije bilo dvojbe oko toga što oni jesu, odnosno svaki zna da jest Hrvat, ali se problem javlja kod mladih. Mislim da je ovih posljednjih petnaest godina ostavilo traga, jer nije bilo popularno izjašnjavati se Hrvatima.

Ukoliko bi se bilo koje dijete izjasnilo da želi pohađati nastavu na hrvatskom jeziku, a da je to nedovoljno za formiranje

ci, u čemu su djeca jako uživala i bilo je veoma uspješno. Tako da točno vidim kako se neki boje da se ne smije govoriti »bunjevački« ukoliko se uči hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Međutim, pokraj drugih narječja uči se i ikavica, tako da to nije nikakva tabu tema i ne zapostavljamo govor ovoga kraja.

HR: Što očekujete, hoće li se u Tavankutu formirati odjel na hrvatskom jeziku u prvom razredu iduće školske godine?

Trenutačno, za jesen ima prijavljenih jedanaest prvaka u Ljutovu, jedanest u Tavankutu, i jedanaest u Gornjem Tavankutu, što je praktički jedan odjel. Za sada ne znamo kako će se roditelji odlučiti. Problem je što se roditelji ne mogu jasno opredijeliti što u stvari hoće, jer može sredina sama objašnjavati, pa i uposlenici u školi, ali uko-

jednog odjela, bez problema se može formirati kombinirani odjel. Mnogi roditelji se boje kombiniranih odjela, i osobno nisam zagovornik kombiniranih odjela, ali smatram da je bolje imati petnaest učenika u kombiniranom nego trideset u jednom odjelu, iako to iziskuje od učitelja veći napor u pripremi nastave. Osim toga problem je i što se još uvijek ne zna što će biti dalje, što od petog razreda. Radi se na tome, ali udžbenici, dokumentacija, nastavno osoblje trebaju se organizirati.

HR: Tko to treba uraditi?

Od svih nas ovisi kako ćemo se organizirati. Ali, mislim da bi i odziv roditelja bio bolji ukoliko bi se znalo što dijete čeka u višim razredima. Zависи od naše zajednice, koliko ćemo se angažirati i koliko ćemo biti istrajni.

HR: Nakon tri godine nastave na hrvatskom jeziku, koji su problemi ostali neriješeni?

Malo je nelogično što tri godine imamo hrvatske odjele, a još uvijek nemamo svjedodžbe, đачke knjižice, matične knjige i školske dnevnikе na hrvatskom jeziku.

HR: Čija je to dužnost?

Od Ministarstva se treba dobiti odobrenje da se tiskaju svi potrebni dokumenti, i onda se to treba provesti u svim školama koje imaju hrvatske odjele.

Hrvatsko nacionalno vijeće bi trebalo pokrenuti pitanje i tražiti od Ministarstva da se to odobri. Uostalom, kod nas je bila savjetnica za nadzor te smo mi već dobili nalog da u roku od tri mjeseca to moramo uraditi, jer na to imamo pravo. Drugim riječima, imamo pravo koje se ne koristi, i ako mi intenzivno ne tražimo i ne inzistiramo na tim pravima, nitko to neće uraditi umjesto nas.

HR: Od jedne učiteljice u Tavankutu potekao je i plan predmeta »bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture«. Što mislite o tome?

Mi ne možemo nikome osporiti pravo da imaju tu mogućnost, ali na hrvatskoj zajednici je da bude jača i treba dati jače argumente. Neka to postoji ako to netko smatra da mu treba, ali ako mi imamo dovoljno dobre argumente, udžbenike od prvog do osmog razreda, kvalitetan kadar, to će opredijeliti roditelje. Rezultati i uspjesi njihove djece su nešto što će roditelje navesti da se opredijele za nastavu na hrvatskom jeziku.

HR: Prema Vašem mišljenju, je li uopće moguće organizirati nastavu na takozvanom »bunjevačkom« jeziku, odnosno dijalektu?

Pa to je jasno da je neizvodljivo, vidjeli smo program i mislim da uopće ne vrijedi o tome pričati. Ne smatram uopće potrebnim da o tome diskutiramo – treba li imati nastavu na »bunjevačkom«. Naime, kao prvo pitanje se postavlja tko će to predavati, jer to što ja znam »divaniti«, to nije ni približno, čak ni onaj govor koji je nekada postojao i jednostavno se izgubio, a drugo, taj »jezik« nije standardiziran i postavlja se pitanje što se time postiže. I Dalmatinci i Istrani imaju svoj govor, i Šumadinac i Piroćanac, ali što onda? Naprosto ne vidim svrhu, gdje to vodi i čemu sve to. Mi sada

imamo jednu učiteljicu koja se angažirala i to je sve. Kad je, pak, riječ o nastavi na hrvatskom tu su ipak stvari jasne. Stremimo k tome da imamo odjele od prvog do osmog razreda, da imamo srednju školu, a djeca već i sada idu na fakultete i u Hrvatsku.

Sva ova djeca će vrlo brzo stasati za fakultet i smatram da bi trebala imati prioritet, jer tko želi ići na fakultet u Hrvatsku sada ima priliku ići u hrvatske odjele.

HR: Puno se govori o potrebi doedukacije učiteljskog kadra na hrvatskom jeziku. Jeste li zadovoljni onime što je do sada učinjeno? Učiteljice odlaze na ljetne tečajeve hrvatskog jezika u Hrvatsku, međutim tamo do-

laze učitelji iz svih krajeva svijeta iz dijaspore kojima je i samo poznavanje jezika problem. S nama je to malo drugačije, naime je potrebna nešto drugačija vrsta doedukacije, i zato nam je vrlo koristan tečaj koji održava mr. Petar Vuković, budući je on iz ovog kraja i zna što nam je potrebno. Radilo se veoma konkretno uz vježbe i provjere i bilo bi jako korisno ukoliko bismo ovdje imali neku stručnu pomoć, nekoga s kime bi se konzultirali i kome se možemo obratiti za sve nedoumice.

Trenutačno imamo pomoć od učiteljice Dobrile Puljić i Mirande Glavaš, one redovito obilaze škole, rade pripreme s učiteljicama, ulaze u odjele, primjećuju propuste i rade korekcije. Mi jako lijepo surađujemo, ali bi nam bila potrebna stalna

potpora od jezičnih stručnjaka.

Također je neophodno da steknemo certifikate o znanju hrvatskoga jezika uz provjeru, međutim veoma je važno to dobro organizirati, kako vremenski tako i osigurati literaturu za učitelje, kako bi se to provelo na način koji odgovara učiteljima koji su zaposleni.

HR: Prve godine je bilo problema oko udžbenika za djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Kakva je sada situacija i što očekujete na jesen?

Sada je situacija dobra što se tiče udžbenika, dobiva se dječji časopis SMIB, tu i tamo lektira. Očekujemo da će i ove godine biti besplatno osigurani udžbenici, a ide se na to da Školska knjiga iz Zagreba i Zavod za izdavanje udžbenika iz Beograda sklope ugovor, pa bi zavod izdao udžbenike Školske knjige koji su zaista jako dobri. Naime, knjige su primjerenije dječjem uzrastu, jer se rade u suradnji s učiteljicama, dok to ovdje, gdje udžbenike rade isključivo profesori s fakulteta, nije slučaj. Osim toga, lijepo su dizajnirane, a tu je i propratni materijal, glazbeni CD-i i drugo, i djeci je to blisko i interesantno a uz svaki udžbenik postoji i priručnik za učitelje koji je od veoma velike pomoći.

HR: Koji su općenito najveći problemi s kojima se suočavate u školama?

Najveći problem jest održavanje škola, a zatim i nabava stručne literature i nastavnih sredstava. Naime, daju se samo sredstva za materijalni trošak, a od Općine povremeno, pa se primarno koriste za održavanje škola, pa tek ako ostane onda se kupuju nastavna sredstva, literatura i slično.

HR: Za ovo kratko vrijeme koliko ste na čelu škole u Tavankutu, koja su Vaša iskustva?

Prihvatila sam ovaj posao i shvatila sam ga kao izazov. Druga je dinamika i opseg poslova, drugačiji je kontakt s ljudima, sve je drugačije, ali mogu reći i da nije tako strašno kao što se ponekad predstavlja. Imam osjećaj da imam podršku u kolektivu, kako od Školskog odbora tako i kolega, što je veoma važno. Svi su spremni na suradnju i mislim da ćemo skupa moći raditi. Svima nam je u interesu da škola funkcionira valjano i važno je da u tome svatko svoj dio posla uradi korektno. Istina je da ovaj posao zahtijeva dosta energije, ali uspijevam uz podršku obitelji. ■

Nakon sjednice Vijeća ministara EU u Bruxellesu 16. ožujka

Pregovori s Hrvatskom odgođeni, razočarenje ostalo

*Vijeće ministara EU odgodilo početak pristupnih pregovora Hrvatske s EU zbog nepotpune suradnje s Haagom * Vlast razočarana odlaganjem, ali ga ne smatra neuspjehom * Samo trećina građana Hrvatske razočarana odgođenim pregovorima * Sve češći plakati odbjeglog generala Ante Gotovine*

Piše: Dušica Dulić

Ministri vanjskih poslova EU-a odgodili su 16. ožujka u Bruxellesu pristupne pregovore s Hrvatskom, koji su trebali početi dan kasnije, 17. ožujka, i to bez određivanja novog datuma. Vijeće je usvojilo pregovarački okvir za Hrvatsku, što omogućuje da se pregovori otvore čim se za to steknu uvjeti. Kako je rečeno u obrazloženju, razlog odgađanja je što Hrvatska ne surađuje u potpunosti s Haškim sudom. Od te suradnje ovisit će i zakazivanje novog datuma za početak pristupnih pregovora.

IPAK ODLAGANJE: Europska unija odlučila je odgoditi početak pregovora s Hrvatskom, što je predstavljalo samo potvrdu prijašnjih najava iz Bruxellesa. Ministri vanjskih poslova odluku o odgodi početka pregovora s Hrvatskom formulirali su u zaključcima, a najviše se raspravljalo o tome kako nastaviti proces približavanja Hrvatske punopravnom članstvu. U zaključcima stoji kako Vijeće pozdravlja uspješan dovršetak procedura za okvir pregovora koji je predložila Komisija te ga prihvaća, a Vijeće u zaključcima naglašava i važnost pune suradnje s Haškim sudom te konstatira kako će bilateralna međuvladina konferencija biti sazvana zajedničkim dogovorom čim Vijeće ustanovi da Hrvatska u potpunosti surađuje s Haškim sudom.

Za početak pregovora trebala je jedinstvena odluka Vijeća, no, zemlje EU su podijeljenog mišljenja po pitanju otpočinja-

nja pristupnih pregovora s Hrvatskom. Za početak pregovora bili su ministri Slovenije, Slovačke, Mađarske, Austrije, Malte, Irske, Cipra i Litve, protiv su bili predstavnici Velike Britanije, Nizozemske, Finske, Danske, Francuske, Italije, Njemačke, Belgije, Švedske i Poljske, dok su ostale zemlje članice bile suzdržane.

Vanjskopolitički odbor Europskog parlamenta, suprotno odluci Vijeća ministara, zauzeo se za početak pristupnih pregovora.

Međutim, predstavnici nekih zemalja su ustvrdili kako više vjeruju Carli del Ponte nego hrvatskoj Vladi.

CARLINA ZADNJA: Tijekom prošle godine i početkom ove hrvatska Vlada je, uz činjenicu da nije uspjela locirati i uhititi odbjeglog generala Antu Gotovinu, povukla više poteza zbog kojih glavna haška tužiteljica Carla del Ponte ocjenjuje da Hrvatska ne surađuje u potpunosti s haškim Tužiteljstvom. Jedna od glavnih njezinih

Odgoda je manja stanka u procesu približavanja Hrvatske EU: premijer Ivo Sanader

Prema istraživanju javnoga mnijenja u Hrvatskoj

Trećina građana razočarana odlaganjem pregovora

Većina građana nije razočarana odlukom o odgodi početka pregovora Hrvatske s Europskom unijom, pokazali su rezultati istraživanja koje je provela agencija za istraživanje javnog mnijenja Puls. Rezultati govore da je samo 35 posto ispitanih razočarano činjenicom što pregovori nisu počeli u četvrtak 17. ožujka, što znači da čak i dio onih koji podržava ulazak u EU, ne osjeća veliko razočarenje odgodom pregovora.

Nešto manje, 31 posto ispitanika osjeća se ravnodušno, a četvrtina ispitanih je zadovoljna odgodom početka pregovora. Istraživanje je pokazalo da podrška ulasku Hrvatske u EU posljednjih dana nije značajno pala i kreće se na razini od 47 posto, dok ulazak ne podržava 43 posto građana, što znači da događaji oko pregovora nisu značajnije utjecali na stajališta ispita-

nika o ulasku u EU. Prema stranačkoj opredjeljenosti i dalje su najveći eurooptimisti glasači SDP-a, a slijede glasači HNS-a i HDZ-a. Najveći euroskeptici su glasači HSP-a, HSS-a i HSU-a. Oko 27 posto ispitanika najvećeg »krivca« za odgađanje pregovora vidi u Vladi koja nije uspjela dokazati Haškom sudu i Europskoj komisiji da Hrvatska čini sve za suradnju sa sudom u Hagu. Ipak više građana krivca vidi izvan Hrvatske. Njih 24 posto smatraju da je to Europska komisija koja je prestroga prema Hrvatskoj, dok ih 19 posto smatra da je to Sud u Hagu. Sedam posto ispitanih smatra da je krivac odbjegli general Ante Gotovina.

Većina ispitanika od 56 posto ne podržava izručenje generala Gotovine, bez obzira na posljedice, dok se za izručenje izjasnilo 28 posto.

Sve češći Antini plakati

Ante Gotovina još nije tamo gdje ga željno očekuju, ali kroz redovite poglede sa sve češćih plakata ostavlja dojam stalne prisutnosti u Hrvatskoj. Članovi zadarske Hvidre postavili su 15. ožujka na ulazu u Zadar poveći plakat s likovima generala Ante Gotovine i Svetoga Oca. Na plakatu dimenzije 2,5 x 2 metra, piše: »U Tebe se, Gospodine, uzdam«. Izrada i postavljanje plakata stajali su deset tisuća kuna, a troškove su snosili privatni poduzetnici.

Samo dan kasnije ispred zgrade zagrebačke podružnice udruge Hrvatskih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata (HVIDR-a) osvanuo je veliki jumbo plakat s likom Ante Gotovine veličine pet puta pet metara.

U zagrebačkoj HVIDR-i kažu da su plakat postavili u znak potpore generalu Gotovini jer smatraju da je general najzaslužniji da se uopće može pregovarati s Europskom unijom.

Na upit o sve većem broju euroskeptika i pojavi i skidanju Gotovinih plakata predsjednik Stjepan Mesić je ustvrdio kako je sve to organizirano i plaćeno.

»Vidite da se dijele sir i vrhnje, netko sve to financira, jer je nekom interes da Hrvatska bude izolirana zemlja i ne dobije pravila koja vrijede u demokratskom svijetu. Nekomu to treba, a komu treba izolirana Hrvatska, znaju oni koji sve to plaćaju. Brzo će se otkriti tko sve to plaća«, rekao je Mesić.

Premijer Ivo Sanader smatra da slike generala Gotovine koje se povremeno pojavljuju po Hrvatskoj ne mogu otežati početak pregovora, te da nemaju veze s Vladinom vjerodostojnošću.

zamjerki je otkrivanje da je Hrvatska tajna služba prisluškivala i uhodila njezine istražitelje te više novinara, uz činjenicu da je o tome bio obaviješten državni vrh i da na to nije reagirao. Još u travnju prošle godine haško Tužiteljstvo zatražilo je dokumentaciju o tzv. Operaciji Haag i još nekim koje su uslijedile, a u sklopu kojih se opstruirala suradnja s Haagom i skrivalo optuženike. S predajom traženih dokumenata se odugovlačilo osam mjeseci. Navodno je *Jure Kapetanović* trebao pregovarati o Gotovinihoj predaji, a Carla del Ponte zamjera Vladi što pri tome nije angažirala represivna tijela i pripremila rezervni plan za lociranje i uhićenje. Sve u svemu, 17. ožujka je Carlina izgleda ipak bila zadnja. Ona je još prije dana odluke EU izjavila da odluka Zagreba o zamrzavanju imovine odbjeglog hrvatskog generala Ante Gotovine stiže »prekasno«.

Luksemburški ministar vanjskih poslova i predsjedatelj Vijeća EU-a *Jean Asselborn Asselborn* je najavio mogućnost da bi pregovori mogli početi već sljedeći mjesec ako Hrvatska do tada ispuni postavljeni uvjet, potpunu suradnju s Haagom.

»Ako u sljedećih nekoliko sati, dana ili tjedana, Hrvatska bude u mogućnosti dokazati punu suradnju s Haagom, a to je ono što je većina članica EU-a tražila, pregovori mogu odmah početi«, rekao je luksemburški premijer i predsjedatelj Europskog vijeća *Jean-Claude Juncker*, predsjedatelj Europskog vijeća.

VELIKA OČEKIVANJA: Posljednji tjedan prije sjednice Vijeća ministara EU od strane hrvatske Vlade bio je u znaku optimističnih izjava i uvjerenosti u početak pregovora. Tek su predstavnici nekih oporbenih stranaka izjavljivali kako nije kraj svijeta ako pregovori ne počnu baš tog 17. ožujka. Najoptimističniji je bio premijer *Ivo Sanader*. »Pregovori trebaju početi... jer je Hrvatska to zaslužila. I ja ih očekujem«, izjavljivao je premijer. No, tek par dana kasnije izražavao je i svoje nezadovoljstvo zbog odluke o odgodi pristupnih pregovora Hrvatske EU, ali je istaknuo i da

je zadovoljan što je usvojen pregovorački okvir.

»Očekivali smo da će pregovori započeti 17. ožujka jer je Hrvatska ispunila ono što se od nje tražilo, a to je puna suradnja s Hagom«, kazao je Sanader.

Premijer Ivo Sanader izjavio je za HTV-ov Dnevnik plus kako odgodu početka prisli-tičkim neuspjehom, već manjom stankom u procesu približavanja zemlje Europskoj uniji i naglasio kako je i dalje optimist.

»Ne treba dramatizirati. Vjerujem da ćemo u kratkom vremenu biti vjerodostojni, pokazati da smo poduzeli sve, da je suradnja potpuna«, rekao je predsjednik Hrvatske *Stjepan Mesić*.

»Činjenica je da smo htjeli pregovore, no to se nije dogodilo i to nije ništa tragično i dramatično za Hrvatsku«, ocijenio je predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks*.

Bivši premijer, predsjednik SDP-a *Ivica Račan* je komentirajući odluku Vijeća ministara EU, te o eventualnoj odgovornosti zbog krajnjeg ishoda rekao: »Ne bih govo-

rio o bilo čijoj odgovornosti. Sam datum početka pregovora je previše dramatiziran zahvaljujući čelnicima vlasti. Ne mislim da je odgađanje pregovora neuspjeh Sanaderove vlade jer je postigla određeni napredak u približavanju EU«.

Iako i glavna haaška tužiteljica konstatira kako su u Hrvatskoj u posljednje vrijeme udvostručeni naponi, istodobno ih ocjenjuje loše koordiniranim, te ju ne uvjeravaju da je sve poduzeto kako bi se locirao bjegunac.

O razvoju suradnje s Haagom ovisi početak pregovora s EU. Pregovorački okvir je prihvaćen, formiran je i pregovarački tim. I dok se neki u Hrvatskoj plaše »paketnog« ulaženja u EU sa Srbijom i Crnom Gorom ili pak Turskom, oni drugi se plaše jačanja desnice u Hrvatskoj koja sve češćim Antinim plakatima pokazuje svoju prisutnost. Europski zvaničnici kažu, ako se ne bude insistiralo da u Haag dođe Ante, onda tamo neće doći ni *Karadžić*, *Mlađić*... A željno se čeka na sve njih.

Na putu usklađivanja zakonodavstva SiCG s EU

Uskoro rasprava o Zakonu protiv diskriminacije

Novčanom kaznom od 15.000 do 150.000 dinara kaznit će se za prekršaj svatko tko ispiše ili istakne na javnom mjestu ili na drugi način širi poruke i simbole kojima se poziva na diskriminacijsko postupanje prema drugim osobama

Piše: Dragana Popov

Jedan od niza važnih uvjeta koje SiCG treba ispuniti da bi se priključila Europskoj uniji jest i usklađivanje svih zakonskih akata s pravnim sustavom EU. Koliko samo zakona trebamo promijeniti, uskladiti i usvojiti govori podatak da se u EU primjenjuje Zakon o skijalištima koji nama može izgledati banalno, ali nas i on uvjetuje na cesti k Europi. Kakvo je stanje zakonodavnih reformi u SiCG i koliko ćemo brzo ili sporo, postati dio EU, govori podatak da još uvijek nismo usvojili neka važna zakonska akta kao što su Zakon o radiodifuziji ili Zakon protiv diskriminacije, a gdje je tu onda zakon o skijalištima, pa gdje je Europa?

Ipak se pomjeramo s mrtve točke sudeći po informacijama Centra za unapređivanje pravnih studija (CUPS) i Instituta za uporedno pravo iz Beograda, koji se bave prikupljanjem i obrađivanjem podataka o stanju u zakonodavstvu u drugim zemljama, proučavaju pravo EU i rade na usuglašavanju prava SiCG s EU, sudjeluju u radu na zakonodavnoj reformi posebno izradom modela i nacрта zakona u različitim oblastima, daju stručna mišljenja, izrađuju elaborate i ostalo. Prije dvije godine i Institut i CUPS su uradili dva modela Zakona protiv diskriminacije i kako nam je rekao stručni suradnik i istraživač Instituta za uporedno pravo i CUPS-a Saša Gajin, Zakon protiv diskriminacije bi se trebao uskoro donijeti po hitnom postupku u republikoj Skupštini.

PREPOZNAVANJE DISKRIMINACIJE: Po riječima Saše Gajina, Zakon protiv diskriminacije su harmonizirali s europskim zakonima koje su vjerno prenijeli u naš, ali su se također koristili modernim američkim pravom koje je veoma napredno u oblasti diskriminacije osoba. Osnovni cilj Nacrta Zakona protiv diskriminacije je da omogućiti da se precizno identificiraju skupine i situacije povrede načela prava i obveza koje se mogu okarakterizirati kao diskriminirane i kao diskriminatorske. Zakonom su precizno opisani slučajevi koji se smatraju diskriminatorskim u situacija-

ma pri upošljavanju, na primjer, diskriminacijom se smatra ako poslodavac narušava nekome, a samo zato što je žena, HIV pozitivan ili je druge nacionalne pripadnosti, jednaku mogućnost zasnivanja radnog odnosa ili mu uskraćuje prava iz ili u vezi s radnim odnosom, kao što su pravo

očuvanje njihovog identiteta, a naročito imaju pravo slobode izbora i upotrebe osobnog imena i imena djece i upisivanja tih imena u sve javne isprave i prema jeziku i pravopisu pripadnika manjine. Zakonom se omogućuje sloboda privatne i javne uporabe materinjeg jezika, te pravo na

Nitko ne bira hoće li se roditi s crnom ili bijelom kožom, ovakvim ili onakvim imenom, siromašan ili bogat

na rad, slobodan izbor zaposlenja, napredovanje u službi, stručno usavršavanje, jednaku nadoknadu za rad jednake vrijednosti, pravične i zadovoljavajuće uvjete rada, pa ako zaposlenom uskraćuje pravo na odmor i razonodu, na obrazovanje i stupanje u sindikat, na zaštitu od nezaposlenosti i sl.

Također je zakonom točno određena diskriminacija u oblasti vjerskih prava i sloboda, diskriminacija zbog spola i spolne opredijeljenosti, diskriminacija djece, diskriminacija u oblasti obrazovanja i stručnog osposobljavanja, diskriminacija manjina. Pa se tako manjinama i njihovim pripadnicima ne mogu ukidati ili ograničavati posebna prava koja imaju za cilj

njegovanje tradicije i razvijanje kulture, na obrazovanje na materinjem jeziku i na učenje jezika i uporabu nacionalnih simbola, te pravo na izdavanje i distribuciju javnih glasila i na osnivanje kulturnih ustanova na materinjem jeziku, i pravo na suradnju i udruživanje sa sunarodnjacima u zemlji i inozemstvu. Zakonom je također regulirano da se svi zakoni, odluke i mjere koji se donose radi poboljšanja položaja manjina i njihovih pripadnika ne smatraju diskriminacijom.

Zakon regulira i pitanje diskriminacije zbog političkih uvjerenja ili zbog posebnih potreba osoba, ali i s obzirom na zdravstveno stanje. Pa je tako zabranjeno prisilno zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi,

azilirati ili poduzimati bilo koje druge prisilne medicinske mjere, osim u slučajevima i na način izričito predviđen zakonom, niti je dozvoljeno prisilno liječenje i aziliranje osoba zaraženih HIV infekcijom.

Ekstremni oblici diskriminacijskog ponašanja su također obuhvaćeni Zakonom i precizno su definirani. Teški oblici diskriminacije po Zakonu su izazivanje, poticanje i raspirivanje nacionalne, rasne, vjerske i druge neravnopravnosti, mržnje, razdora ili netrpeljivosti, te propagiranje ili smišljeno vršenje diskriminacije od strane državnih organa, u postupcima pred državnim organima, putem javnih glasila, u političkom životu, prilikom pružanja javnih usluga, u oblasti radnih odnosa, obrazovanja, kulture, sporta i sl., propagiranje rasne, nacionalne ili etničke superiornosti kao i ropstvo, trgovina ljudskim bićima, aparthejd, genocid, etničko čišćenje i njihovo propagiranje. Također je zabranjeno ispisivanje i isticanje na javnim mjestima i širenje na drugi način poruka i simbola kojima se poziva na diskriminacijsko postupanje prema drugim licima. Kako je rekao Gajin, ovim zakonom se efikasno sprečavaju svi oblici diskriminacijskog ponašanja.

SVATKO IMA PRAVO PODNIJETI TUŽBU: Značajna novina u Zakonu je da diskriminirani više ne moraju čekati da država pokrene postupak protiv osoba koje su diskriminirale nekoga već će sam diskriminirani imati pravo podnijeti tužbu

imaju pravo podnijeti prijavu nadležnom tijelu, odnosno podnijeti tužbu za propuštanje (da se zabrani vršenje određene radnje) ili uklanjanje (da se učini radnja kojom se uklanja diskriminacijsko ponašanje) okružnom sudu i po zakonu mogu zahtijevati tzv. privremenu mjeru zabrane diskriminacijskog postupanja do pravno-snažnog okončanja postupka, što u praksi znači da vlasnik bazena mora omogućiti toj skupini ljudi pristup na kupalište, i na vlasniku je da dokaže je li optužba istinita ili ne.

Osim što su Zakonom definirana prava i obveze pojedinaca, zakonom su regulirane i obveze država koja je dužna svima osigurati uživanje prava i sloboda bez diskriminacije s obzirom na osobna svojstva, kao i da udovolji opravdanim interesima diskriminiranih, da poduzme sve potrebne mjere radi prevencije i suzbijanja diskriminacije u javnom životu, da građanima koji zbog siromaštva ne uživaju pravnu jednakost, osigura besplatni pravni savjet i zakonske uvjete za ostvarivanje njihovih prava, te da obavještava javnost o sadržaju i posljedicama pravila i mjera donesenih, odnosno poduzetih protiv diskriminacije, da organizira obuku o pravilima i mjerama protiv diskriminacije za sve zaposlene u državnim organima.

NOVČANE KAZNE I OSTALE SANKCIJE: Nacrtom Zakona protiv diskriminacije određena je disciplinska i kaznena odgovornost za svako djelo koje je navedeno

uslugu, ili da bi pružio uslugu traži od osobe da ispuni uvjete koji se inače ne traže od ostalih. Zatim, ako postupi protivno obvezi nepristranosti države prema vjerskim zajednicama, kao i tko povrijedi načelo slobodnog ispovjedaanja vjere, načelo ravnopravnosti žene i muškarca, slobodu spolne opredijeljenosti i njenog izražavanja,

načelo jednake zaštite maloljetnika, jednakost u obrazovnom procesu ili stručnom osposobljavanju, manjinama ili njihovim pripadnicama ukine ili ograniči posebna prava koja imaju za cilj očuvanje njihovog identiteta, ili pak povrijedi zabranu diskriminacije zbog izražavanja političkih uvjerenja, te postupka suprotno zabrani diskriminacije invalida i tako dalje. Pokraj novčanih kazni koje su obvezne, zakonom se predviđaju i disciplinske mjere i to u slučajevima ako su uslijed diskriminacijskog postupanja nastupile naročito teške posljedice, kao što su diskriminacija većeg broja osoba ili uzrokovanje velike materijalne štete može se izreći zabrana vršenja određenih poslova odgovornoj osobi u trajanju od tri mjeseca do jedne godine ili se može zabraniti poslodavcu ili drugoj fizičkoj osobi koja obavlja neku djelatnost ili pruža uslugu, da vrši tu djelatnost u trajanju od tri mjeseca do jedne godine. Također, za prekršaj diskriminiranja osoba i diskriminacijskog ponašanja, prekršitelj će morati dovesti u prethodno stanje objekt na kome su diskriminacijski simboli ispisani ili istaknuti, a može mu se izreći mjera zabrane sudjelovanja u tijelima koja odlučuju o zasnivanju radnog odnosa za vrijeme od tri mjeseca do jedne godine. Prekršitelju se također može zabraniti da se približi radnom ili drugom javnom mjestu gdje je diskriminirana osoba za vrijeme od tri mjeseca do jedne godine.

U svijetu ima dovoljno mjesta za sve

okružnom sudu i pokrenuti postupak. Svatko tko je povrijeđen diskriminacijskim postupanjem ima pravo podnijeti tužbu okružnom sudu, navodi se u Zakonu, dok teret dokazivanja u pravnom postupku pada na onoga tko je vršio diskriminiranje, što je svakako velika novina u zakonu.

Na primjer, ako je zabranjen pristup na bazen nekoj skupini ljudi tada oni sami

u zakonu. Novčanom kaznom od 15.000 do 150.000 dinara kaznit će se za prekršaj svatko tko ispiše ili istakne na javnom mjestu ili na drugi način širi poruke i simbole kojima se poziva na diskriminacijsko postupanje prema drugima, te ako naruši ili ima za cilj narušiti jednakost mogućeosti zapošljavanja, vršenja zanimanja ili prestanka rada, ili ako odbije pružiti javnu

Pripreme za donošenje novog Ustava Srbije

Definirana država, pokrajine i općine

Srbija će biti definirana kao država srpskog naroda i svih koji u njoj žive * Pokrajine će imati financijsku, zakonodavnu i izvršnu autonomiju * Općine dobivaju puno veću financijsku samostalnost

Prošloga tjedna u Zrenjaninu je održan sastanak predstavnika svih vojvođanskih općina s ministrom za lokalnu samoupravu u Vladi Republike Srbije *Zoranom Lončarom*. Na sastanku, na kojem su bili nazočni i pomoćnici ministra *Bratislav Jokić* i *Zoran Petrović*, izložen je plan decentralizacije vlasti na razini općina, u prijedlogu novog Ustava Vlade.

Subotičku lokalnu samoupravu je na ovom skupu predstavljao zamjenik predsjednika Općine *Petar Kuntić*.

»Prema ovom prijedlogu, općine dobivaju puno veću financijsku samostalnost nego do sada, što između ostalog podrazumijeva i vraćanje imovine lokalnim samoupravama«, rekao je za »Hrvatsku riječ« poslije sastanka *Petar Kuntić*. »Osim toga, na sastanku je naglašeno kako se aktualne vlasti u općinama mogu obratiti Agenciji za razvoj komunalne infrastrukture i konkurirati za sredstva, te da se za određena sredstva može konkurirati i kod Lutrije Srbije«.

Predstavnici općina su ovaj sastanak is-

Petar Kuntić

koristili da postave pitanje ministru što se događa s prijedlogom novog Ustava Srbije, na što je Lončar odgovorio da je izrada nacrtu ustava pri kraju, te da za njegovo donošenje postoji konsenzus vodećih političkih stranaka u parlamentu.

»Prema prijedlogu novoga Ustava, glede karaktera države Srbija će biti definirana kao država srpskog naroda i svih koji u njoj žive, zasnovana na socijalnoj pravdi, a glede teritorijalne organizacije naglašeno je da nema koncepta regionalizacije, već je Srbija zamišljena s dvije autonomne pokrajine, s tim da postoji i mogućnost osnivanja drugih pokrajina (uz dvotrećinsku većinu u Skupštini). Nadležnosti Pokrajine bit će malo veće od Omnibus zakona i važećeg Ustava, pokrajine će imati financijsku, zakonodavnu i izvršnu autonomiju dok sudska vlast ostaje u nadležnosti Republike«, kaže Kuntić. »Ovaj saziv lokalnih vlasti vjerojatno neće imati puni mandat od četiri godine jer se nakon donošenja novog Ustava određuju rokovi za nove lokalne izbore, ali prije toga treba donijeti i prateće zakone o teritorijalnoj organizaciji, o lokalnoj samoupravi, o lokalnim izborima i druge, što bi se moglo dogoditi u periodu od tri do šest mjeseci poslije donošenja novog Ustava Republike Srbije«.

J. Dulić

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

Bojan Kostreš i Tamás Korhecz

Bez autonomije nema ulaska Srbije u EU

Predsjednik Skupštine Vojvodine *Bojan Kostreš* izjavio je kako Srbija sigurno neće moći ući u Europsku uniju, ako ne riješi pitanje autonomije Vojvodine.

Kostreš je za novosadski »Dnevnik« od utorka rekao kako će se vojvođansko pitanje u pregovorima s EU »sigurno otvoriti, prije ili kasnije«.

»Veoma je važno da novi ustav Srbije bude usuglašen s europskim standardima, što, između ostalog, podrazumijeva i regionalizaciju i vraćanje autonomije Vojvodini«, kazao je predsjednik vojvođanskog parlamenta.

Potpredsjednik pokrajinske vlade *Tamás Korhecz* za »Dnevnik« je rekao da, ukoliko Srbija iskreno želi ulazak u Europu, mora biti svjesna da autonomija Vojvodine taj proces ubrzava i olakšava. On je kazao kako je autonomija Vojvodine pitanje unutarnjeg uređenja države, ali je dodao da proces pridruživanja EU faktički znači postupno primjenjivanje europskih standarda, među kojima je i princip decentralizacije.

Korhecz je ocijenio da bi eventualno neprihvatanje Platforme o vojvođanskoj autonomiji u Skupštini Srbije, koju je nedavno usvojilo Izvršno vijeće Vojvodine, moglo implicirati političku nestabilnost u zemlji, odnosno novo usporavanje na putu k Bruxellesu.

Beta

Nakon navijačkih nereda u Zagrebu, tučnjava i u Beogradu

Na utakmici mirno, ali poslije...

*Zbog mogućih propusta u osiguranju nedavne rukometne utakmice Zagreb-Partizan uslijedile smjene u zagrebačkoj policiji * Najavljena prekršajna prijava protiv direktora Rukometnog kluba Zagreb*

*Bartola Kaleba, zbog propusta u organizaciji i osiguranju te utakmice **

U Beogradu, na košarkaškoj utakmici između Partizana i Cibone bilo mirno, ali se masovna tučnjava dogodila na ulicama, iako navijača iz Hrvatske nije bilo

U tjednu nakon nereda koje su izazvali navijači u Zagrebu, u kojima su napadnuti i povrijeđeni državljani Srbije i Crne Gore, u hrvatskim i srpskim medijima su se mogle čuti različite interpretacije ovih događaja. Na Hrvatskoj televiziji već u utorak u emisiji Otvoreno u studiju su govorili predstavnici policije i Rukometnog kluba Zagreb, a gledatelji su mogli čuti i mišljenja »napadnute strane« – novinara i predstavnika kluba »Partizan« putem uspostavljenog linka s Beogradom.

Na žalost, gledatelji popularne emisije BK televizije »Klopka« bili su uskraćeni čuti Zagrepčane, a napadnuti novinari i pojedini predstavnici kluba »Partizan« optužili su RK Zagreb, navijače i policiju da su zajednički radili na destabilizaciji igrača »Partizana«, te da je sve bilo unaprijed organizirano na državnoj razini u dogovoru s policijom.

SMJENE I PRIVODENJA: Zagrebačka policija je, pak, odmah nakon nereda na zagrebačkim ulicama ocijenila kako je riječ o dobro organiziranim i pripremljenim napadima zagrebačke navijačke skupine Bad Blue Boysa, a potvrdu tome nalaze i u tome što su trojica Bad Blue Boysa putovala u vlak u partizanovim navijačima od Tovarnika do Slavonskog Broda i javljali podatke u Zagreb. U policiji, koja je formirala posebne skupine koje rade na otkrivanju napadača na državljane Srbije i Crne Gore, kažu da je većina do sada privedenih nasilnika od ranije poznata po izazivanju nereda, te da u istrazi koriste sve raspoložive snimke nereda u Domu sportova i na zagrebačkim ulicama te je izvijestila da traga za trojicom navijača, dvojicom u dobi od 20 i 21 godine za koje se sumnja da su pretukli i teže ozlijedili novinara Televizije Banat Gorana Tadića te za 28-godišnjakom koji je trgao stolice u dvorani.

Protiv 40-godišnjaka, kojemu nisu otkrili identitet, policija je podnijela kaznenu prijavu jer je pokušao ubaciti tzv. molotovljev koktel u ZET-ov autobus koji je prevozio navijače beogradskog kluba. Osumnjičeni je promašio autobus i pogodio vozilo interventne policije, no tekućina se na sreću nije zapalila. Nakon kriminalističke obrade on je pušten na slobodu, a policija će ga pre-

dati tužiteljstvu, zbog dovođenja u opasnost života i tijela opće opasnom radnjom ili sredstvom, prijaviti redovnim putem.

RADILI I NOŽEVI: Zbog mogućih propusta u osiguranju utakmice uslijedile su i smjene u zagrebačkoj policiji, gdje su udaljeni s dužnosti zamjenik načelnika policije *Dubravko Novak*, načelnik Odjela osiguranja *Zdenko Galić* te dvojica Galićevih pomoćnika i rukovoditelj vanjskog osiguranja kod dvorane Doma sportova, a Zagrebačka policija je u srijedu najavila i da će protiv direktora Rukometnog kluba Zagreb *Bartola Kaleba* podnijeti prekršajnu prijavu zbog propusta u organizaciji i osiguranju utakmice Zagreb-Partizan, za vrijeme koje su izbili neredi navijača.

Beogradska ulica: mjesto masovne tuče

Nakon svih ovih događaja, i prašine koja se podigla u medijima, košarkaška utakmica u Beogradu u nedjelju s gostujućom ekipom Cibone iz Zagreba, iščekivala se s određenom dozom bojazni, hoće li sve proći u redu. Budući nije bilo »gostujućih« navijača očekivalo se ipak da do nereda neće doći, no ipak ih je bilo. U masovnoj tučnjavi do koje je došlo u Beogradskoj ulici nakon utakmice dvojica »grobara« izbodena su nožem. Jedan ima tešku ozljedu prsnog koša i ubodnu ranu u predjelu srčanog mišića, a drugi ima ubodnu ranu na trbuhu. Policija traga za napadačima.

J. Dulić

U Beogradu potpisivanje peticije »Prekinimo zavjeru šutnje«

Ofenziva antisemitizma

U ponedjeljak, 21. ožujka navečer, na Trgu Republike u Beogradu organizirano je potpisivanje peticije »Prekinimo zavjeru šutnje« u okviru kampanje protiv rastućeg antisemitizma, koju je pokrenula

Skupina osam nevladinih organizacija.

Toga dana ujutro na stubištu ispred ureda i na ulaznim vratima Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji osvanuli su sljedeći grafiti: »Sonja Biserko – židovski

pion – pokorni sluga židovskog svjetskog poretka«, »Srbija, Srbima« (simbol četiri ocila) i »B92 = Davidova zvijezda« (simbol).

Slični grafiti osvanuli su na zgradi u kojoj se nalazi Fond za humanitarno pravo, na Židovskom groblju u Beogradu i na zgradi RTV B92.

Beta

Uskrsna poruka dr. Ivana Penzesa, subotičkog biskupa

Prošao je zemljom čineći dobro

Kršćanska braćo i sestre!

Isus je kako veli Sveti Petar apostol, prošao zemljom čineći dobro. Ako na takav način shvatimo da je Isus uistinu Krist moći ćemo načiniti onaj korak po kojemu se on doista prepoznaje kao Krist, te onaj korak po kojemu se prepoznaje i svaki njegov učenik.

Tijekom cijele povijesti veliki problem kršćanstva bilo je izokrenuto shvaćanje svetosti i dobrote. Prevladavalo je mišljenje da je svet i dobar

onaj koji ne čini grijeh i zlo. Činjenica je, da Petar nije definirao Isusa kao onoga koji je prošao zemljom pazeći da ne sagriješi ili napravi nešto loše. Naprotiv, definirao ga je kao onoga koji je prošao zemljom čineći dobro.

Kršćanstvo se predugo zaplitalo u defanzivu i nastojanje da se nikome ne zamjeri. A bit kršćanstva je ofenzivna dobrota. Stoga, valja nam, poput Krista, proći zemljom čineći dobro. Zato se, možda, i najviše griješi propustom, kada ne mislimo, ne govorimo i ne činimo dobro.

Krist u kojega vjerujemo je Bog koji se solidarizira s čovjekom. Potpuno je čovjek, od svog začeca pa do svoje smrti. Tijekom svog zemaljskog života dijelio je s nama radosti i nade, muke i tjeskobe, drugim riječima rečeno bio nam je u svemu jednak, osim u grijehu. Krist je uzeo dijela u našem čovještvu kako bismo i mi mogli uzeti dijela u njegovom božanstvu. To u isto vri-

jeme znači prihvatiti u potpunosti Kristovu sudbinu. Radujte se i kličite, veli nam Isus, kada vas, zbog mene, pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas. Nemoguće je, dakle, biti kršćanin, a ne biti znak osporavan. Nemoguće je biti kršćanin, a zaobići Kalvariju. Stoga je potrebno i u slavlju uskrsnuća, prihvatiti cjelokupno otajstvo Isusa Krista.

Jedna od bitnih odrednica uskrsne poruke jest da nas je Bog učinio svjedocima. Prvenstveno svjedocima Isusova života i uskrsnuća. Kada su jedanaestorica birali tko će zamijeniti Judu postavili su kriterij da nasljednik treba biti svjedokom Isusova uskrsnuća. Nadalje, u nastupnoj propovijedi na Pedeseticu Petar Isusove učenike naziva svjedocima.

Uistinu nema prikladnije čestitke od one koju je zapisao Sv. Pavao apostol u poslanici Kološanima: »Ako ste suuskrsnuli s Kristom, tražite svoje gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umrijetes i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kada se pojavi Krist, Život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi.« (Kol 3,1-4). Zanimljivo je primjetiti da Sv. Pavao odlomak započinje riječju »ako«. To nije samo stilska minijatura, nego možemo slobodno reći, ozbiljna provokacija, pitanje pa čak i poticaj na ispit savjesti. Da li smo doista uskrsnuli s Kristom to se može prepoznati po onome za čime težimo i što nam je važno. Može se prepoznati po tome kako su nam misli usmjerene i na što upućuju naša djela. Ukoliko smo s Kristom i po Kristu u Bogu, onda ćemo o drugom pojavku Kristovu zaslužiti biti s njim i u slavi vječnoga zajedništva s Bogom. U godini euharistije, s Euharistijom, to je ono za čime težimo.

Ovim mislim želim svima sretan Uskrs i obilje blagoslova od Uskrslog Spasitelja!

+ Ivan biskup

Kardinal Bozanić predvodio misu na Cvjetnicu

Crkva je u nedjelju 20. ožujka slavila Cvjetnicu, nedjelju Kristove muke, a svečano euharistijsko slavlje u zagrebačkoj katedrali predvodio je kardinal Josip Bozanić. Obrede Cvjetnice započeo je ispred katedrale blagoslovom maslinovih i palminih grančica, te pozvao vjernike da se prisjete svečanog Kristova ulaska u Jeruzalem, kada ga je narod pozdravljao palminim i maslinovim grančicama. Ovaj dan, dodao je kardinal, navještaj je prosla-

ve Uskrsa, Kristova uskrsnuća. Proslava Cvjetnice tradicionalni je običaj vjernih povorki s palminim i maslinovim granama nastao u Jeruzalemu u četvrtom stoljeću, a u Rimu se taj blagdan počeo slaviti od devetoga stoljeća, odakle se raširio po cijeloj Crkvi. Cvjetnicom, nedjeljom prije Uskrsa ujedno započinje Veliki tjedan. Kardinal Bozanić je tradicionalno posljedopodne predvodio križni put na zagrebačkom Ksaveru. ■

Priopćenje za javnost DSHV-a zbog »ignorantske politike« RTV Novi Sad

Hrvatsku zajednicu stavljaju pred svršen čin

U povodu pokretanja emisije na hrvatskom jeziku na TV Novi Sad, a bez suglasnosti i zajedničkog planiranja s Hrvatskim nacionalnim vijećem, DSHV se priopćenjem obratio javnosti:

»Demokratski savez Hrvata u Vojvodini oštro prosvjeduje u povodu postupka TV Novi Sad koja je prilikom pokretanja emi-

sije na hrvatskom jeziku »Žurnal« i izbora osoba koje ovaj program uređuju odbila uključiti legitimne predstavnike hrvatske zajednice, čime se nastavlja ignorantska politike ove medijske kuće spram hrvatske manjine u Vojvodini.

Ovakav postupak TV Novi Sad predstavlja najotvorenije kršenje Zakona o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina, koji u članku 19. stavak 1. propisuje da »nacionalne manjine biraju nacionalna vijeća radi ostvarivanja prava na samoupravu u oblasti... informiranja«, a u stavku 7. istoga članka da »vijeće predstavlja nacionalnu manjinu u oblasti... informiranja na jeziku nacionalne manjine i kulture, sudjeluje u procesu odlučivanja ili odlučuje o pitanjima iz tih oblasti i osniva ustanove iz ovih oblasti«.

Smatramo da ova medijska kuća želi staviti hrvatsku zajednicu pred svršen čin ta-

ko što bi formalnim postojanjem emisije na hrvatskom jeziku navodno ispunila međunarodno-pravne i zakonske obveze za emitiranje emisija na hrvatskom jeziku, bez obzira na to što nije uključila predstavnike hrvatske manjine.

Zato Demokratski savez Hrvata u Vojvodini poziva sve hrvatske institucije i udruge te pripadnike hrvatske zajednice u Vojvodini da ne surađuju s postojećom ekipom TV Novi Sad koja priprema emisiju »Žurnal«, sve dok se zakonitim predstavnicima hrvatske zajednice ne omogući ostvarivanje Ustavom i Zakonom garantiranih prava na »potpuno i nepristrano informiranje na svome jeziku«, sukladno članku 52. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima Srbije i Crne Gore i članku 17. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina.«

Upravni odbor Centra za socijalni rad Općine Subotica, na osnovi članka 22. Statuta centra, dana 21. ožujka 2005. g. raspisuje

NATJEČAJ

za imenovanje direktora

Pokraj općih zakonom propisanih uvjeta, kandidat treba ispunjavati i sljedeće posebne uvjete:

- da ima visoku stručnu spremu, VII/1,

- Fakultet političkih znanosti – smjer za socijalni rad i socijalnu politiku,
- Pravni fakultet,
- Filozofski fakultet – skupina za pedagogiju, psihologiju ili sociologiju ili
- Ekonomski fakultet

- da ima najmanje 5 godina radnog iskustva u oblasti socijalne zaštite i da je u radu pokazao uspjeh u rukovođenju,

- da nije osuđivan za krivična djela koja ga čine nepodobnim za vršenje ove dužnosti.

Direktor se imenuje na mandatni period od 4 godine

Uz prijavu kandidat podnosi:

- životopis,
- ovjeren prijepis diplome o završenoj školi,
- izvod iz matične knjige državljanstva,
- potvrdu o radnom iskustvu, s podacima o poslovima i zadacima koje je obavljao,
- uvjerenje da nije pod istragom tj. da protiv njega nije podignuta optužnica za krivično djelo,
- program rada za idući mandatni period

Neblagovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.

Prijave se podnose na adresu: Centar za socijalni rad Općine Subotica, Šantićeva br. 27, u roku od 15 dana od dana objavljivanja natječaja s naznakom »Natječaj za direktora«

VIJESTI

Uskršnja čestitka Géze Kucsere

»**U** ime Lokalne samouprave i u svoje osobno ime svim stanovnicima, sugrađanima ove naše Općine, želim blagoslovljene i sretne uskršnje blagdane, u nadi i vjeri da će i ovaj blagdan proći u miru. Uskršnuće znači nadu za ljepši i bolji život, znači i to da zajednički možemo uraditi mnogo više nego do sada za dobrobit svih stanovnika naše Općine. Neka ovaj blagdan da snage svima nama da oprostimo grijehe svima onima koji su pogriješili i da zajednički pokušamo ostvariti sve naše ciljeve te da ispunimo sva ona očekivanja koja se postavljaju prema nama. U to ime još jednom čestitam svima blagdan, i želim da se provede u obiteljskom krugu uz onaj običaj koji je u ovom kraju poznat« – rekao je u uskršnjoj čestitki predsjednik Skupštine općine Subotica Géza Kucsere.

Novi sustav za prečišćavanje vode

U Subotici je 22. ožujka povodom svjetskog Dana vode pušteno u rad postrojenje za prečišćavanje, kojim se postotak arsena u vodi smanjuje ispod dozvoljenog minimuma od 10 mikrograma po litru.

Vrijednost investicije je 1,3 milijuna eura, a postrojenje je prema riječima tehnologa u subotičkom »Vodovodu« Ildikó Szöllösi, najmodernije u ovom dijelu Europe.

»Može se reći da je arsen praktično eliminiran iz pitke vode. Postrojenje, međutim, pokriva 80 posto potreba grada, pa je sljedeći korak proširenje zone sa pitkom vodom i na sve periferne dijelove koji su sada izvan dometa postrojenja«, kazala je Szöllösi.

Subotica u sustav prečišćavanja pitke vode planira uložiti još oko devet milijuna eura.

Predsjednik subotičke Općine Géza Kucsere je na otvaranju istaknuo ekološki značaj postrojenja, i ukazao da očekuje da će realizacijom dugoročnih projekata, Subotica imati kompletno riješeno pitanje vodoopskrbe, kao i prečišćavanja otpadnih, a vjerojatno riješen i problem podzemnih voda.

Rekonstrukcija i izgradnja Narodnog kazališta?

Predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine Bojan Pajtić sa suradnicima posjetio je 23. ožujka općinu Subotica. Izaslanstvo IVV APV posjetilo je AD »Mlekara«, AD »Komgrad« i Zdravstveni centar a zatim im se u dio programa u Gradskoj kući uključio ministar kulture u Vladi Republike Srbije Dragan Kojadinović sa suradnicima. Uslijedilo je potpisivanje aneksa Protokola o rekon-

strukciji i izgradnji Narodnog kazališta i Protokola o financiranju ljetnih festivala u Subotici u organizaciji Otvorenog sveučilišta. nakon toga gosti i domaćini uputili su se u obilazak zgrade Narodnog kazališta i posjetili Otvoreno sveučilište.

J. D.

Suradnje gospodarskih komora Subotice i Csongráda

Predstavnici Regionalne gospodarske komore Subotice i Trgovinske komore Csongrád dogovorili su se u Segedinu da od svibnja organiziraju više predavanja za gospodarstvenike s obje strane granice. Na njima će zainteresirani moći dobiti sve informacije o novim europskim propisima iz oblasti carina i transporta, financija i financijskih transakcija te mogućnostima konkuriranja za sredstva europskih institucija po različitim programima. Sva predavanja se financiraju sredstvima Europske unije.

Đorđe Balašević u Subotici

U okviru turneje pod nazivom »Od Opova do Bođana«, poznati vojvođanski kantautor Đorđe Balašević, održat će 31. ožujka koncert u Subotici. Slogan turneje »Ostaje nam to što se volimo« u duhu je njegovanja tolerancije, dobrih susjedskih odnosa te izgradnje povjerenja među ljudima, a Đorđe Balašević je naveo kako se koncerti izvode i u manjim mjestima Vojvodine.

Ovi nastupi sa sloganom »Ostaje nam to što se volimo«, odgovor su Balaševića na sve incidente u Vojvodini. To je turneja dobre volje, koju su podržali UNICEF, predsjednik Srbije Boris Tadić i Izvršno vijeće Vojvodine. Do sada je u velikoj vojvođanskoj turneji održano preko 30 koncerata, a planirano je još dvadesetak, među njima i u Adi, Molu, Kanjiži, Senti. Općina Subotica pokrovitelj je koncerta u Subotici, a gradonačelnik Géza Kucsere je istaknuo kako su kroz pjesme Đorđa Balaševića izrečene mnoge istine o nama. Koncert »Od Opova do Bođana« bit će održan u Dvorani sportova u Subotici, u četvrtak, 31. ožujka. Ulaznica za koncert u Subotici staje 400 dinara. Karte se prodaju u »McDonaldsu«.

Novčana naknada za nezaposlene

Nacionalna služba za upošljavanje, Filijala Subotica, obavještava nezaposlena lica koja su ostvarila pravo na novčanu naknadu po osnovu nezaposlenosti, da su sredstva za isplatu ove naknade za mjesec rujan prošle godine, doznačena na podračun Filijale, te da mogu očekivati prijem poimeničnih naloga na uobičajen način.

Deveta sjednica SO Subotica

Privatni i javni interesi

Vijećnici Skupštine Općine Subotica na devetoj sjednici, održanoj 17. ožujka, iako su zasjedali više od devet sati, nisu uspjeli raspraviti i donijeti odluke o svim točkama dnevnoga reda zbog nedostatka kvoruma pri kraju sjednice. Dio predstavnika oporbe napustio je sjednicu nezadovoljan što nije prihvaćen njihov zahtjev za formiranjem Anketnog odbora za preispitivanje rada akcionarskog društva za upravljanje slobodnom zonom »Subotica« s posebnim naglaskom na poslovanje u periodu, dok se slobodna zona nalazila na prostoru »Sever holding-internationala«. U zahtjevu se traži da Anketni odbor izvrši analizu vlasničkih odnosa unutar Akcionarskog društva, jer, kako se navodi u obrazloženju, »Sever« je zadržao upravljačka prava i nakon izlaska zone iz kruga »Severa«, dok vlasniku »Expocentra« firmi »Magnotron«, u čiji je krug izmještena zona, »nije omogućen udio u upravljanju, niti su mu priznata vlasnička prava«.

Ravnatelj »Magnotrona« *László Bóni* ujedno je i vijećnik u sadašnjem sazivu SO Subotica u redovima Pokreta snaga Srbije. Oni su prvi napustili sjednicu. Skupštinska većina je pak smatrala da, ukoliko ima nejasnoća u vlasničkim odnosima, to trebaju rješavati institucije države koje su za to mjerodavne, a da to svakako nije Skupština Općine Subotica, te da se ovakav zahtjev može tumačiti i kao oblik političkog pritiska.

Do prekida rada u večernjim satima Skupština je verificirala mandate novih vijećnika. Namjesto vijećnika kojima je prestao mandat *Tomislava Stantića, Nebojše Janjića, Stojana Ivoševića i Petra Kuntića* – mjesta u skupštinskim klupama pripala su *Mari-ci Stankić, Siniši Davčiku, Ani Bošnjak te Luki Duliću*.

Vijećnici su na mjesto dosadašnje tajnice SO *Ágote Balint*, koja je podnijela neopozivu ostavku, postavili novoga tajnika *Árpáda Svellera*, diplomiranoga pravnika iz Subotice, koji je do sada vršio poslove tajnika u SO Kanjiža i SO Bačka Topola.

Usvojen je Etički kodeks ponašanja dužnosnika lokalne samo-

Etički kodeks za dužnosnike: sa sjednice SO

uprave kojim se vijećnicima nalaže postupanje isključivo u javnom interesu – savjesno, pošteno i nepristrano uz pridržavanje »standarda obavljanja dužnosti«, koje je donijela Skupština Stal-

ne konferencije gradova i preporučila ih općinama i gradovima da ih usvoje kao model ponašanja lokalnih dužnosnika u cilju izgradnje povjerenja između političara i građana u lokalnim samoupravama.

Između ostaloga Skupština je imenovala članove upravnih i nadzornih odbora Fondacije »Put k znanju«, Fondacije za pomoć pri liječenju oboljele djece i mladeži, upravnog odbora JP Zavod za urbanizam, te članove skupštinskih komisija za kadrovska pitanja, za podizanje i održavanje javnih spomenika, za dodjelu poslovnog prostora, za stambene odnose, za informiranje, za predlaganje dodjele priznanja »Pro urbe« i zvanja Počasni građanin, za davanje prijedloga naziva ulica i trgova, za planove i drugo.

J. Dulić

Umjesto Ágote Bálint izabran novi tajnik Skupštine

Skup o institucionalizaciji manjinskih nacionalnih vijeća

Vlada ne rješava manjinska pitanja

Vlada zasjeda

NOVI SAD – Predsjednik Odbora za međunacionalne odnose Skupštine Srbije *Esad Džudžević* je na skupu održanom prošloga vikenda u Novom Sadu ocijenio, kako prenosi Beta, da Vlada Srbije griješi što ne rješava status nacionalnih manjina u centralnoj Srbiji, smatrajući da tome treba prethoditi rješavanje statusa Kosova. Dvodnevni skup o institucionalizaciji manjinskih nacionalnih vijeća je prošloga vikenda organizirao novosadski Centar za multikulturalnost.

»Vlada Srbije nudi rješenja za manjinska pitanja na Kosovu, ali ne želi na sličan način razmišljati i o rješavanju manjinskih pitanja u Srbiji. To stvara jedan nezdrav ambijent kod pripadnika nacionalnih manjina i to je loša stvar« ocijenio je Džudžević.

Na skupu je ocijenjeno i da se vlast u Srbiji počela ozbiljnije baviti manjinskim pravima, ali i da je to učinila tek pod pritiskom međunarodne zajednice poslije prošlogodišnjih učestalih etnički motiviranih incidenata u Vojvodini.

Dodijeljena priznanja u oblasti ravnopravnosti spolova

Za politiku jednakih mogućnosti

NOVI SAD – Pokrajinska tajnica za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Snežana Lakićević-Stojačić* na prigodnoj svečanosti uručila je ovogodišnja priznanja za posebna dostignuća u oblasti ravnopravnosti spolova, koje dodjeljuje Izvršno vijeće AP Vojvodine. Na svečanosti, održanoj 21. ožujka, nagrađena je *prof. dr. Fuada Stanković* za dugogodišnji rad i do-

prinos u borbi za rodnu ravnopravnost i poboljšavanje položaja žena. Profesorica Stanković je osnivačica poslijediplomskih studija iz ove oblasti, kreatorka i voditeljica programa i inicijativa za samozapošljavanje i ekonomsko osnaživanje žena, kao i za liderstvo žena u društvenim promjenama, te autorica više knjiga i priručnika u oblasti rodne ravnopravnosti. Nagrađena je i udruga »Živjeti uspravno«, koja se bori za poštivanje prava osoba s invaliditetom i razvoj socijalnog okruženja, u kome će biti uvažavana i aktivno provođena ne samo sva ljudska već i sva posebna prava osoba s invaliditetom, utemeljena Standardnim pravilima Ujedinjenih nacija za ostvarivanje politike jednakih mogućnosti. Lakićević-Stojačić je, obrazlažući doprinos nagrađenih, istakla i činjenicu da je po prvi puta pripremljen prijedlog teksta za kona o ravnopravnosti spolova, koji bi trebao, pošto ga razmotri republički Savjet za ravnopravnost spolova, biti upućen u skupštinsku proceduru. »Pokraj toga civilizacijska je obveza inzistiranje na uvažavanju principa rodne ravnopravnosti skupa sa zaštitom i radnim angažiranjem lica s određenim stupnjem invaliditeta. Kako su u našoj zemlji tijela AP Vojvodine bila najangažiranija na uvođenju europskih standarda i promjena u ovoj oblasti,

na njima je posebna odgovornost da probleme i pozitivne principe u ovoj oblasti približe ne samo prihvaćanju u okviru novih zakonskih rješenja, već i što široj primjeni i općedruštvenom uvažavanju. Dio tog procesa je ustanovljavanje i dodjeljivanje priznanja u oblasti ravnopravnosti spolova od strane Izvršnog vijeća APV« rekla je Stojačić. ■

Prof. dr. Fuada Stanković

»Živjeti uspravno«

Zainteresirani za punopravno članstvo u Euroregiji Dunav-Drava-Sava

Prioritet most kod Bogojeva

SOMBOR – Na zajedničkom sastanku u Somboru sastali su se predsjednici triju bačkih općina zainteresiranih za prijam u punopravno članstvo Euroregije Dunav-Drava-Sava, u kojoj su dosad bili samo promatrači. Sastali su se: predsjednik Općine Subotica *Géza Kucsera*, predsjednik Općine Bač *Tomislav Bogunović* i predsjednik Općine Sombor *Jovan Slavković*.

Na sastanku je bilo riječi o zajedničkom dogovoru – prijedlogu da predstavnici triju općina budu predloženi u radna tijela Izvršnog odbora Euroregija i dogovorena je zajednička lista za šest odbora i pet koordinacionih tijela, a na listi su ravnopravno zastupljene sve tri općine. Prema riječima *Dejana Zvekića* iz Općinskog vi-

jeća Subotice, Euroregija Dunav-Drava-Sava je ove godine za projekte u Vojvodini predvidjela dva milijuna eura, s tim da je 400.000 namijenjeno malim, a preostalih 1.600.000 eura velikim projektima, pa je nužno da tri općine imaju zajedničke projekte s kojima će nastupati pred fondovima.

Na sastanku u Somboru je dogovoren zajednički prioritet, a to je željeznički most preko Dunava kod Bogojeva, najbrža veza većeg dijela sjeverne Vojvodine sa susjednom Republikom Hrvatskom, djelomično oštećenim prilikom NATO bombardiranja 1999. godine. Prema riječima *Slavkovića*, osim općina Subotica, Sombor i Bač za puštanje u promet ovoga mosta podjednako su zainteresirane i su-

sjedne općine Apatin, Kula i Odžaci.

I pokraj mnogih obećanja iz Beograda tijekom posljednjih godina popravak mosta se stalno odlaže, a posljednje obećanje je zimus u Somboru dao ministar za kapitalne investicije *Velimir Ilić*.

A. Raič

Izaslanstvo Svjetske organizacije podunavskih Švaba u Somboru

Ne zaboravljaju svoja groblja

SOMBOR – Preuređenje i održavanje švapskih grobalja u selima Gakovo i Kruševlje kod Sombora bila je tema radnog sastanka dužnosnika Svjetske organizacije podunavskih Švaba i nadležnih službi u Skupštini Općine Sombor. Tom prigodom predsjednik Općine Sombor dr. *Jovan Slavković* primio je predsjednika Svjetske organizacije podunavskih Švaba *Jozefa Jergera* i potpredsjednika *Hansa Suprica*, koji su ga upoznali s namjerama ove organizacije da prostorno preuredi švapsko groblje u Kruševlju. Želja je gostiju da se najprije uredi nadgrobni spomenici i da se u centralnom dijelu groblja postavi križ. Kako na ovoj lokaciji zasada nema prilaznog puta, razmotrena je mogućnost njegovog nasipanja, što bi omogućilo dolazak vozila u svim godišnjim dobima.

Prošle je godine Svjetska organizacija podunavskih Švaba u Gakovu financirala podizanje monumentalnog spomenika visokog sedam metara na mjestu, na kojem je poslije Drugog svjetskog rata bio čuveni logor za Švabe, u kojem je stradalo oko sedam tisuća osoba.

A. Raič

Za brže učenje njemačkoga jezika

Pokloni iz Austrije

SOMBOR – *Johan Hedl*, zamjenik ministra prosvjete iz Štajerske u Austriji, sa suradnicima boravio je u Somboru i obližnjem selu Stapar. Gosta iz Austrije je prvo primio predsjednik Općine Sombor dr. *Jovan Slavković*, a zatim su posjetili Osnovnu školu »Branko Radičević« u Stapar. Gospodin Hedl je poklonio ovoj općeobrazovnoj ustanovi više računala i CD playera, stotinu kazeta i veću količinu udžbenika za učenje njemačkog jezika. Bio je to ujedno i prvi korak k uspostavljanju svestrane suradnje škole iz Stapara sa školama iz Graza, glavnog grada Štajerske.

A. R.

Međunarodna znanstvena konferencija

Informatika i obrazovna tehnologija

SOMBOR – U organizaciji Sveučilišta u Novom Sadu i Učiteljskog fakulteta u Somboru u ovome gradu će 1. i 2. travnja biti održana Međunarodna znanstveno – stručna konferencija o »Informatici i obrazovnoj tehnologiji i novim medijima u obrazovanju«, koju je pomogla Organizacija za profesionalni razvoj nastavnika Srbije i Izvršno vijeće AP Vojvodine, priopćio je na konferenciji za novinare u Somboru dekan Učiteljskog fakulteta u Somboru *prof. dr. Dragan Soleša*.

Prema njegovim riječima, za Konferenciju je prispjelo 86 radova 125 autora iz Austrije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Njemačke, Nizozemske, Makedonije, Rumunjske, Bugarske i Srbije.

A. R.

Izbori za mjesne zajednice u Općini Apatin

SONTA – U Općini Apatin će se u nedjelju, 3. travnja, održati lokalni izbori za skupštine mjesnih zajednica. Na izbore izlaze stranke sa svojim listama, kao i brojni predstavnici grupa građana, kao i pojedinci. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini izlazi na izbore sa svojom samostalnom listom u Sonti, a nositelj liste je *Marko Šegrt*, diplomirani ekonomist.

»Do sada je na ovim izborima odaziv bio jako slab«, kaže predsjednik MO DSHV u Sonti *Ivan Kozbašić*, »što je jako loše, jer tako, praktično, jedna manjina građana bira čelne ljude mjesta, koji trebaju rješavati bitne probleme našega mjesta. Zato pozivamo sve građane da iziđu u što većem broju na izbore, jer, ako ne iziđu, praktično, svoj glas poklanjaju nekom drugom«.

J. D.

Redovita 86. po redu, skupština HKPD »Matija Gubec« iz Rume

Nakon uspješne godine ambiciozan plan

Veliki tamburaški orkestar

RUMA – U subotu 12. ožujka u prostorijama HKPD »Matija Gubec« iz Rume održana je, uz nazočnost brojnih članova i uglednih gostiju 86. redovita skupština društva. Prije početka skupštine svoj kratki nastup imali su polaznici Škole za tamburu pod vodstvom *Josipa Jurca*. Oni su izveli za ovu prigodu par prigodnih skladbi, a treba naglasiti i to da je ovo bio njihov prvi javni nastup.

Na samome početku prisutnima se obratio predsjednik društva *Zlatko Kolarić*, koji je najprije pozdravio ugledne goste iz Rume, ravnateljicu Osnovne škole »Ivo Lola Ribar« *Svetlanu Lukić*, predsjednika Druge mjesne zajednice *Đorđa Reparskog*, predsjednika Zavičajnog kluba Ruma *Branislava Antića*, dirigenta Gradskog tamburaškog orkestra »Branko Radičević« *Boška Bogičevića*, predstavnika Kulturno-umjetničkog društva »Hunyadi Janos« *Stjepana Vereša*, predstavnika »Radio Srema« *Boška Negovanovića* i druge, a zatim se ukratko osvrnuo na rad društva u pret-

hodnom periodu, a posebice na veoma uspješan rad Velikog tamburaškog orkestra – okosnice društva, te je izrazio želju da u najskorije vrijeme zaživi dramska i fol-

klorna sekcija, kao i zbor društva. Nakon toga izabrano je i Radno predsjedništvo u sastavu: *Milenko Kulušić*, predsjednik, *Pavle Škrobot* i *Marija Horvatić*, članovi i *Nikola Jurca*, zapisničar. Oni su nastavili voditi skupštinu.

Tijekom zasjedanja usvojena su izvješća o radu i plan rada u idućem periodu koje je podnio tajnik Društva *Ivan Horvatić*. Financijsko izvješće i plan prihoda i rashoda podnio je rizničar Društva *Miroslav Galar*. Konstatirana je veoma uspješna i bogata godina kako glede nastupa, tako i u pogledu redovitih aktivnosti Društva. Usvojen je veoma ambiciozni plan za budućnost. Nakon završetka službenog dijela skupa za sve prisutne je priređen prigodni domjenak.

N. Jurca

Članovi orkestra u Zagrebu

Za ljepši Breg

BAČKI BREG – U sklopu mjeseca čistoće u travnju, a povodom »Dana planeta Zemlje«, Mjesna zajednica Bački Breg u suradnji s ADF fondacijom posebno će obilježiti ovaj dan. Od ADF fondacije i uz novčani udio Mjesne zajednice u iznosu od 8.000 dinara, dobit će se jedan veći kontejner koji će biti postavljen ispred ambulante. Kupit će se i nekoliko sadnica, koje će se posaditi u parku, u centru sela. Djeca OŠ »Moša Pijade« će tog dana sudjelovati u akciji čišćenja i uljepšavanja sela.

Z. G.

Sat tolerancije i ljubavi

BAČKI BREG – U ponedjeljak 21. ožujka u Osnovnoj školi »Moša Pijade« u Bačkom Bregu održan je sat tolerancije i ljubavi. Pokraj učenika škole sat su prisustvovali tajnica Mjesne zajednice *Jasna Knežević* i potpredsjednik savjeta Mjesne zajednice *Adam Tubić*. Ravnatelj *Milan Jorgić* je podsjetio na nemili događaj u jednoj Gimnaziji u Beogradu, gdje je srednjoškolac tragično izgubio život. O nasilju u obitelji, u školi, u društvu u cjelini treba se puno govoriti i raspravljati, a ujedno treba pronaći mehanizam kako da se ovo zlo iskorijeni i da se ne ponovi – zaključak je sata.

Z. G.

Na Trgu sv. Trojstva u osječkoj Tvrđi

Najljepši vjesnici proljeća

OSIJEK – Po osmi je puta Gradsko poglavarstvo Osijeka u suradnji s ustanovama u oblasti kulture i udrugama na razini Grada, te Centrom za predškolski odgoj organiziralo manifestaciju pod nazivom »Šarana jaja bojama grada« i »Cvjetni korzo« na kojoj je sudjelovalo tri stotine članova udruga i barem tisuću mališana predškolskog uzrasta i učenika nižih razreda osnovnih škola iz Osijeka i prigradskih naselja.

UDRUGE NA TRGU: Svojim su štandovima, rukotvorinama i spregršt maštovitih ideja osječki Trg Sv. Trojstva украсili članovi udruga: Centar »Ivan Štark«, Centar za predškolski odgoj, Centar za profesionalnu rehabilitaciju, Društvo »Naša djeca«, Mađarsko kulturno društvo »Nepkör«, Makedonsko kulturno društvo »Braća Miladinovci«, Matica slovačka, Kulturno-prosvjetno društvo Rusina i Ukrajinaca, Udruga »Šokačka grana«, Udruga »Radosno polje«, Udruga prijatelja baranjskih starina »Ižip« Topolje, Udruga za rad s mladima »Breza«, Udruga žena »Klas« Bečetinci, Udruga »Tuljan«, Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta«, Zavičajna udruga Gibarac i Zemaljska udruga Podunavskih Švaba.

Cvjetni korzo: djeca su najljepši vjesnici proljeća

Sve je počelo prigodnim programom i nastupom »Vrapčića«, zatim Dječji vrtić Josipovac, učenici osnovne škole i Luga, sekcija »Mali tanec« i »Snaša« iz »Šokačke grane«, da bi dojam popravili Muška pjevačka skupina »Ižipovci« iz Topolja i plesna skupina Matice slovačke. Oko podneva sudionike i posjetitelje pozdravio je gradonačelnik Osijeka *Zlatko Kramarić*, istaknuvši da je Uskrs najčudesniji kršćanski blagdan, kojega evo već godinama ukrašavamo ovom manifestacijom uz sudjelovanje nevladinih udruga i predstavnika nacionalnih manjina. Dolazi proljeće, a ova živopisno odjevena djeca najljepši su vjesnik proljeća, što sve pridonosi ugodnoj atmosferi dolazećega Uskrsa, simbola novoga života i svega što Uskrs simbolizira.

PUNE RUKE POSLA: I ove je godine prosudbena komisija imala pune ruke posla i teška je srca odlučila koji su od postavljenih štandova najljepši, jer svaki je bio lijep na svoj način. Ipak, prvo je mjesto pripalo Udruzi »Šokačka grana«, drugo Matici slo-

Šokci su prodavali rakiju i vino, a Šokice šarana jaja i kolače

vačkoj, a treće Društvu Rusina i Ukrajinaca u Osijeku. Osim nacionalnih i zavičajnih simbola udruga, ocjenjivano je i »uskršnje gnizdo«. Šokačka su jaja bila šarana voskom ili u svilopis tehnici, kao kod Gibarčana, Mađari su bojali tradicionalnom nacionalnom crvenom, ali tu je i njihov kolocsai vez, dok su Slovaci, u nedostatku boje, jaja omotali žicom, a kažu da je za jedno jaje potrebno i do četiri metra žice i dva do tri sata rada.

Bila je tu i radionica šaranja jaja voskom, a svima koje je to zanimalo pokazivale su baka *Manda Jakšić* iz Topolja, *Anica Dragić* i *Ljubica Filipović* iz Semeljaca. Bila je tu i radionica potkiivanja jaja, koju je vodio šef Udruge »Tuljan« *Duško Rudež*, a oko njega se okupilo najviše mališana, bilo je tu i uskršnih jela, kuhane šunke i kobasice, jaja, mladoga luka i hrena, uskršnoga kruha i slasnih domaćih kolača, i doista je šteta što je bilo prohladno i oblačno s kišom, pa ovo šarenilo nije privuklo veći broj građana. I kao što šećer uvijek dolazi na kraju, i ovdje su kraj zašećerili učenici nižih razreda 14 osnovnih škola iz Osijeka, te iz Tenja, Višnjeva i Josipovca. Bilo je tu Jaglaca, Ljubičica, Ružica, Narcisa i drugog cvijeća, i doista su uprizarili dostojan cvjetni korzo, a pratili su ih osječki »Zumbići«.

Slavko Žebić

Muška pjevačka skupina iz Topolja

Jedan pogled na položaj Hrvata u Vojvodini (15.)

Političko predstavljanje i organiziranje Hrvata

Prve prave uspjehe DSHV je potvrdio na prvim višestranačkim izborima 1990. godine, kada je Antun Skenderović bio zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije

Piše: Tomislav Žigmanov

Manjinsko je samoorganiziranje kod vojvođanskih Hrvata počelo osnivanjem političke stranke – osnivačka skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održana je 15. srpnja 1990. u Subotici. Tada su predstavnici hrvatske zajednice iz gotovo svih mjesta Vojvodine u kojima Hrvati žive (poglavito iz Bačke i Srijema) odlučili da svoja prava i interese (p)okušaju ostvariti aktivnostima na političkome planu putem jedne političke organizacije.

Polazišna je pretpostavka, kojom su se ravnali čelni ljudi DSHV-a, pri tomu bila da jedino politički oblik organiziranosti zajednice, a onda i takva artikulacija definiranih interesa, može donijeti rješenje položaja i statusa hrvatskog naroda u Vojvodini, kao i pitanje sukladnog ostvarenja manjinskih prava. No, nakon gotovo petnaest godina od toga, vidi se da to nije bio dovoljan uvjet, te da se, štoviše, pokazalo i problematično, osobito ako se imaju u vidu raspodjela moći i odnosi unutar zajednice.

POČETNI USPJEH: DSHV se u početku profilirao kroz značajke koje su više primjerene nekom narodnom pokretu nego li klasičnoj političkoj stranci (zanemarivanje izgradnje strukture unutar stranke, manjkavosti u proceduri donošenja odluka, inzistiranje na kolektivnim pravima, borba za nacionalnu ravnopravnost, romantičarske reminiscencije u ideologiji...). Pa ipak, početne aktivnosti DSHV-a pratila je i znatna podrška od strane građana hrvatske nacionalnosti u Vojvodini: ubrzo se osnivaju mjesne organizacije i podružnice DSHV-a u gotovo svakom mjestu gdje živi značajniji postotak Hrvata, pokreće se stranački bilten (»Glas ravnice«), zamjetna je prisutnost u političkom životu...

No, prve prave uspjehe svojega rada ova je stranka potvrdila na prvim višestranačkim izborima. Tako je, na primjer, u prvom sazivu Narodne Skupštine Republike Srbije sjedio zastupnik DSHV-a *Antun Skenderović*, a u Srijemu u drugom krugu izbora za republičke zastupnike DSHV je imao čak dva kandidata, no oni nisu bili izabrani. Na prvim pak lokalnim izborima u Subotici DSHV osvaja 13 vijećničkih

Osnivačka skupština podružnice DSHV-a u Starom Žedniku 1990. godine

mjesta, što im omogućuje participaciju u lokalnoj vlasti, te dobivaju mjesto potpredsjednika Skupštine Općine i potpredsjednika Izvršnog odbora. Neke procjene kazuju da je na ovim izborima politička stranka dobila više od 50 posto glasova građana hrvatske nacionalnosti u Vojvodini.

NESUGLASICE U DSHV-u: Premda na stao kao narodni pokret, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini se tijekom vremena ipak profilirao u političku stranku s jakim autoritarnim vodstvom i konzervativnim političkim programom. Ujedno, uspostavio je monopol kako spram hrvatskih pitanja u Vojvodini tako i u komunikaciji s Republikom Hrvatskom, (od čega se kao prijeporan pokazao onaj financijske provenijencije). Rad ove političke stranke nakon otprilike tri godine od osnutka (1990.), počele su, barem prema onome što je dolazilo u javnost, pratiti unutarpartijske nesuglasice i prikriveni sukobi. Kasnije, ovi su se sukobi prenijeli i u cijelu hrvatsku manjinsku zajednicu. Ovoga puta, to je za posljedicu imalo, s jedne strane, odlazak većeg broja članova Predsjedništva DSHV-a tijekom 1993. mahom u Hrvatsku, a s druge strane, članstvo se počelo osipati.

Među ostalim, rezultat toga je da je broj dobivenih glasova na izborima kontinuirano opadao. Naime, takvo nepovoljno stanje dalo je negativne rezultate već na sljedećim izborima: 1996. godine DSHV osvaja samo tri vijećnička mjesta u Skupštini Općine Subotica, jedno u srborskoj i jedno u pokrajinskoj, a na savez-

nim izborima dobivaju manje od 4 tisuće glasova. Ovaj očiti neuspjeh povukao je sa sobom i traženje krivaca, »progon« neistomišljenika je uslijedio, jedan broj čelnih ljudi se pasivizira, a DSHV sve više postaje liderska stranka. Kao svojevrsni odgovor na takvo stanje, 1996. pokrenuta je u Subotici inicijativa od strane mahom mlađih članova DSHV-a i ljudi koji su bili prisutni u životu zajednice ali nisu bili aktivni u političkoj stranci, za stvaranje Hrvatskog nacionalnog vijeća

(HNV), s ciljem da bude tijelo koje će okupiti većinu Hrvata, dakle bez obzira na mogući svjetonazor ili političku pripadnost, na teritoriju SRJ, a koje bi onda pokušalo uspostaviti drugačije, demokratskije i pluralnije modele upravljanja i artikulacije interesa hrvatske manjine. Međutim, ova inicijativa nije otišla daleko s obzirom da je Inicijativni odbor ubrzo prestao raditi u tom smjeru, prije svega zbog određenih problema subjektivne naravi.

NOVA STRANKA: No, kako se situacija glede stanja stvari u hrvatskoj zajednici nije mijenjala, početkom 1997. godine, također u Subotici, osnovan je Forum hrvatskih organizacija i institucija u Vojvodini (Forum HIOV), s ciljem da objedini i koordinira djelovanje svih hrvatskih udruga u Vojvodini, te da se izvrši djelomična delegitimizacija DSHV-a (osobito na planu kulture i informiranja, te da mu se oduzme financijski monopol po tim pitanjima). Ovo tijelo još i danas okuplja putem sastanka koji se neredovito održavaju predstavnike dvadesetak organizacija hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini. No, nekako usporedo s osnutkom Foruma, događa se i drugi val rascjepa unutar DSHV-a, koji sada vrhuni formiranjem druge političke stranke vojvođanskih Hrvata – Hrvatskim narodnim savezom, što se dogodilo koncem 1998. Ovu stranku osnivaju mahom bivši članovi DSHV-a koji su bili nezadovoljni njezinim rezultatima i načinom vođenja. Bez nekih većih programskih razlika u odnosu na DSHV, ova je stranka gradila svoj identitet više na drugačijem modelu i načinu rada.

Piše: vlč. dr. Andrija
Kopilović

Do uskrsnuća preko križa

Tko je danas na križu?

Veliki je Petak. Dan, kada s osobitim pijetetom kršćani slave otajstvo Kristove smrti. Obistinilo se Kajfino proroštvo: Bolje je da jedan čovjek umre za narod! Umro je. Nitko nije ni slutio da će ta smrt donijeti novi život. Da će ta smrt biti novo stvarenje i da je na križu umro Novi Adam, začetnik novog čovječanstva, ne više stvorenja nego sinova i kćeri Božjih. Tako je žrtvovan život, a uskrišen na novi postao preokret povijesti i najdublje izmijenio ljudsku narav od Adama do Krista i sada od Krista dalje. Htjeli ili ne htjeli priznati, iza Isusova Uskrsnuća čovjek je »novi stvor«. No, prije toga rađanja kroz vrata smrti, morao je umrijeti za nas Čovjek – Bog, da bi čovjek mogao postati Božji i nov. Zrno je moralo pasti u zemlju, istrunuti sebi i svojim interesima da bi se rodio novi život i to po Isusu Kristu neizrecivo novi. Tako da čovjek Kristov nadmašuje narav Adamovu i jedino po Kristu i u Kristu može se postati novi stvor.

CRKVA NA KRIŽU: Tko je danas, na Veliki Petak, visi na križu? Svakako Isusovo Mistično Tijelo – Crkva. Na križu je kao takva, a na križu je i u velikom mnoštvu svojih članova – udova. Sva se povijest Crkve može označiti križem. I nema ni jednoga razdoblja u kojem Crkva nije doslovno doživljavala redoviti svoj Veliki Petak. Tako je to i danas. Stoga Vas pozivam da se prvo približimo otajstvu Velikoga

Petka. Na križu visi pravednik. Njega nisu osudili nikakvi »okupatori«, nikakvi stranci, njega je osudio i izdao njegov narod. Stranci i »okupatori« su bili samo izvršitelji onoga djela što mu je odmjerio njegov narod. Tako je to bilo na Kristov Veliki Petak i tako je to i danas. Pod križem razapetih udova Crkve redovito se ne nalaze tuđinci i stranci nego članovi vlastitoga naroda i vlastite pripadnosti. Tako je to i danas. Na križu je svakako i Ivan Pavao II. Ne samo zato što je bolestan, nego i mnogi drugi znakovi Kristove patnje na njemu se ostvaruju. Netko je ovih dana rekao: Veliki maratonac prošao je križni put i sada je na križu. Razapet bolešću, neizrecivim dokazima zadivljuje čovječanstvo kako se bolest podnosi, kako se starost nosi i kako se ponizno služi u nemoći i bolesti izručen tolikim uslugama drugih, usluge koje ponižavaju i dostojanstvo i narav. A tako srdačno prima i Veroniku koja mu briše lice i Šimuna koji mu pomaže nositi križ. Najjači govor Ivana Pavla II. sada je sa križa. Zato je ovaj Veliki Petak osobito znakovit za kršćane i poruka za čovječanstvo i odgovor na sva pitanja što sa bolešću, starošću i nemoći. Biti na križu, predan i odan, svjedok vjernosti jedini je odgovor. Ali njega optužuju, njemu se rugaju i njemu dovikuju »sidi s križa«. Proglašavaju ga uzročnikom nereda u svijetu, krivcem za mnoge situacije – pa i našu – njega koji je u povijesti najviše izgovorio riječi mir i povjerenje, čovjeka koji je najviše učinio za mir i pravednost. »Imaju dokaze« za njegova »zla djela«, samo zato što je navješćivao Kristovskog novog čovjeka, što je navješćivao Božansko pravo koje

se ne može i ne treba moliti od ljudi, nego je dano stvoriteljskim činom Božjim, a to je pravo na slobodu, na pravednost, na istinu, na mir i na svoje vlastito samoopredjeljenje. Ne tuže ga dakle ni tuđinci ni stranci, ne rugaju mu se čak ni nevjernici, nego oni koji se priznaju često puta Kristovim učenicima, njegovim sljedbenicima, ma u kojoj Crkvi bili. Eto Veliki Petak Ivana Pavla II. i znakoviti Veliki Petak katoličke Crkve. No, tužitelji zaboravljaju jedno, da samo onaj tko je sposoban biti na križu za istinu i čovjeka, ima jedini šansu uskrsnuća. Zato mi vjerujemo u pobjedu istine i pravde jer je Uskrs uvijek iza Velikog Petka.

KRIŽ KAO SUDBINA: Na križu su danas i mnogi prozvani i nevinosti članovi Crkve. I njih ne optužuju tuđinci i stranci, ali se koriste tuđincima i strancima da osude vlastitog sina. Križ je sudbina svih onih koji stvarno nešto vrijede i mora nam biti jasno da logika križa prati svakog biblijskog Pravednika. Blago onome od nas tko je mogao osjetiti poziv na tu – biblijsku pravednost – jer taj ima šanse doživjeti Veliki Petak, ali i živjeti uskrsnu besmrtnost u pobjedi onoga za što je živio i žrtvovao se.

Na križu je i naša zajednica, i to ova konkretna. Na križu smo sada svi mi, i to opet ne radi optužbe stranaca i drugih, nego jer nas kidaju, razapinju, optužuju i krivo sude naš vlastiti narod. Ali moramo dovesti u svijest svakom članu ovoga naroda da se mora slijediti logika križa, i to križa Velikoga Petka, da se mora pročistiti svaka nakana čemu želimo služiti i što želimo činiti, jer ako ne umremo vlastitim karijerizmima, težnjama za vlašću

i ne želimo služiti iskreno ovom narodu, nit će biti Kalvarijske smrti, ali nema ni uskrsnuća. Pozivam i potičem sve hrabre istinite ljubitelje istine i pravde da se odreknu svoje sebičnosti i shvate da su veliki samo toliko kao što Isus kaže, da je u ljubavi najveći onaj »tko život svoj daje za svoje prijatelje«. Sada je čas raskršća i raščišćavanja, a ne obračuna. Moramo u sebi raščistiti što ja želim doprinijeti ovome narodu i da li sam spreman prinijeti sebe? Ako jesam, onda prvo na križ, a onda u uskrsnuće. Na križu je i HNV. Zar mislite da nije? Točno se događa ono što se dogodilo u Isusovo vrijeme. I opet nisu stranci ni tuđinci, nego svoji svome. Tko bude spreman i u toj instituciji na potpuno predanje i žrtvu, ima temelj za uskrsnuće. I da ne nabrajam mnoge skupine, institucije i organizacije, barem tamo gdje ima vjernika, trebaju danas, na Veliki Petak, podići oči prema križu. Ne treba se bojati. Ne treba očajavati. Ne treba biti umoran. Treba biti pred sobom i u sebi jasan: razumijem li logiku Velikog Petka? Ako da, onda sam spreman na predanje, na žrtvu i na »čišćenje« od samoga sebe. Tada sam postao sjeme koje opravdano čeka i sigurno doživljava uskrsnuće.

Molim i slavim Uskrs. Pun sam nade da će ovaj Veliki Petak u tjeskobi i važnosti ovoga trenutka otvoriti oči svim tužiteljima i onima koji se »rugaju Isusovu križu«. Stoga sam optimist jer vjerujem u Isusa, u njegovu Pobjedu i vjerujem u ljude. Svima onima koji su spremni »umrijeti sebi« i uskrsnuti na novi život, upravo to želim. I pojedincima i zajednici:

Sretan Uskrs!

Šarena jaja za polivače

Šaranje jaja

Piše: Alojzije Stantić

Na Veliku subatu ženski svit se nuz spremanje rane bavi i šaranjem jaja kojima će darivat polivače na Vodeni ponediljak (drugi dan Uskrsa.)

Po starovinskom adetu i danas šaraju jaja za Uskrs, a med njima je najviše crveni el su većinom s crvenenim šarama, koje podsjećaju na Isusovu krv, koju je prolio da otkupi grije čovičanstva.

Kadgod su žene šarale, farbale jaja: varzilom, bojom koju su dobili od skuvanog korena biljke štavolj (lat. Rumex crispus) od koje je lupinja jajeta ostala lilava (ljubičasta), a u novije vrime štavolj su odminili u vodi rastopljenim srcom mastiljavog plajbasa (olovke). Kad su počeli praviti kojekake (razne) boje za farbanje jaja i nju su zvali varzilo. Vodom skuvani listova mladog žita lupinju (ljusku) su ufarbali na zeleno, a od skuvane biljke mličike (lat. Euphorbia cyparissias) lupinja je bila žuta. Bli do duvansku (mrku) boju su dobili kad su jaje skuvali u lukovini (ljuskura /omot/ crnog luka). Kad su prija šaranja na lipunju jajeta pripuili list ditelne el koje druge biljke el nakapali vosak i oblikovali ga, za močili u boju, dobili su šaru po želji.

Naspram starovinskog šaranja jaja u novije vrime prave kojekake boje za tu namenu, nalipnice, šare i sl. pa čeljade mož da našara jaje po urođenom daru.

ZAŠTO ŠARAJU JAJA: U našoj okolici arheolozi su našli i šarena jaja od tica, pa i od gline u grobnicama Sarmata, Avara i drugi naroda koji su ode davno živili. Niki narodi su jaja mećali u rake dice i mladića kojima je ono bilo znak uskrsnuća, ponovnog dolaska na život.

Jaja su posebice cinili i drugi narodi, skoro u svim civilizacijama. Većina nji su svaćali da je: život nasto iz jajeta; da je jaje biće u zametku; da je ono znak obnove prirode; da je i znak rađanja; da uskrsnuće posli smrti nije rađanje već povratak; itd. Kod niki naroda zemljano jaje je u grobnicama bio simbol uskrsnuća.

Stari Egipćani su virovali da je svit posto tako da je visok brig izronio iz vode, a na njegovom je vrvu bilo veliko jaje iz kojeg je posto svit. Od pamtivika su ljudi kadgod jaje štovali ko izvor života, da je u njem nasto život, možda već i zato jel najveći dio živine (životinja) na svit dolazi iz jaje -

S izložbe šarenih jaja u 'Bunjevačkom kolu' u Subotici

ta: sve tice, bube i skoro sve ribe.

Kadgod su bunjevačke reduše za Uskrs i za Božić u srid pletenog kolača metnili skuvano jaje i zajedno ga ispekli s kolačom. Bilo je i takog da su žene iz tista za kolač ispleli pletenicu ko za lakumić (pletenu kolačić), u sridinu metnili skuvano jaje i ispekli ga zajedno s tistom i tako poili.

VODENI PONEDILJAK: Polivanje ženskog svita na Vodeni ponediljak ima nekoliko oblika. Po jednom su kadgod švigarci (momčići) išli u rod el komšiluk di su vodom iz lončića po kosi polili njev par, njeve vršnjakinje. Posli polivanja divojčice su polivače ponudili sitnim tistom, dali njim da izaberu šareno jaje, a u novije vrime i narandžu.

Momci i mladi oženjeni ljudi čim su se probudili najpre su polili ženske u kući, najčešće još u krevetu, pazili su da najpre poliju svoju viđeniju žensku čeljad. Tog dana kapija divojačkog salaša el kuće je bila širom otvorena, da se zna da su polivači dobro došli, a kad su su došli ukućani su ji dočekali u avliji da pokažu kako su njim radi. Kadgod su momci divojku doveli do bunara i tamo je čistom vodom polili, po glavi pa i po gornjem dilu tila, pa se posli takog polivanja divojka morala prisvuć. Rad tog su na srid avlije razvukli štrangu (uže) za sušenje košulja (rublja) na koju je divojka obisila moko ruvo, a po tom koliko se ruva suši vidilo se i koliko je divojka imala polivača. Što se više mokrrog ruva sušilo divojka je bila tim dičnija.

Posli polivanja divojke su polivače ponudile šarenim jajetom po izboru, u novije vrime narandžom al od davnina i vinom. Kad su se momci nakanili da će otić divoj -

ke su ji okitili jacintom (zumbulom) i narcisom, lipim i mrišljivim prolićnim cvičom, koji procvita u ovo vrime. Tog dana što se više razdanjivalo bilo je sve više veseli polivača.

Kadgod su na Vodeni ponediljak uveče pravili bal, na kojeg su došli i polivači, a što je momak bio više okičen cvičom tim je bio viđeniji. Zna se i za adet da se izmed dva svitska rata u okolnim selima mijandžije pravile igranku na Cvitnu nedilju, iako rad korizme nije red, al ako je divojka došla u bal bio je znak da će rado primit polivače, a ako divojka u njeg nije došla bio je znak da ji rad bilo čeg neće primit, jel je možda kajala (žalila za blisko umrlim) el je bila zapijena (zaručena.)

Do danas je sačuvan adet da se dica posli polivanja tucaju šarenim jajima. Ovo je starovinski adet slovenski naroda kad su se muškarcu med sobom bratili, sklapali prijateljstvo. Tom su prilikom odmiravali snagu, a da jedan drugog na povride smislili su da to obave tucanjem kuvani jaja. Pobidnik je onaj čije jaje ostane čitavo, a krajnji ishod takog dvoboja je da su jaje poili. Plimeniti dvoboj, nema šta.

Još i danas, na početku trećeg milenija, u Krakovu važi zakon da je zabranjeno farbanje i šaranje uskrsnji jaja, od 28. ožujka 1915. godine. Tim zakonom stanovnicima Krakova nije slobodno farbat el prodavat Uskrsnja jaja, rad velike nestašice rane, pa su jaja držali da su luksuzna roba.

Danas stanovnici Krakova farbaju i šaraju uskrsnja jaja brez bojazni da čet bit kaštigovani (kažnjeni).

Priča o Hrvatima u 18. stoljeću

Veliki i mali ratovi

U 18. stoljeću na hrvatskom etničkom području nije bilo velikih ratnih operacija – bilo je puno malih ratova. No, tehnologija alatki za ubijanje neprestano je napredovala pa je žrtava bilo puno, unesrećenih više, a materijalna je šteta bila golema. Mnogu su područja pogođena ratom naprosto opustjela

Piše: Zdenko Samaržija

Godine 1714. Osmanlijsko je Carstvo objavilo rat Mletačkoj Republici. U taj će se sukob na strani Mletačke Republike uključiti Habsburška Monarhija. Vodstvo nad carskom vojskom preuzeo je proslavljeni vojskovođa princ *Eugen Savojski*. Istodobno je graničarska i banska vojska oslobodila veći dio sjeverne Bosne, tzv. Tursku Hrvatsku.

Mletačka je vojska osvojila dubrovačko zaleđe u Hercegovini, 1717. i Imotski, a princ Eugen Savojski Beograd.

To je prisililo Osmanlijsko Carstvo da ponudi mir koji je sklopljen u Požarevcu 1718. godine. Habsburška je Monarhija dobila Srbiju, Srijem i Bosansku Posavinu te se tako znatno proširila na jugoistoku. Mletačka je Republika morala napustiti osvojena područja u Hercegovini, a Osmanlijsko je Carstvo dobilo uzak pojas do mora između Neuma i Kleka. Granice mletačke Dalmacije prema Osmanlijskom Carstvu uspostavljene su iznad Kleka, Metkovića, Imotskog, Sinja, Vrlike i Knina, gdje je i danas državna granica između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

MIR U BEOGRADU (1739.): Godine 1737. izbio je rat između Rusije i Osmanlijskog Carstva u koji se na strani Rusije uključila i Habsburška Monarhija. Nakon vojnih neuspjeha Habsburška je Monarhija

zatražila mir koji je sklopljen u Beogradu 1739. godine. Mirom u Beogradu Austrija je izgubila sve krajeve južno od Save i Dunava koje je dobila mirom u Požarevcu.

RATOWI NA ZAPADU: Čim je *Marija Terezija* stupila na prijestolje, to su joj pravo osporili neki europski vladari – počeo je Rat za austrijsko naslijeđe. U ratove je Marija Terezija poslala mnoge Hrvate; nekoliko tisuća nije ih se vratilo, no ona je ostvarila cilj – pravo na tron. Uz koju cijenu, više se nitko ne pita. U rat između velesila, Pruske, Francuske i Velike Britanije, uplela se i Marija Terezija. U Sedmogodišnjem ratu mnogi zarobljeni Hrvati, poput *Matije Antuna Reljkovića*, upoznali su se sa drugačijim oblicima obrade tla, drugačijim, naprednijim tehnologijama te drugačijom poslovnom etikom i društvenim normama te su ih nastojali primijeniti, nakon povratka iz zarobljeništva, u hrvatskim zemljama.

JOSIPOV DEBAKL: Sin Marije Terezije *Josip II.*, potpuno se nespreman i bez stvarnih razloga zaputio vojskom prema

Galantni maniri

Osim spolnih bolesti i krumpira, vojnici su iz Sedmogodišnjeg rata u Hrvatsku donijeli i ateizam, ideje masonstva te različite koncepcije slobode pojedinca i cijelih naroda. Plemići su se iz kurija selili u vile koje su gradili u Zagrebu i oni su promijenili društveni život Zagreba. Pod utjecajem časnika i strane aristokracije i hrvatsko je plemstvo organiziralo plesove i tombole. U Zagrebu je 1749. godine otvorena kavana, učestale su kazališne predstave i Zagreb su obuzeli galantni maniri. Počele su nositi vlasulje i lažni madeži, koristilo se puno pudera za izbjeljivanje lica, muškarci su se brijali. Društvenu su elitu protresali skandali zbog strastvenih ljubavnih veza, a zbog malog broja plemića ta se klasa međusobno ženila do granica incesta.

Osmanlijskome Carstvu. Nekoliko izgubljenih bitaka prisili su habsburšku vojsku na povlačenje te potpisivanje mira u Svištovu. ■

Hrabri i surovi

Franjo Trenk je lovio odmetnike u slavonskim šumama i uhićenicima ponudio alternativu: pogubljenje ili služba u vojsci. Vojnicima je plaću dao unaprijed, obukao ih u odoru sličnu osmanlijskim janjičarima (ostali su se habsburški vojnici sami opremali za rat), a momčad je u boju pratila glazba. Hrabrošću ali i surovošću na bojnopolju ulili su strah neprijateljskim vojnicima – protivnici su mislili da ih napada osmanlijska vojska.

Osmanlijsku utvrd u Imotskom mletačka je vojska zauzela 1717. godine

Promocija novog broja časopisa »Ex Pannonia« u Subotici

Povijest grada pod reflektorom različitih znanosti

*Tekstovi su pisani standardnom kvalitetom, poštovana je metodologija stručne i znanstvene kvalitete, a temama novi broj nadilazi subotičke lokalne okvire i događaje * Njegovanje multijezičnosti tj. objavljivanje radova na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku, je još jedna od odlika ovog glasnika.*

Promocija 8. broja glasnika Historijskog arhiva u Subotici »Ex Pannonia« održana je 17. ožujka u prostorijama Gradskog muzeja u Subotici. Cilj ovog časopisa je prezentiranje i približavanje kulturnog blaga Historijskog arhiva, kao i rada i projekata same institucije.

U financiranju ovog broja časopisa sudjelovali su SO Subotica i Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu.

STANDARDNA KVALITETA: O posljednjem broju »Ex Pannonia« govorio je ravnatelj subotičkog Historijskog arhiva i jedan od urednika časopisa *Stevan Mačković*. Novi broj časopisa, po riječima Mačkovića, donosi radove 13 autora, a u koncepciji je zadržana podjela na rubrike koje su se i do sada mogle naći u časopisu. Tekstovi su pisani standardnom kvalitetom, poštovana je metodologija stručne i znanstvene kvalitete, a temama novi broj nadilazi subotičke lokalne okvire i događaje. Njegovanje multijezičnosti tj. objavljivanje radova na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku, je još jedna od odlika

ovog glasnika. »Ex Pannonia« predstavlja časopis otvoren za autore i iz ostalih kulturnih institucija, a Mačković je istaknuo kako se nada, da će izdanje naći svoje čitatelje i izvan okvira struke.

Nakon uvodne riječi neki od autora govorili su o svojim radovima. *Zoltan Mesaroš*, autor teksta »Srbi u propagandi ratnog titoizma« istaknuo je kako je tekst napisao na srpskom jeziku jer se i tema rada bavi ovom nacijom. Ovim radom Mesaroš je pokušao potražiti odgovor za naglo razbijanje bratstva i jedinstva u devedesetim godinama prošlog stoljeća, jer, kako je napomenuo, današnjicu ne možemo razumjeti bez razumijevanja titoizma.

OBJEDINJAVANJE KULTURNE SLIKE: Povjesničarka umjetnosti *Olga Kovačev Ninkov* je približila nazočnima radove iz posljednjeg broja, a koji su tematski vezani za oblast povijesti umjetnosti. To su inovativni rad o restauraciji prvog baroknog oltara u subotičkoj franjevačkoj crkvi

restauratorice *Zsuzsanne Korhecz Papp*, rad *Mileta Tasića* »Katalog Venecijanskog bijenala iz 1928.«, kao i uradak »Vitražist Mikša Rot u Subotici«, koji, po riječima autorice Kovačev Ninkov, predstavlja historijat istraživanja o radu *Mikše Rota*, koji je preminuo 1944. godine.

Tatjana Petković Segedinčev je potom predstavila svoj rad »Salaške škole«, te zaključila kako je ovom temom, koja se dotiče jednog detalja iz života salaša, specifikuma ovog podneblja, pokušala objediniti kulturnu sliku Subotice, okolice i Vojvodine.

Na kraju promocije nazočnima se još jednom obratio *Stevan Mačković*, ovoga puta kao autor rada »Sekić, logor za Nijemce (1944-1946)«. Ovo je rad koji tretira temu života zatočenika u tom logoru, o kojoj je odabrao pisati, jer se, kako je sam autor napomenuo, o njoj nije mnogo pisalo.

D. B. P.

Na promociji: ravnatelj Historijskog arhiva Subotice *Stevan Mačković*

Uspjesi na općinskoj smotri recitatora u Srijemskoj Mitrovici

Hrvatski kulturni centar »Srijem« iz Srijemske Mitrovice, odnosno njegov Odjel za hrvatski jezik i književnost, pod vodstvom profesorice *Mile Markov-Španović* prvi puta je sudjelovao na općinskoj smotri recitatora, koja se 18. ožujka po 37. put organizirala u Gradskoj knjižnici. Na ovogodišnjoj smotri u konkurenciji starijeg uzrasta članica Odjela *Adrijana Nujić* je zasjenila sve druge i zauzela prvo mjesto recitirajući »Svakidašnju jadikovku« hrvatskog velikana pisane riječi *Augustina Tina Ujevića*. S obzirom da je ovo prvi put kako su članovi Odjela nastupali pod ovim imenom (dosad su nastupali za svoje škole) to je uspjeh vrijedan pažnje. Najmlađi uzrast je predstavila naša pobjednica, već po drugi put, *Katarina Soldo* s pjesmom *Dragutina Tadijanovića* »Da sam ja učiteljica« i plasirala se također na zonsku smotru, a srednji uzrast su predstavljale također pobjednice na pokrajinskim smotrama na hrvatskom jeziku: *Ivana Elez* s pjesmom »Oblak« *Dobriše Cesarića* i *Oriana Španović*, koja je recitala pjesmu *Antuna Branka Šimića* »Opomena«, a koja se nije plasirala dalje. Od četiri recitatora tri se dalje natječu, u svakoj skupini po jedan predstavnik za zonsko natjecanje, koje će se održati 2. travnja u Staroj Pazovi.

M. M.

Održano zonsko natjecanje recitatora u Subotici

U petak, 18. ožujka na zonskom natjecanju recitatora u subotičkoj Gradskoj knjižnici sudjelovalo je 6 recitatora na hrvatskom jeziku. Na pokrajinsku smotru plasirali su se *Karla Rudić* iz OŠ »Ivan Milutinović« – područna škola Mala Bosna i *Mirjana Horvacki*, učenica Gimnazije.

Sudionici natjecanja su istaknuli kako su nezadovoljni organizacijom jer je natjecanje trajalo do kasnih popodnevni sati, a pritom im nije bilo osigurano nikakvo osvježanje. Djeca su razočarana, čak neki ne žele sudjelovati u sljedećem krugu natjecanja. Pokrajinska smotra recitatora održat će se 16. i 17. travnja u Sečnju.

Film Ivkovića Ivandekića prikazan u Zagrebu

Projekcija kratkog filma *Ivana Ivkovića Ivandekića* »Bubušk« održana je u utorak 22. ožujka na Reviji amaterskog filma u

dvorani Centra za kulturu »Trešnjevka« u Zagrebu. Projekciji je bila nazočna i *Marija Hećimović* iz Hrvatske matice iseljenika.

»Bunarman« na beogradskom festivalu

Dokumentarni film redatelja *Branka Ištvanića* »Bunarman« ušao je u selekciju programa 52. Festivala dokumentarnog i kratkometražnog filma koji će se održati od 20. – 24. ožujka ove

godine u Beogradu. Ovim izborom film se približio jubilarnoj brojki od 25 festivala na kojima je sudjelovao i postao jedan od najuspješnijih hrvatskih dokumentaraca uopće. Film je do sada nagrađivan nagradama »Oktavijan« za najbolji dokumentarni film u Hrvatskoj i najbolju režiju na Danima hrvatskog filma, nagradom za najbolji dokumentarni film na festivalu u Sieni u Italiji, te nagradom za najbolju režiju u Bukureštu u Rumunjskoj.

Bio je također uvrštavan na najveće svjetske festivale za dokumentarni film kao što su »Silverdocs« u Washingtonu u organizaciji Američkog filmskog instituta i festival »Zinebi« u Bilbau.

Rundek nastupa u Beogradu

Rundek Cargo Orchestra nastupit će 2. travnja u Sava centru, u organizaciji Koncertne agencije Stars Music. Beogradskoj publici biće predstavljen najnoviji, dupli, »live« album »Zagrebačka Magla – Plava Turneja 2003«. Tijekom ožujka moći će da se pogleda i izložba Rundekovih portreta u beogradskoj galeriji »O3one«.

HRVATSKI KULTURNI CENTAR
»BUNJEVAČKO KOLO« SUBOTICA, GLAZBENI ODJEL

Raspisuje NATJEČAJ

Za kompozicije koje će se izvesti na
V. »FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA«
Festival će se održati
u rujnu (septembru) 2005. godine u Subotici

Osnovna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke glazbe i poticaj svima, a posebno mladim ljudima, da i sami doprinesu očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NAJTEČAJA:

Tekst i glazba trebaju prezentirati život i običaje bačkih Bunjevaca;
Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
Pjesma može imati 3-4 strofe;
Dužina pjesme je 3-5 minuta;
Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
Uz tekst i melodiju obavezno dostaviti i demo snimak;
Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
Jedan autor može dostaviti najviše 3 kompozicije;
Primljeni materijali se ne vraćaju;
Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora, kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;
Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
Autor kompozicije, koja je odabrana za izvođenje na festivalu, samim slanjem kompozicije daje svoj neopozivi pristanak da se kompozicija studijski snimi i izda na nosaču zvuka i videokazeti radi popularizacije festivala.

Konkurs je otvoren
od dana objavljivanja do 30.04.2005.

Kompozicije slati na adresu:
HKC »Bunjevačko kolo« Subotica, Preradovićeve 4 ili
Vojislav Temunović, Rovinjska 5/13, Subotica,
s naznakom:
ZA V. »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA«

Središnji događaj kršćanstva – pobjeda svjetla nad tamom

Gospodin je uskrsnuo!

Ovo radosno i pobjedonosno uskrsnuće Isusovo mijenja za nas definitivno smisao života i smrti, našeg života i naše smrti. Isus je svojim uskrsnućem otvorio jedna vrata, stvorio jedan most, srušio jedan zid koji nas je dijelio od budućnosti, od vječnog života, od Boga. Stoga, grobovi nisu više zauvijek zatvoreni kao oni od faraona, nego se čelični oklop slijepe sudbine razbio na komadiće, a opkoljuje nas i štiti Božja nježna ljubav.

Priredio: dr. Marinko Stantić

Rado ponavljamo da je Isusovo uskrsnuće središnji događaj kršćanstva, najveća novost povijesti, temelj i smisao našeg duhovnog života u smislu strastvenog nadahnuća sv. Pavla: »Ako Krist nije uskrsnuo, uzaludna je vjera naša i mi smo najjadniji od svih ljudi jer živimo u trajnoj iluziji i od trajne iluzije!«.

Međutim, kad se radi o tome, da počnemo *živjeti uskrsnuće*, da ga ugradimo u svoju svagdanju duhovnost, onda se nekako izgubimo, postajemo nesigurni. Možda razlog za ovu nelagodnost treba tražiti u tome što nemamo zapravo jasan pojam o samom značenju Isusova uskrsnuća.

NANOVO POKRETANJE HODA VREMENA: S obzirom na

Isusovo uskrsnuće stvarno postoji kao neka nejasnoća kod mnogih vjernika, osobito što se tiče značenja riječi: »uskrsnuo od mrtvih«. Ovaj izričaj ima dva značenja koji se, istina, ne isključuju međusobno, ali nisu ni istovjetna, nego označuju dvije različite situacije.

Kad čujemo riječ »uskrsnuo«, kao prva misao dolazi nam na pamet »zemaljsko« značenje riječi »uskrsnuo od mrtvih«. Po tom shvaćanju uskrsnuće bi značilo *povratak u onaj isti život* što ga je čovjek ranije imao, a sad ga izgubio po smrti; uskrsnuti bi tada značilo povratak na ranije, kao kad se netko nakon određenog vremena izbjivanja vraća kući i radosno nalazi sve onako kao što je napustio pri odlasku.

U ovom zemaljskom smislu uskrsnuće onda znači nanovo po-

kretanje hoda vremena, kao što čovjek navije sat koji je stao. To je čudesan povratak: čovjek učini korak natrag u život, isti korak koji je ranije učinio prešavši prag smrti, samo sada u obrnutom smjeru. Čovjek se ponovno nađe u životu, nalazi iste stvari koje je napustio. Tako se dogodilo Lazaru koga je Isus pozvao natrag u život: on time nije postao besmrtni, nego se morao još jednom suočiti sa smrću.

Lako ćemo uočiti, da ovakvo shvaćanje uskrsnuća pomalo sliči na buđenje iz začaranog sna, kako nam pripovijedaju priče. Lijepa princeza spava dubokim snom i nakon stotinu godina bude probuđena poljupcem svog princa. Ali, time se ne rješava ni jedan problem: niti života, niti smisla, niti smrti. Razum se buni protiv takvog shvaćanja uskrsnuća. Nijedan razuman čovjek vjerojatno ne bi htio opet natrag u vlastitu prošlost, u život koji ga upravo ima ili ga imao. Naša naravna težnja je uvijek prema naprijed, prema višem, prema boljem. I tako stignemo do drugog, »nadnaravnog« značenja uskrsnuća.

KORAK NAPRIJED, A NE POVRATAK: Izraz »uskrsnuo od mrtvih« ima i svoje, da tako kažemo, »nebesko« značenje. Isusu nije stalo do toga da učini korak unazad, nego je prekoračivši prag smrti napravio jedan korak *unaprijed*. On je zakoraknuo u vječnost, s onu stranu vremena i smrti. Isus nije ostao stanovati u ovoj kući vremena i smrti, nego je Njegov stan sada vječnost. Njegovo uskrsnuće nije povratak, nego čudesan proboj naprijed, u nešto sasvim novo. On nije došao natrag u okove zemaljskog života, nego je prošao kroz vrata koja su nama ljudima bila do tada zatvorena. Otišao je u nebo, u slobodu, u vječnost.

Ovo radosno i pobjedonosno uskrsnuće Isusovo mijenja za nas definitivno smisao života i smrti, *našeg života i naše smrti*. Isus je svojim uskrsnućem otvorio jedna vrata, stvorio jedan most, srušio jedan zid koji nas je dijelio od budućnosti, od vječnog života, od Boga. Stoga, grobovi nisu više zauvijek zatvoreni kao oni od faraona, nego se čelični oklop slijepe sudbine razbio na komadiće, a opkoljuje nas i štiti Božja nježna ljubav.

Eto, to znači Isusovo uskrsnuće: korak naprijed, a ne povratak u prijašnje stanje. A ono, isto to mora onda značiti i u našem konkretnom duhovnom životu. Možemo se i moramo u prvom redu zamisliti o smislu i značenju naših ispovijedi. Svaka ispovijed je zapravo jedno čudesno malo uskrsnuće: iz grijeha uskrsavamo u novi život, iz mlakosti u revnost, iz osrednjosti u oduševljenje. Ispovijed nije povratak u prijašnje stanje, nego iskorak u nova iskustva Božje ljubavi.

Općenito vrijedi da bismo u duhovnom životu trebali imati više idealizma, trebali bismo više biti okrenuti prema budućnosti, pre-

ma idealima koje želimo ostvariti. Ti ideali neka nam budu naš »iskorak naprijed« u duhovnom smislu riječi: iskorak u novo oduševljenje, u novi optimizam, u novu ljubav, u novi život.

NAJPOTRESNIJA I NAJTRAJNIJA PORUKA: Poruka Uskrsa može se izraziti na najrazličitije načine. Obično, i najradije, govorimo o pobjedi: svjetla nad tamom, života nad smrću, dobra nad zlim, Krista nad Sotonom. Rado se zadržavamo kod ovih slika i naša se duša stvarno napunja radošću. Ipak, katkada imamo osjećaj nedostatka, jer tama je još uvijek mračna, smrt je još uvijek stvarnost, zlo još uvijek uzima svoje nevine žrtve, sotona još uvijek napastuje. A mi bismo rado iščitali neku poruku iz uskrsnih događaja koja trajno ostaje, koja nas trajno grli, unatoč tami, unatoč zlu.

Ima li Uskrs takvu poruku? Ima. Promatramo li Isusov život prije i nakon uskrsnuća u velikim crtama, onda možemo uočiti jednu silnu razliku. Prije uskrsnuća ljudi traže Isusa, nakon uskrsnuća Isus traži ljude. Promotrimo te dvije stvarnosti:

Prije uskrsnuća ljudi su tražili Isusa. Dolazili su mu grešnici i pravednici, farizeji i istinski učenici. Sjetimo se samo nekih od bezbrojnih mjesta evanđelja gdje se kaže da su ljudi tražili Isusa. Nakon čudesnog umnažanja kruhova on se povlači na samotno mjesto, no masa ide za njim i učenici ga izvješćuju: »Svi te traže«. Kad Isus uoči muke uzlazi u hram potajno, no, svi ga traže. Još ranije saznajemo da su ga tražili majka i rođaci. Traže ga bolesni: gubavci, jerihonski slijepac; traže ga i žedni istine: Nikodem i bogati mladić. Traže ga neprijatelji: Herod i glavari naroda. Svi traže Isusa.

No, nakon uskrsnuća situacija se bitno mijenja. Ne čitamo više nigdje da bi ljudi tražili Isusa: nakon uskrsnuća Isus traži ljude. Traži prije svega svoje uplašene, od straha zaključane učenike i hrabri ih: »Ne bojte se!« Ide za dvojicom razočaranih učenika na putu u Emaus i vraća ih natrag na put radosti i nade. Traži i nalazi sumnjičavog Tomu, koga je tragedija toliko ranila, da nije sposoban više vjerovati ni svojim kolegama: Isus jednim doticajem ruke liječi sve njegove duhovne rane. Nalazi ih u neuspjehu, kad nisu ništa ulovili čitavu noć. Konačno, on je taj koji prati Saula da ga nađe na putu za Damask.

Isus traži i nas: to je najpotresnija i najtrajnija poruka Uskrsa. Gospodin ide s nama, za nama, traži i uvijek nanovo nas nalazi. On je tu i onda, ako smo razočarani, ako smo se umorili na životnom putu, kad smo nesposobni vjerovati, nadati se, ljubiti, kao Toma; kad bismo najradije pobjegli od života kao ona dvojica učenika na putu za selo Emaus, kad nam se čini da će nas vlastita sljepoća uništiti, kao Pavao.

VRHUNAC NAŠE VJERE: Ako ikad, onda danas nam je potrebna upravo ova poruka Uskrsa: uvjerenje, danas Gospodin traži i nalazi. Danas, kad nam se čini da je mrak tamniji nego ranije, kad stojimo pred stalnim izvještajima o zlu, o ubojstvima, samo-ubojstvima, ratovima, gladi, terorizmu. Danas, kad nam se čini da je budućnost sve mračnija.

Uskrsli Isus je i danas tu, traži nas i nalazi te poručuje isto ono što je rekao svojim prvim učenicima: ne bojte se, ja ću vas naći u mraku, i u prašini vaših grijeha, i u dalekom Emausu vaše razočaranosti. Ako smo to shvatili, ako smo spremni uhvatiti se za ovu poruku Uskrsa, onda će se i u nama roditi klicanje Marije Magdalene, obnovljena snaga učenika iz Emausa, jer ćemo odjednom ugledati oko sebe svuda dobro, ljubav, život. Ugledat ćemo Isusa uskrsloga. U nama će se roditi novi čovjek, čovjek kršćanskog optimizma. Unatoč svim teškoćama u životu, unatoč svim razočaranjima, suzama i mraku, znamo da postoji jedno srce: Sr-

ce uskrslog Krista – odakle se uvijek vraćamo iznova napunjeni za život.

Uskrs – to je vrhunac naše vjere. Vrhunac je jer nam poručuje da iz smrti dolazi život, iz propasti uskrsnuće, te da raspeti Krist živi.

Slavimo Uskrs s pomiješanim osjećajima. Nitko nije vidio što se to dogodilo u zori uskrsnog jutra u grobu. Događaj Isusova uskrsnuća je nevidljiv za ljudske oči. Ali je bilo izrečeno: jedan glasnik Božji, jedan anđeo susreo je žene i ispričao im što se to dogodilo u tajnosti: »Ne bojte se! Znam da tražite raspetog Isusa. Nije tu, uskrsnuo je kako je rekao.«

Kako su žene reagirale na ovu uskrsnu vijest? Strah i radost obuzima ih istovremeno, znači reagiraju s pomiješanim osjećajima. Nekako se i mi slično osjećamo kao ove žene. Pjevamo »Alleluja« i radosni smo zbog uskrsne dobre vijest. Ali istovremeno tišti nas sve ono što se oko nas događa. Svuda oko nas ljudi koji pate, umiru, mladi bez budućnosti, siromaštvo, glad, ratovi. Imamo li pravo biti radosni pred ovim morem ljudske bijede?

NAVJEŠTAJ POČETKA: No, živi Bog je na djelu. Slavimo Uskrs s pomiješanim osjećajima, ali ga ipak slavimo. Slavimo ga u povjerenju da i danas djeluje isti onaj Bog koji je prije toliko godina uskrisio Isusa od mrtvih. Zar nije tim događajem započelo novo doba? Bog je pokrenuo jedno događanje koje i danas nastavlja svoj tok. To je kao kad netko zapali fitilj za jedan eksploziv, ali još mora čekati na eksploziju koja će se neminovno dogoditi. Kad se to dogodi, onda taj sigurno neće reći da je paljenje fitilja bio jedan prošli događaj. Početak jednog događaja spada već u cjelinu tog događaja, stoga je sadašnjost koja nosi u sebi budućnost. Tako moramo misliti i o Isusovu uskrsnuću.

Uskrs nije blagdan nekog bivšeg događaja, Aleluja se ne odnosi na ono što je bilo. Uskrs navješćuje jedan početak koji je već odlučio budućnost. Uskrsnuće poručuje da je već započela proslava. Sigurno da ima mnogo nedovršenoga i neotkupljenoga u našem životu, u svagdašnjici, u svijetu. Unatoč tome smijemo pjevati »Aleluju«, jer je Kristovim uskrsnućem Bog pokazao da je jači od svih moći ovog svijeta. Bog ima posljednju riječ.

Ove misli mogu naći mnogo primjena u našem konkretnom duhovnom životu. Svetost je dinamičan proces. U krštenju Bog je zapalio fitilj buduće eksplozije. Nemojmo gasiti fitilj, nego ga čuvajmo. Sakrament ženidbe je jedan zapaljeni fitilj koji nosi u sebi svu svoju budućnost: treba ga ljubomorno čuvati i brižno njegovati. Možemo se pitati, što je nedovršeno, što je neotkupljeno u našem životu? Kod svećeničkog se ređenja moli: »Bože, dovrši započeto djelo...« To mora postati molitva svakog od nas: svi smo mi nedovršeno djelo, ali već nosimo u sebi eksploziju vječnosti. To nam poručuje Uskrs. Sretan vam Uskrs, dragi čitatelji! ■

**SVIM NAŠIM ČLANOVIMA I SIMPATIZERIMA,
TE SVIM GRAĐANIMA KOJI USKRS SLAVE
PO NOVOM KALENDARU,
ŽELIMO SRETNE USKRŠNJE BLAGDANE**

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

Završena korizmena slavlja u stoljetnom somborskom karmelu

Značajke vremena

Predavač o. Jakov Mamić istaknuo je promjene u kontekstu suvremene duhovnosti i religiozne misli koje zamjećujemo u vrijeme jakih i brzih promjena

Korizmena slavlja u stoljetnom somborskom Karmelu završena su 20. i 21. ožujka, a gost šestoga korizmenoga tjedna bio je provincijal hrvatskih karmelićana o. Jakov Mamić, koji je na Cvjetnicu 20. ožujka u karmelićanskoj crkvi predvodio križni put i misno slavlje s prigodnom homilijom. Nakon toga susreo se s mladima kojima je održao predavanje.

U Hrvatskom je domu 21. ožujka na redovitoj korizmenoj tribini održao predavanje na temu »Značajke vremena i duhovne ponude«. Na samom početku predavanja, o. Mamić je rekao kako u kontekstu suvremenoga svijeta u kojemu je kršćanin pozvan živjeti i djelovati, zapažamo nekoliko značajki koje kreiraju mišljenje i stav u odnosu na čovjeka.

UTJECAJ URBANIZACIJE NA MENTALITET: U tom je smislu istaknuo kako se na čovjeka u suvremenoj filozofiji gleda kao na potpuno indiferentnoga u odnosu na Boga, te je dodao kako je čovjek okrenut sebi te mu Bog koji misli na drugoga nije potreban, jer je njegova osnovna vrijednost njegovo bogatstvo zbog kojega postaje instrument potrošnje. Na taj način dolazi do poremećaja njegova identiteta u smislu da biti znači imati, a posljedice takvoga jednodimenzionalnoga čovjeka su anonimnost, stvaranje arsenala smrti (oružja) i dr. S druge pak strane, istaknuo je predavač, u

vrednotama kao što su vjera, autoritet i dr. U smislu religioznih i duhovnih pomaka vidljiv je povratak intimizmu (misticizmu i karizmatičnosti) te povratak na sociološku potrebu identifikacije odnosno značenja

(ono što Bog čini izmiče nadzoru razuma) i nepredvidivo (iz prijednoga puta ne možeš znati buduću). U posljednjem dijelu predavanja protumačio je kako Ivan od Križa ukazuje na potrebu odgojiti čovjeka

o. Jakov Mamić

kontekstu suvremene duhovnosti i religiozne misli zamjećujemo da je došlo vrijeme jakih i brzih promjena, odnosno izmjene socijalnoga ambijenta, urbanizacije mentaliteta, upitne prošlosti s ustaljenim

crkvene hijerarhije i davanje prostora faktorima koji tvore zaleđe religioznoga.

OSOBNOST, SKROVITOST I NE-PREDVIDIVOST: U drugom dijelu predavanja, o. Mamić je u kulturno-duhovnom kontekstu govorio o govoru Ivana od Križa koji ukazuje na to da je potrebno spasiti čovjekovu transcendenciju i Božju imanenciju u čovjeku. Predavač je posebno istaknuo kako Ivana od Križa zanima čovjek u njegovu nastanku, izrastanju i ostvarenju gledajući ga kao biće posve okrenuto k punini. Isto tako, Ivanov je projekt uperen na čovjekovu zadnju točku odnosno blaženo gledanje Boga, što podrazumijeva vjeru, ljubav i nadu. Nadalje, predavač je istaknuo kako Ivan od Križa govori da Bog u čovjeku djeluje različito (Bog svakome daje osobnost), skrovito

vjere koja je osobna, slobodna, uvjerljiva i angažirana. Isto tako potrebno je da čovjek bude svjedok živoga Boga, tj. »prije svega nego propovjednik«, te da je potrebno proći osobne i kolektivne »noći« razuma, vjere i pamćenja. U konačnici, »Ivanov je put borba za čovjeka odnosno spasiti čovjeka«, čime mu se omogućuje da cjelovito bude tvorac vremena i kreativni čuvar vrednota: sebe i okoliša, zaključio je o. Mamić.

Predavanje je završeno diskusijom, nakon koje je voditelj tribine o. Mato Miloš zahvalio svim sudionicima koji su revno, kroz šest tjedana, dolazili na tribinu te se uključivali u ostale korizmene sadržaje stoljetnog somborskoga Karmela.

Željka Zelić

Predstavljanje rada HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne

Uporan rad nasuprot teškim uvjetima

*Imamo 35 članova, od toga 16 u mlađoj skupini djece, dok ostali čine srednju uzrasnu grupu folkloraca **
U planu rada je i organizacija godišnjeg koncerta udruge pod nazivom »Mladost pleše«,
a koji se održava krajem godine u Domu kulture u Maloj Bosni

Hrvatska udruga kulture »Lajčo Budanović« osnovana je na skupštini 18. ožujka 2002. godine u Maloj Bosni s ciljem očuvanja baštine hrvatskog naroda na sjeveru Bačke.

U cilju da predstavimo široj javnosti rad ove udruge razgovarali smo s novoizabranim predsjednikom, a doskorašnjim potpredsjednikom Udruge *Aleksandrom Vukovićem*.

»Prije tri godine, kada smo osnivali Udrugu, cilj nam je bio uspostaviti kulturnu instituciju s hrvatskim predznakom.

AKTIVNOSTI UDRUGE: »Na samom početku rada Udruga je imala tri odjela – folklorni, slamarski i tamburaški. Zbog činjenice, da su članovi slamarskog i tamburaškog odjela bili uključeni u rad drugih, već postojećih kulturno-umjetničkih društava, rad u ovim odjelima postepeno je slabio, te danas punim kapacitetom radi samo folklorni odjel. Pokušavamo uvećati broj članova, ali nailazimo na poteškoće zbog postojanja mnogo većih i poznatijih KUD-ova u okolici, ali ipak ne posustajemo... U okviru Folklornog odjela postoje dvije uzrasne skupine: mlađa, koja okuplja djecu do četvrtog razreda osnovne škole, i srednja, koju čine djeca viših razreda osnovne škole. Dosada smo uvijek nastupali sa srednjim uzrastom, dok ubuduće u nastupe planiramo uključiti i mlađu uzrasnu grupu. Stariju grupu djece vodi *Drago Grmić*, a mlađu *Katarina Dulić*, koja redovito odlazi na seminare o folkloru u Hrvatsku. Muzičku podlogu za probe osigurava *Tomislav Tokodi* na harmonici, kome se na nastupima, a ponekad i na probama, pridružuju *Marko Dulić* – tambura, *Martina Mezei* – tambura i *Stipan Dulić* – gitara i kontrabas. Trenutačno brojčano stanje je sljedeće. Imamo 35 članova, od toga 16 u mlađoj skupini djece, dok ostali čine srednju uzrasnu grupu folkloraca«, ističe Vuković.

FINANCIJSKA POTPORA: »Članarine su nam doista niske«, kaže Vuković, napominjući da mjesečna članarina iznosi 150 dinara, a donedavno je iznosila samo 50 dinara. »Veliki dio inicijative potiče iz privatnih resursa. Roditelji djece, koja počinju satove folklor, pomažu oko organiziranja nastupa i putovanja, bilo radom

Aleksandar Vuković

ili novčano. Naravno, određena sredstva dobivamo učešćem na različitim konkursima od Pokrajinskog tajništva za kulturu i obrazovanje, zatim od Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu. Puno su nam pomagali i Hrvatska matica iseljenika – Zagreb, razna poduzeća, privatna lica, kao i mjesna zajednica. U radu Udruge stručno nam pomažu s pravne strane *dr. Slaven Bačić* i *Anica Stipić*, koji to čine bez ikakve novčane nagrade«, ob-

jašnjava Vuković. On ističe da je financijska situacija u udruzi i pokraj pomoći loša, jer nemaju adekvatne prostorije, sve je raspoređeno po privatnim kućama, a trenutačno su u fazi pregovaranja s mjesnom zajednicom oko dobivanja prostorija. Do sada su redovito dobivali prostorije lokalnog Doma kulture za održavanje nastupa.

Osiguravanje rekvizita za rad je sustavni dio funkcioniranja Udruge. Glede ovog pitanja Vuković kaže, kako je veći dio njihove garderobe sakupljen iz privatnih fondova, dok ponešto šiju i sa strane. Trenutačno, nošnje pozajmljuju iz srodnih udruuga – HKPD »Matija Gubec« iz Tavankute i HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice.

DOSADAŠNJI NASTUPI: »Redovito smo svake godine sudjelovali na proslavi Dužijance u Maloj Bosni, kao i na »Dužijanci« u Subotici. Nastupali smo prošle godine na Regionalnoj smotri folkloru u Subotici. Također smo se rado odazivali na pozive kulturno – umjetničkih društava iz okolice, te smo tako bili gosti kod HKUD »Ljutovo«, HKPD »Matija Gubec«, HKPD »Đurđin« kao i u Starom Žedniku kod tamošnjeg ogranka HKC »Bunjevačko kolo«. Krajem prošle godine smo zajedno s djecom odjela na hrvatskom jeziku u Maloj Bosni sudjelovali na II. Hrckovom maskenbalu u Subotici. Što se tiče nastupa izvan granica SiCG, 2003. imali smo turneju po otoku Braču u Hrvat-

skoj, u čijoj realizaciji su nam mnogi pomogli. Za tu turneju subotički Crveni križ nam je osigurao kamp-opremu, za koju smo im se odužili nastupom na Velikoj terasi na Paliću prilikom njihove akcije dragovoljnog davanja krvi. Sedmodnevni boravak na Braču, za vrijeme kog smo nastupili u više hotela u Supetru i jednom u Bolu, organizaciono je potpomogla Turistička zajednica otoka Brača. Zajedno s nama na Braču je boravio i Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo«, a ovakav zajednički boravak je primjer kako je mnogo lakše i efikasnije ostvariti turneju udruživanjem više udruga. Naravno, treba istaknuti i da nam je prijevoz osigurala HMI – Zagreb«, rekao je Vuković.

»OSVJEŽENJE SA SJEVERA BAČKE«: »Prošle godine smo također boravili u Hrvatskoj, ovoga puta na turneji po Makarskoj rivijeri. U okviru ove turneje najznačajniji nastup smo imali na Dan državnosti RH u Makarskoj na centralnom gradskom trgu, kada smo bili jako dobro prihvaćeni od tamošnje publike. Za ovaj nastup posebno smo zahvalni *Ljubi Ljubičiću* iz poglavarstva ove općine. Pokraj ovog nastupa, u sklopu iste turneje nastupili smo u Zaostrogu, u franjevačkom samostanu. Naš nastup je tom prigodom, što se djeci jako svidjelo, gvardijan *fra Ante Balić* u riječima dobrodošlice najavio: 'Osvježanje dolazi s juga, a ovog puta ono je došlo sa sjevera Bačke, iz jednog sela koje se zove

Mala Bosna, koje iako se zove 'Mala', ipak je veliko'. Program s kojim smo nastupili činio je splet bunjevačkih igara, te igara iz Slavonije i Baranje. Naši tamburaši su također zabavljali goste s repertoarom bunjevačkih pjesama i pjesama iz Slavonije, Dalmacije. Ovaj nastup tamburaša, održan u mjestu Gradac, organizirala nam je turistička zajednica ovog mjesta, a pri smještaju djece pomogli su nam vlasnici hotela u Gradcu *Bariša Jerković* i njegovi sinovi, koji su inače iz Međugorja«, ističe Vuković.

Na pitanje kakvi su planovi za ovu godinu, Vuković otkriva: »Planiramo ponoviti posjet matičnoj državi. Običi ćemo preostali dio Makarske rivijere, otok Hvar, a možda i Dubrovnik. Nastupit ćemo i na Dječjoj smotri folkloru u Tavankutu, zatim na dužijancama u Maloj Bosni i Subotici. U planu rada je i organizacija godišnjeg koncerta Udruge pod nazivom »Mladost plešek«, koji se održava krajem godine u Domu kulture u Maloj Bosni, kada kao goste pozivamo srodne KUD-ove iz Vojvodine. Za kraj Vuković je dodao: »Ovu prigodu bih iskoristio da pozovem sve mlade, kao i one starije žitelje Male Bosne, da se priključe radu naše udruge i da svojim prisustvom doprinesu obogaćivanju našeg svakidašnjeg, za svakoga jednako teškog, života. Dosadašnja praksa je pokazala da ovakva vrsta aktivnosti ima smisla, jer naši mlađi članovi uživaju u nastupima u selu i u drugim mjestima«.

Davor Bašić Palković

Treća godišnja skupština HUK »Lajčo Budanović«

U Domu kulture u Maloj Bosni, Hrvatska udruga kulture »Lajčo Budanović« 17. ožujka održala je III. redovitu izbornu skupštinu. Za novog predsjednika izabran je *Aleksandar Vuković*. Kao gosti skupštine nazočni su bili konzul GKRH u Subotici, *Iva Aranjosić*, *Slaven Bačić*, *Dužo Runje* ispred HAD-a, s. *Eleonora Merković*, mjesni župnik *Ivan Prčić*, učiteljica odjeljenja na hrvatskom jeziku *Marina Kovač*, te u ime HPD »Ljutovo« *Antun Bajić* kao i *Andrija Bašić-Palković* ispred KUD »Ravnica« iz Male Bosne.

Skupština je radila svojim ustaljenim tijekom. Najprije se biralo radno predsjedništvo, a potom se po točkama dnevnog reda čitalo izvješće o radu za period između II. i III. redovite izborne skupštine. Za potpredsjednika udruge izabrana je *Ruža Moravčić*, dok je tajnik udruge i dalje ostao *Stipan Dulić*. Nadalje su se birali članovi Upravnog odbora i Nadzornog odbora, te disciplinska komisija. Za počasnog člana udruge izabran je *Martin Bačić* kao i neki drugi članovi koji pomažu njen rad. Novi predsjednik udruge *Aleksandar Vuković* istaknuo je vrijedan rad djece i mladih u folklornom odjelu Udruge. Inače ovaj odjel je i najaktivniji, a u proteklom periodu imali su više zapaženih i značajnih nastupa. Iako je skupština bila izborna, odstupilo se od standarda da se na skupštini biraju ona tijela koja su neophodna za rad Udruge, već su se u okviru skupštine priredili i kulturni programi. Htjela se poslati poruka prvenstveno roditeljima djece, a nadalje i svim dobrotvorima i donatorima Udruge, da vrijedi ulagati u djecu i mlade. Mlađi folklorci su pokazali sve ono što su naučili.

Antonija Piuković

Program subotičke galerije »Likovni susret« za 2005. godinu

Izložbe između faza u restauraciji zgrade

*Izložba »100 godina palače Raichle« će biti više dokumentarnog karaktera i baviti će se životom zgrade, životom arhitekta Ferenc Raichlea, a obrađivat će i neke elemente secesije kao stila * Veliki projekt je i organiziranje izložbe slikara apstraktnog likovnog izraza Josipa Skenderovića – Age*

Subotička galerija »Likovni susret« je trenutačno u jednoj od faza renoviranja. Radovi na obnavljanju ove kulturne ustanove započeti su 2002. godine i bitno određuju funkcioniranje ovog galerijskog prostora. Tako je u programu još uvijek zaostalo nekoliko izložbi planiranih za prošlu godinu, koje su automatski prebačene na realizaciju u ovoj godini. I ove godine zbog radova cjelokupni program neće biti realiziran. U razgovoru s ravnateljicom *Olgom Šram* saznali smo više o samom programu.

OBIJEŽAVANJE JUBILEJA: »Krajem siječnja ove godine u suradnji s institucijama iz Novog Sada održana je izložba radova beogradske slikarice *Olje Ivanjicki*, koja je završena početkom ožujka. Sada pripremamo najvažniji projekt »Likovnog susreta« u ovoj godini, a to je obilježavanje stogodišnjice od izgradnje zgrade u kojoj je smještena ova institucija. Završni radovi na fasadi zgrade planiraju se dovršiti u svibnju, te nas u lipnju očekuje izložba »100 godina palače Raichle«, koja će biti više dokumentarnog karaktera i baviti će se životom zgrade, životom arhitekta *Ferenc Raichlea*, a obrađivat će i neke elemente secesije kao stila. Izložbu će pratiti i publikacija bogata fotografijama i kraćim informativnim tekstovima popularnog karaktera. Biti će tiskana u nakladi »Likovnog susreta«. Iako atipična za rad ove ustanove, izložba je važna kao trajna vrijednost posebice u domeni iznošenja novih

podataka«, kazala je *Olga Šram*.

Za ovu godinu je planirano i niz skupnih izložbi, a također se obavljaju polugodišnje intenzivne pripreme za 12. triennale keramike u 2006. godini.

NIZ IZLOŽBI SUBOTIČKIH UMJETNIKA: »Velika izložba, koja očekuje subotičku publiku, je izložba subotičkog multimedijalnog umjetnika *Slavka Matkovića*, čiji je autor *Nebojša Milenković* iz Muzeja suvremene likovne umjetnosti u Novom Sadu, koji je priredio i zaista impozantnu monografiju ovog umjetnika. U planu za travanj i svibanj je i memorijalna izložba akademske grafičarke i slikarice *Katarine Tonković Marijanski*. Katalog koji pripremamo za njezinu izložbu je u završnoj fazi. Za Dan grada 1. rujna planira se otvaranje retrospektivne izložbe povodom 50. godina rada subotičkog grafičara i likovnog pedagoga *Đerđa Boroša*. U zaostatku iz prošle godine je magistarska izložba *Laure Peić Sagmeister*, koja bi za cilj imala prezentiranje širine njezina likovnog rada. Ako bude uvjeta, predstaviti ćemo i dvije mlade akademske slikarice iz Subotice – *mr. Melindu Török* i *Simonidu Đorđević*«, kazala je *Olga Šram*.

Skupna izložba u rangu manifestacije »Likovni susret« ove godine će se koncipirati kao skup radova likovnih umjetnika, koji su nekada živjeli u Subotici, a danas su stanovnici nekih drugih mjesta, a zajedničko im je i to da njeguju suvremeni likovni izraz. Po riječima ravnateljice, po-

kraj mnogih umjetnika, na izložbi će se pojaviti rad *Spartaka Dulića*, koji trenutačno živi i radi u Osijeku. On će se predstaviti radom »Lanci«, koji obuhvata instalaciju i performance. Ova manifestacija se planira za mjesec rujna i listopada.

KULTURA I FINACIJE: Jedan veliki projekt je i organiziranje izložbe slikara apstraktnog likovnog izraza *Josipa Skenderovića – Age*. Ovo bi trebala biti njegova prva izložba u rodnom gradu nakon 1978. godine, kada je otišao u Pariz nastaviti karijeru. »Detalji ove izložbe ovise od organizacije iste izložbe u Budimpešti. Problem predstavlja dio mogućnosti financiranja transporta njegovih radova iz Pariza do Budimpešte. Postoji mogućnost da se ova izložba, koju koncipira naša ustanova, postavi u Muzeju suvremene umjetnosti u Novom Sadu, a poslije, početkom 2006. u Galeriji suvremene umjetnosti u Osijeku, dok postoje opcije i da potom putuje dalje u Rijeku ili Zagreb«, istaknula je ravnateljica *Šram*.

U posljednjem dijelu razgovora *gđa Šram* je napomenula kako će ove godine retrospektivna izložba *Ivana Jandrića* (o kojoj ste mogli čitati i u našem listu), gostovati u Galeriji SANU u Novom Sadu, te da je u tijeku gostovanje izložbe grafike iz zbirke »Likovnog sureta« u Galeriji ULUV-a, također u vojvodanskoj prijestolnici.

Davor Bašić Palković

Pred Uskršnji koncert HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta

U pripremi raznovrstan program folklornih plesova

*Publika će moći vidjeti bunjevačke i šokačke plesove, kao i plesove iz Banata, Baranje, Posavine i Like **
Svaki nastup Društva u ovoj godini je priprema za predstojeći jubilej u sljedećoj godini,
kada HKPD »Matija Gubec« slavi šezdesetu godišnjicu rada

Nakon što su Folklorni i Tamburaški odjel Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta održali godišnji koncert 5. prosinca koji je bio u znaku sv. Nikole i gostovanja u veljači na Prelu u Gornjoj Čikeriji u Mađarskoj, oba odjela su započela s pripremama za Uskršnji koncert koji će biti održan 3. travnja u Domu kulture u Tavankutu.

Na Uskršnjem koncertu, uz tamburaše, nastupit će reprezentativna i srednja grupa Folklornog odjela Društva, dok najmlađa grupa još ne radi punim intenzitetom. Nakon Uskršnjeg koncerta intenzivirat će se rad s najmlađom grupom, jer njih očekuje nastup na Dječjem folklornom festivalu koji će biti održan u Tavankutu u mjesecu svibnju ili lipnju.

U ZNAKU JUBILEJA: »Drago mi je što našem Društvu predstoji Uskršnji koncert, ali moram istaći da su uvjeti za rad vrlo loši u dvorani Doma kulture, gdje vježbaju naši odjeli. U dvorani nema grijanja i jako je hladno, a vježbamo na bini koja je u dvorani, što je opet skučen prostor. Dom kulture u Tavankutu pripada Mjesnoj zajednici, a naše Društvo od osnutka radi u prostorijama Doma. Problem je što naše Društvo nema vlastite prostorije, a za rješavanje tog problema trebalo bi izraditi financijski projekt. Možda bi rješenje bilo i dograđivanje Doma. Društvo »Matija Gubec« sljedeće godine proslavlja jubilej 60 godina od osnutka, a evo, uvjeti za rad Društva su vrlo loši. Folklorni odjel Društva ima oko stotinu članova, a Tamburaški odjel Društva radi već četvrtu godinu, a voditelj tog odjela je *Stipan Jarama-zović*. U radu s Folklornim odjelom pomažu mi *Sandra Benčik*, *Ivana Nović* i *Boris Godar*, a na Uskršnjem koncertu publika će moći vidjeti bunjevačke i šokačke plesove, kao i plesove iz Banata, Baranje, Posavine i Like«, kaže *Ivica Dulić*, rukovoditelj Folklornog odjela HKPD »Matija Gubec«.

»Što se tiče nošnji, Društvo ne posjeduje sve nošnje koje su potrebne za koreografije koje plešemo, ali posudbom nošnji po-

maže nam Hrvatski kulturni centar 'Bunjevačko kolo'. Nošnje koje posjeduje naše Društvo i koje koristimo u radu već bi trebale biti u muzeju, što znači da bi što hitnije trebalo šiti kopije, ali novca za tako što nema. U fundusu instrumenata imamo desetak tambura kojima se koriste početnici, a iskusniji tamburaši imaju svoje instrumente, ali su problem propratni instrumenti kao što su gajde, samica ili ljerica«, kaže

Velike, jer su to pobratimljena Društva s našim Društvom. Nadamo se pomoći naših donatora kako bi u tome uspjeli. Željeli bi ove godine djecu koja su članovi Folklornog odjela našeg Društva odvesti na more i to bi za djecu bila nagrada za njihov rad u Društvu«, kaže *Ivica Dulić*, ističući i potrebu educiranja mlađih članova Folklornog odjela da bi se osposobili voditelji i koreografi folklornih odjela.

Članovi folklornog odjela HKPD 'Matija Gubec' Tavankut

Dulić, napominjući kako je svaki nastup Društva u ovoj godini priprema za predstojeći jubilej.

NEOPHODNOST DONACIJA: »Još razmišljamo o tome kako ćemo definirati proslavu jubileja Društva, a jedna od manifestacija koje planirano sljedeće godine je susret onih Društva u Tavankutu koje nose ime Matije Gupca, a ima ih oko deset u Vojvodini, Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Manifestacija takvih susreta započela je u Zagrebu 2003. godine, nastala se u Donjem Miholjcu, a ove godine bi trebala biti održana u Ilači. Ove godine pokušat ćemo ugostiti tri Društva, RKUD Rudar« iz Raše, HKUD »Dubrava« iz Aladinića i KUD »Ivan Goran Kovačić« iz

»Ranije sam pohađao seminare u Školi folkloru koje je organizirala Hrvatska matica iseljenika, kao i seminare Dječjeg folkloru u Zagrebu čiji je voditelj *Goran Knežević*, a sada bi trebalo na takve seminare upućivati mlađe članove našeg Društva«, kaže *Ivica Dulić* iskazujući na koncu razgovora svoje zadovoljstvo što je u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu obnovljena predstava »Ždribac zlatne grive«, jer bi djeca su koja su igrala u toj predstavi mogla ostati jezgro jedne buduće glumačke skupine koja će nastaviti tradiciju postojanja amaterskih kazališnih skupina u Tavankutu.

Z. Sarić

»Proljećna izložba 05« otvorena u Subotici

Buđenje iz zimskog sna

Riječ je o izložbi koja se odražava treći put, a ove godine je koncipirana kao skupna izložba četiri subotička umjetnika mlađe generacije i jedanaest gostujućih umjetnika iz Njemačke

Na dan početka proljeća 21. ožujka u galeriji Gradske knjižnice u Subotici otvorena je »Proljećna izložba 05«. Riječ je o izložbi koja se odražava treći put, a ove godine je koncipirana kao skupna izložba 4 subotička umjetnika mlađe generacije i 11 gostujućih umjetnika iz Njemačke.

U relativno malom, ali ovom postavkom vrlo živom izložbenom prostoru, možete pogledati radove domaćih autora *Daniele Mamužić, Sergeja Radulovića, Csabe Hirmana i Damira Rijovića-Originalova*.

Gosti – izlagači iz inozemstva su *Helmut Dietz, Tino Panse, Stefan Rohrer, Rudolf Reiber, Michelin Kober, Kerstin Mayer, Daniel Sigloch, Alf Setzer, Life – service, Jürgen Kierspel i Daniel Mijić*, koji su se predstavili uglavnom s po jednim radom, dok okosnicu izložbe čine djela lokalnih likovnih kreativaca.

Daniela Mamužić koja je autor krajem prošle godine postavljene biste *Ferenca Raichlea* u parku pokraj subotičke galerije »Likovni susret«, ovom prigodom je izložila svoje tzv. »4 dame« koje čine 2 portreta, akt i skulptura od žice. Poruke o hladnoći (post)modernističkih ambijentata, industrijskog dizajna tvorničkih i laboratorijskih strojeva, opreme za kućanstvo, te pogona i ureda (a tako i samoga života) kontrastno uokvirene u humane oblike ženskih usana donose kolaži *Sergeja Radulovića*. *Damira Rijović-Originalov*, (pseudonim *Damira Lučića*) predstavljen je autoportretom u mediteranskom okruženju kao dijelom njegova klasičnog slikarskog djelanja iz prošlosti, dok uvid u njegov aktualni rad u domenu digitalne umjetnosti pružaju printovi – portreti izobličeni mongoloidnih likova. *Csaba Hirman* bavi se primijenjenom umjetnošću i trenutačno radi na osnivanju »Udruženja umjetnika bez ograničenja«. *Hirman* se predstavio s 4 rada – jednom slikom velikog formata i tri manje, koje su uglavnom stilski bliske apstraktnom likovnom izrazu.

Sve one koji su se okupili na otvorenju zabavljala je četveročlana subotička ad hoc skupina »Neuroleptic«. Ovogodišnja proljećna izložba privukla je veliki broj posjetitelja, uglavnom mladih, a njezina opuštena i nepretencioznost kreirala je na momente neku vrstu klupske atmosfere, najavljujući tako cjelokupnu revitalizaciju nakon neprirodno kalendar-ski rastegnute zime.

D. B. P.

Iz knjige »Lira naiva 2004«

Marija Šeremešić

Pobjeda

Noćas je opet
plakala tišina
kricima bezglasja
budila mi duh.
Nijemo se grčila
samotna
praznina
plašila je mene
samrtna
blizina.
Pobjede koplja
zasjao je
vrh.
Na obzorju jutra
svemirska
vedrina:
novi svanuo je dan.

Marija Šeremešić je rođena 1948. u Somboru gdje i danas živi. Prosvjetna je djelatnica u mirovini. Vrlo je aktivna u Hrvatskom kulturno umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« u Somboru; članica je uprave, pročelnica Dramske i Literarne sekcije, organizirala je niz različitih priredbi i priredbi i manifestacija u kulturi.

Pomalo piše od djetinjstva, ponajprije za sebe i nije objavljivala svoje radove osim »Preljske pisme« objavljene u »Miroljubu«, listu HKUD-a »Vladimir Nazor«, te u knjizi »Svjetlost riječi« (Rešetari, Hrvatska).

Ramirez – »Ramirez«

DOP Records, 2004.

Skupina Ramirez ima iza sebe 4 godine napornog rada i svirki po zagrebačkim i hrvatskim klubovima, te zapažene nastupe u finalima festivala mladih autorskih bandova. Četveročlani sastav, koji čine *Aljoša Šerić* (vokal i gitara), *Saša Jungić* (gitara i sampler), *Goran Leka* (bubanj) i *Ozren Ratković* (bas), početak

aktualnim singlom »Otjeraj me« među vodećim i najtraženijim izvođačima, odlično rangiran na listama više od 50 radio postaja diljem Hrvatske.

Svježina, koju je gitaristički orijentiran album Ramirez, blizak indie ali i mainstreamu popu, donio u hrvatske glazbene prilike je neosporan. Zvuk, koji je na svjetskim

glazbenoj sceni. Naravno, i utjecaj Urbana bi se mogao iščitavati iz poetike ovog benda, ali ga s druge strane ne bi trebalo ni preuveličavati. Ramirez je ipak priča za sebe. Ono što se do sada pokazalo kao zaštitni znak skupine je izuzetna vokalna autentičnost i odlični tekstovi koje potpisuje pjevač Aljoša Šerić. Neki kritičari su otišli toliko daleko da su pjesmu »Sve je OK« proglasili najboljom u posljednjih 10 godina. Intelligentnim spojem melodičnosti popa podcrtanog melankolijom stvorena je krajnje emocionalna atmosfera u kojoj Ramirez daje svoje najbolje rezultate (pjesme »Iste cipele«, »Mogu«, »Jako dobar dan«, »Otjeraj me«, »Vidi se, zar ne?«) Naravno, monotoniji ovakvih pjesama suprotstavljaju se i žešće i brže numere kao »Barcelona« i »Korisno«, čijom se ipak, iz prvog plana jasnijom energijom, uspostavlja dinamički balans.

Vrlo dobri aranžmani (posebice gudačkih dionica) i jednostavnost skladbi uz finalni potpis umnogome dokazanog producenta *Denisa Mujadžića – Denykena*, čine ovaj uradak od 12 pjesama jasnom i zaslužno hvaljenom cjelinom. Ramirez sada očekuju novi izazovi. Najavljuje se njihova podrška na turneji Hladnog piva, što nije loš financijski i promidžbeni potphvat, sudeći po razvijenoj mreži štovatelja headlinera ove turneje. Nadajmo se da stil-ska različitost dviju skupina neće predstavljati problem...

D. B. P.

prošle godine je dočekao kao »najočekivanije domaće izdanje sezone«. U listopadu 2004. godine na tržištu se pojavio njihov debitantski album »Ramirez«, koji je po mišljenu mnogih kritičara opravdao ovakva očekivanja. Trenutačno, Ramirez je s

top-ljestvicama posljednjih godina prepoznat kao kvalitetni autorski pop rock izričaj, započet u pojavi Radioheada, a koji je kulminirao s skupinom Coldplay, Ramirez je na uspješan način adaptirao i time popunio veliki dio praznine na hrvatskoj

Stjepan Basariček (1848. - 1918.)

Stjepan Basariček, pedagog, rođen je 27. travnja 1848. u Ivanić-Gradu, a preminuo 23. ožujka 1918. u Zagrebu. Osnovnu školu završio je u rodnome gradu, nižu gimnaziju i učiteljsku školu u Zagrebu. Godine 1867. bio je učitelj u Bregima kraj Ivanića, zatim do 1875. u Virovitici, gdje je, istaknuvši se u radu, bio izabran za zastupnika općine. Od 1875. do 1906. predavao je pedagogiju i metodiku u Učiteljskoj školi u Zagrebu. Bio je počasni član Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora (neko vrijeme i predsjednik) te član Saveza hrvatskih učiteljskih društava (predsjednik 1892. - 1907.).

Suradivao je pri izradi školskih zakona 1874. i 1888. u Hrvatskoj, u sastavljanju nastavnih osnova te u izradi statuta, plana i programa za učiteljske škole u Hrvatskoj, zalažući se za narodni karakter osnovne škole. Zaslužan je za podizanje Hrvatskog učiteljskog doma i konvikta za učiteljsku djecu na školovanju u Zagrebu. Njegovim poticanjem osnovana je »Pedagojska enciklopedija«, koju je u suradnji s *Lj. Modecom* i *T. Ivkancem* objavljivao od 1895. do 1916. Od 1895. do 1918. uređivao je »Napredak«, najstariji pedagoški časopis na Balkanu. Kao urednik knjižnice za učitelje Basariček je zaslužan za izdavanje najvrednijih stručnih knjiga. Pisao je početnice i čitanke za osnovne škole te priručnike za učitelje. Napisao je prve udžbenike iz pedagogije, koji su tiskani u više izdanja i prevedeni na bugarski jezik. Pedagoško-teorijski rad temeljio je na *Herbartovoj* pedagogiji, ali je potkraj života prihvatio stajalište novije pedagogije.

Savjet za pčelare

Sakupljač cvjetnog praha

Pčelar, kako mu i sam naziv kaže, skrbi o pčelama tijekom cijele godine i sakuplja pčelinje proizvode, a to nije samo med, mada se mnogi uglavnom time zadovoljavaju, već je to i matična mliječ, propolis, cvjetni prah ili pelud, vosak i pčelinji otrov. Kako se opremiti za ubiranje čitave lepeze pčelinjih proizvoda, pitali smo *Milana Kramera*, poznatoga osječkoga pčelara, dugogodišnjeg predsjednika osječke pčelarske udruge i danas predsjednika udruge »Radilica«.

Sakupljač peludi ili jednostavnije rečeno kazeta sastoji se iz kućišta, gdje se postavlja plastična mreža s rupicama promjera 4,5 mm, koja omogućuje prolaz pčela u košnicu, i to je u pravilu skidač cvjetnog praha koji kroz mrežicu pada na dno kazete. Sakupljač se montira na otvor košnice kasno uvečer, kako bi se pčele već ujutro naviknule na novi režim polijetanja i slijetanja. Kada bude vrijeme sakupljanja praha, vidjet ćemo već prvoga dana, da ga ima na dnu kazete. Pčele će sporije prolaziti kroz ovako montirani uređaj, no to se neće odraziti niti na sakupljanje praha, niti na sakupljanje meda, kaže Kramer.

Na području Slavonije, najbolje je kazetu postaviti odmah u proljeće, tako da se ubere cvjetni prah već prigodom cvjetanja vrbe i maslačka, poslije dolazi uljana repica, a još poslije amorf i kesten. Seleći pčelari mogu imati još nekoliko jakih peludnih paša, kada se na prikupiti i 5 – 7 kg po košnici, što nije zanemarlivo kao dodatni prihod uz onaj glavni, med. Čak je i dobro montirati kazetu za sakupljanje cvjetnog praha, jer kod jakih pčelinjih paša, pčele znaju viškom praha »zaplombirati« matične stanice i nanijeti štete leglu, dakle, na ovaj im način pomazemo, i uzimamo višak praha, kao što uzimamo i višak meda iz košnice.

Pelud je dar prirode i svako i najmanje zrnice sadrži gotovo sve sastojke nužne za život i normalni razvitak organizma. Tu se prije svega misli na bjelanjčevine, slobodne aminokiseline, šećer, minerale (kalcij, klor, natrij, silicij, magnezij, željezo), masti, eterična ulja i vitamine (A, C, D, E). Pčele ga koriste kao hranu, smještaju ga u stanice saća u blizini legla, miješaju ga s medom i

zalijevaju slinom i tako spremaju »pčelinji kruh«. Skupljajući pelud, mi nećemo ostaviti naše pčele bez kruha, dapače, one će i mimo našeg uređaja spremati potrebite količine hrane, a mi samo uzimamo višak.

Isto tako, kaže Kramer, imajmo na umu još jednu korist od pčela, oprašivanje. Mnoštvo biljnoga svijeta ne bi dalo ploda ili bi urod bio minimalan, da nije pčela koje ih oprašuju. Neki znanstvenici čak tvrde da puno više korist od pčela dobijemo oprašivanjem bilja nego korištenjem pčelinjih proizvoda.

Pelud se može koristiti u svježem stanju, a čuvamo ga u hladnjaku ili osušenog u komorama do 40 stupnjeva i u maloprodaji ga najčešće nalazimo osušenog. Primjenu je našao najčešće u prehrambenoj i kozmetičkoj industriji a možemo ga koristiti i u našim obiteljima, svi od djece do odraslih, posebice sportaši. Vjeruje se da pospješuje pamćenje, usporava starenje, koristi kod infekcije mokraćnih putova i ima utjecaja na reproduksijski sustav. Pomaže kod glavobolje i grlobolje, nesanice, znojenja i učinkovit je pri dijetama za mršavljenje. Redovita upotreba peludi poboljšat će opće stanje organizma, ublažiti posljedice stresa, te dati snagu za nove životne napore.

Važno je napomenuti, da svaki pčelar može u svojoj kućnoj radionici napraviti sakupljač cvjetnog praha i na taj način oplemeniti svoj rad na pčelinjaku, kaže Milan Kramer.

Slavko Žebić

BAŠ SVE ZA POLJOPRIVREDU

24000 Subotica, Segedinski put 90. (zgrada bivšeg Aurometala)
Tel/Fax: (024) 548-241 - www.skilagreen.co.yu, E-mail: office@skilagreen.co.yu

SUPERMARKET ZA VAŠU FARMU, BAŠTU I DVORIŠTE

PONUDA

CENE

MALOPRODAJA I VELEPRODAJA

<ul style="list-style-type: none"> - NAVODNJAVANJE - SEMENA - ĐUBRIVA - SUBSTRATI - ZAŠTITNA SREDSTVA - FOLIJE 	<ul style="list-style-type: none"> - MREŽE I DŽAKOVI - KANAPI I VEZIVA - "TESA" TRAKE - PLASTIČNI KONTEJNERI - BOJE I LAKOVI - ELEKTRO MATERIJAL 	<ul style="list-style-type: none"> - SIJALICE - HTZ OPREMA - RUČNI I ELEKTRIČNI - PROFESIONALNI ALATI - ŠRAFOVI I EKSERI - VODOVODNI MATERIJAL
--	--	--

Pčelarstvo je staro koliko i ljudski rod

Sasvim obična priča

Pčelarstvo je staro koliko i ljudski rod, jer oduvijek su ljudi bili okrenuti prirodi, oduvijek su za svoj opstanak uzimali od prirode ono najbolje, a med to svakako jeste. Podjela je poslova počela još u prvobitnoj zajednici, ljudi su upućeni jedni na druge, počeli podjelu prema sklonostima pa i mogućnostima i tako je počela specijalizacija. Kada je med u pitanju, ljudi su se počeli organizirati i udruživati, a prve su pčelarske udruge u Europi poniknule baš na ovim našim, slavonskim prostorima, pa je tako i osječka pčelarska udruga rame uz rame s onima u Beču, Leipzigu, Pragu, Budimpešti. No da mi ne idemo daleko u prošlost, već da kažemo kako postati pčelar danas, a sljedeća priča može biti dobar primjer.

Dvije Vere, Vera Horvat iz Osijeka i Vera Borojević-Crevar iz Tenja, srele su se sasvim slučajno, upoznale i zbližile obiteljski. Počelo je od susreta na tržnici uslijedio je poziv na kavu, uslijedili su obiteljski posjeti i danas su kućni prijatelji. Kava po kava, divan po divan, a kako divanu kraja nema, došlo se i na priču o pčelama, o medu, o unosnom hobiju i naše su dvije Vere odlučile ogledati se u pčelarstvu.

Tijekom 90-tih naša je obitelj preselila u Osijek iz Bača. Zamijenili smo nekretnine, osigurali krov nad glavom ali posla nije bilo a bez posla nema ni egzistencije. Muž je obrtnik pa je i u Osijeku započeo svoj obrt, a meni se pčelarstvo učinilo najpodesnijim da dopunim obiteljski proračun, kaže Vera Horvat.

Kada su počele muke s poslom ja sam otišla u prijevremenu mirovinu, muž još uvijek radi ali se i ranije zanimao za stolarski obrt, pa je i u IPK, pravio okvire i košnice za pčele, pa je možda i to bio dodatni poticaj. Preselili smo iz Osijeka i Tenju, kupili smo kuću i počeli se baviti pčelarstvom, muž pomaže a i sin se zainteresirao, kaže Vera Crevar.

Obje su se gospođe upisale u upisnik, obje su ozbiljno shvatile ovo zahtjevno ali i korisno zanimanje, i kada je krenula pčelarska škola u Vinkovcima, Vera je iz Osijeka odmah pošla na predavanja dok je Vera iz Tenja upisala sina. Mlađi je, njemu će to više koristiti.

Kako smo počele? Tijekom tih naših

druženja, išle smo i na izlete i roštiljali u prirodi upoznali smo gospodina *Kramera*, poznatog osječkog pčelara, i mogu reći da je i on dosta zaslužan za ovo, pomogao nam je savjetima, pružio potporu i vodio nas na njegov pčelinjak u Satnici, kaže Vera Horvat.

Upoznao sam ove dvije obitelji, kaže

Pčelarstvo ih zbližilo: Vera Horvat i Vera Borojević-Crevar u društvu Milana Kramera

Milan Kramer, ponekad sam i sam tražio usluge od muževa koji se dobro razumiju u svoj posao, jedan u metal, drugi u drvo, i ponudi sam da koji vikend provedemo na mom pčelinjaku. Prihvatili su, zanimalo ih je i tako je krenulo. Već 2003. godine oni su pripremili 70 LR košnica i imali svojih 60 pčelinjih društava, a prošle su godine imali odlične rezultate u vrcanju meda, u pašama od uljane repice u Tenji do zlatošipke u Baranji.

I muževi nam pomažu, kaže Vera Borojević-Crevar. Moj Milan pravi sve živo od drveta, a Josip sve što je vezano za metal. Muževi su zaduženi i za seobu pčelinjih zajednica, jer vidjeli smo da više kvaliteta meda imamo kada selimo naše pčele, a i društva su jača.

Zanimljiv je to posao, kaže Vera Horvat, trgovac sam po struci i uvijek sam bila u zatvorenom prostoru. Danas s pčelama, od ožujka do listopada sam na otvorenom, a i

kada dođe zima skrbiš o pčelama, educiraš se, pratiš dostignuća i nikada ti nije dosadno.

Jedna sasvim obična priča, možda neko me i neobična, ali naše dvije Vere su ozbiljno zakoračile u pčelarenje i u taj, na-dasve lijep ali i zahtijevan posao uvukle i svoje obitelji. Proljeće je na pragu, sad će i

nove paše a sa njima i novi izazovi, a nadajmo se, i novi i još bolji rezultati.

Slavko Žebić

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Ljudi i njihovi kućni ljubimci

Život sa životinjama

Nezrele i neodgovorne osobe, ili pak jednostavno rečeno ljudi bez srca, često znaju »iznenada« prekinuti ljubav prema svom ljubimcu i jednostavno ga izbaciti iz kuće ili iz dvorišta u kojemu je do tada sretno živio

Piše: Dražen Prčić

O d same prahistorije i prvobitnog razvoja ljudskog roda čovjek je odlučio dijeliti svoj životni prostor sa životinjama. Milijunima godina kasnije specifična humano-animalna emotivna sveza nije nimalo izgubila na svojoj snazi uzajamne ljubavi koja često zna obilježiti i cijeli životni vijek.

U modernom dobu u kojem živimo ljudski rod je migracijama u gradska okruženja prisiljen, u velikoj većini, živjeti u manjim stambenim jedinicama, namjesto prostranijih kuća i imanja u prigradskim i seoskim naseljima. Pa ipak, unatoč često neodgovarajućem komforu, ljubav prema držanju određene životinje-kućnog ljubimca, prevladava u odluci da se s njim ili više njih podijeli skromni životni prostor.

PSI I MAČKE: U najpopularniju, a logično i najrašireniju skupinu ljubimaca za kućno držanje, u prvom redu zbog svojih osobina i veličine, spadaju psi i mačke. Pas

kao »najbolji čovjekov prijatelj« idealna je životinja za držanje u stambenom prostoru, jer se zbog svoje urođene inteligencije izuzetno brzo adaptira na »higijensku disciplinu« i vrlo rijetko, ukoliko je pravilno

Martina Poljaković, profesorica
Velika obaveza

Šesnaest godina je pekinezer Bruno bio dio mog života, živeći skupa s mojom obitelji u našem stanu. Nikada mi nije bilo teško da mu posvetim pažnju i svoje vrijeme, ali zbog mojih brojnih obaveza, često su ga moji roditelji i brat morali izvoditi van. Lijepo je imati životinju u stanu, ali je to i velika obaveza prema njoj i njenim potrebama. Ukoliko netko želi držati neku životinju u svom stambenom prostoru, mora biti spreman da podnese i određenu žrtvu glede osobnog žrtvovanja kada je ona u pitanju.

naučen, »kiksa« u zatvorenom prostoru. Ali, kao i svako živo biće, simpatični ljubimac, većih ili manjih tjelesnih proporcija (ovisno o afinitetima vlasnika), redovito se mora izvoditi van u određenim vremenskim periodima. Najčešće je to ujutro (ponekad se mora i vrlo rano) i navečer, ali je ipak poželjno »obogatiti« dnevno izvođenje s barem još jednim posjetom obližnjem travnjaku ili parku.

Nazalost, u surovom vremenu konstantne borbe za ekonomski opstanak i kronične prezauletosti ostalim životnim problemima, životinja nekad mora i trpjeti (ukoliko to može) dok ne dočeka svoj uobičajeni izlazak. Naravno, ovi »problemi« znaju mučiti isključivo četveronožne stanare u stanovima, dok dvorišni ljubimci gotovo nikada nemaju sličnih problema. Kod držanja kućnih ljubimaca u navedenim stambenim prostorima iznimno je važno imati »dežurnog« izvoditelja van, koji se

ovisno o starosnoj grupaciji koja živi skupa, najčešće bira u najmlađoj ili najstarijoj skupini. Kako su za odluku da se nabavi psić ili mačka, poglavito »kriva« djeca i njihovo dosađivanje roditeljima u svezi njihove nabavke, onda je posve logično da se za svoje ljubimce i sami brinu.

No, često se dešava da u ranojutarnjim izlascima participiraju i roditelji, puštajući djecu da duže spavaju. S druge strane držanje neke životinje u stanu dobro dođe umirovljenim osobama koje žive same i na taj način imaju određeni vid potrebnog društva i zaštite. U staračkoj samoći lavež voljene životinje, umiljati pogled iskrene ljubavi i privrženosti, često puta znači mnogo i nije slučajnost da mnoge bake šeću svoje psiće ili pak drže jednu ili više mačaka u svojim stanovima i kućama. Kod držanja mačaka, govoreći već o njima, općenito nema sličnog higijenskog problema kao kod pasa, jer mačke kao izuzetno »čiste« životinje svoje potrebe obavljaju u posudi s pijeskom koja se nalazi na određenom mjestu u stanu. No, kod ovih životinja je iznimno važan i socijalni moment, pa se s vremena na vrijeme trebaju puštati van. Za razliku od pasa, koji se često znaju i izgubiti, mačke nepogrešivo znaju pronaći put do svog doma. Također, ova vrsta kućnih ljubimaca ne iziskuje pretjeranu pažnju ukućana i najveći dio dana provodi u spavanju, dok pas ipak traži pažnju svojih gospodara. Kako je to u praksi, zapitali smo nekoliko osoba koje su dio svog života provele i provode skupa s životinjama, u stanu ili kući, te njihove dojmove druženja sa svojim najboljim četveronožnim prijateljima.

NJEGA: Imati i držati određenu životinju u svome životnom okruženju, bilo to dvo-

rište, boks, kavez ili stan koji se neposredno dijeli s njom ili više njih, znači prije svega i određenu dozu ozbiljnosti glede njihove skrbi. Životinja nije igračka, ona je živo biće sa svim svojim normalnim potrebama i da bi živjela svoj život potrebna joj je adekvatna njega. Od malena, psi i mačke kao najčešći kućni ljubimci, trebaju hranu prilagođenu njihovom uzrastu i vrsti, ali i doze vitamina da bi se pravilno i zdravo razvili. Također, vašeg ljubimca bi trebalo redovito zdravstveno kontrolirati, što je najbolje obavljati u specijaliziranim veterinarskim ambulancama. Za osobe koje prvi puta nabavljaju neku životinju dobro bi bilo da se prije započinjanja zajedničkog života savjetuju i informiraju o potrebama i karakteru novog »člana« obitelji.

TUŽNA (RUŽNA) STRANA OVE PRIČE: Nažalost, kako sve lijepe stvari imaju i svoju tužnu (ružnu) stranu medalje, tako i život sa životinjama često doživi svoj nemili kraj. Nezrele i neodgovorne

Ana Gajer, umirovljenica

Osjećaj sigurnosti

Cijeli svoj život sam živjela u kući i uvijek smo u dvorištu imali pasa i mačaka u velikom broju. Trenutačno imam četiri psa mješanca koje izuzetno volim i njihovo prisustvo mi daje osjećaj sigurnosti s obzirom da posljednjih godina sama živim. Kada moj Riki zalaje, uvijek znam da vjerno čuva kuću, skupa s Mimom, Garom i Malim. Uz ove moje pse, u dvorištu imam i nekoliko mačaka koje redovito hranim.

osobe, ili pak jednostavno rečeno ljudi bez srca, često znaju »iznenada« prekinuti ljubav prema svom ljubimcu i jednostavno ga izbaciti iz kuće ili iz dvorišta u kojemu je do tada sretno živio. Te životinje, koje su poglavito nesposobne za samostalni život jer su od prvih dana svog života ovisile o ljudskoj »ruci« i skrbi, počinju lutati ulicama u strašnoj agoniji ne shvaćajući razloge zbog kojih su otjerani od »kuće«. Otupjelih instinkata osuđeni su, u velikom slučaju, na polaganu i strašnu smrt ili u najboljem slučaju mjesto u azilu i nadu da bi ih netko mogao posvojiti. Zbog toga, dragi ljudi, ukoliko niste sigurni da ćete se moći odgovorno odnositi prema svojoj životinji i dijeliti svoj život s njom, najbolje nemojte ga ni započinjati. Život s životinjama nije baš za svakog....

Grgo Tikvicki, veterinar

Ljubimac nije igračka

Nažalost, sve više se ljudi neozbiljno odnosi prema svojim kućnim ljubimcima i dolazi do zapuštanja i zanemarivanja životinja koje se drže u zatvorenom prostoru. Problem je što mnogi roditelji kupuju djecu životinju kao neku živu igračku, a ona to svakako nije. Životinja ima svoje potrebe i o njoj se mora svakodnevno brinuti, ali se događa da se djeca zasite svoje »igračke« i onda je ona prepuštena drugim ukućanima na skrb. Ukoliko se i oni zasite, životinja se često izbacuje iz kuće ili stana, pa tako ima sve više pasa litalica na ulicama. Opet, iznimno je važno voditi računa o higijeni kućnog ljubimca, njegovoj čistoći i tjelesnom zdravlju, jer postoje bolesti koje se mogu prenijeti na njegove vlasnike. Zbog toga je pokraj redovite i raznovrsne ishrane potrebno dodatno brinuti o zdravlju vaše životinje i pratiti njeno ponašanje, te moguće simptome nekih negativnih promjena.

Lonac s pilećim prsima

Specijalitet zagorske kuhinje

Sastojci:

60 dag mladog kupusa
50 dag mlade mrkvice
50 dag pilećih prsa
ulje
2 glavice luka
1,5 l pileće juhe
sol
papar
15 dag širokih rezanaca s jajima
vezica peršina

Opis:

Očistiti kupus i narezati ga na rezance. Oprati, očistiti i po duljini narezati mrkvice. Meso popržiti na ulju (tri minute). Nasjeckati luk i dodati ga mesu. Popržiti da postane proziran, pa dodati preostalo povrće. Malo ispržiti, pa zaliti juhom. Dodati rezance, pa kuhati otprilike 15 minuta da se mlado povrće ne bi raskuhalo. Posoliti i popapriti. Zgotovljeno meso izvaditi, narezati i posložiti na površinu jela. Posuti nasjeckanim peršinom.

ATILA SZALAI

Sušene jabuke

Specijalitet zagorske kuhinje

Sastojci:

jabuke

Opis:

Oguliti jabuke, izvaditi sredinu spravom za vađenje. Izrezati ih vodoravno na komade debljine 1 cm. Zagrijati pećnicu na 40°C. Poslagati kriške jednu pokraj druge na jedan ili više limova. Ostaviti ih u pećnici oko jedan dan, izbjegavajući da se peku. Izvaditi ih i staviti na sunce da se sasvim osuše, okrećući ih 2-3 puta dnevno. Pošto se osuše, moraju ostati još uvijek meke i gipke. Na kraju se poslažu u jako čiste drvene sanduke, po mogućnosti obložene sumpornim ili masnim papirom. Prije upotrebe treba ih preko noći ostaviti u mlakoj vodi da nadoknade tekućinu izgubljenu sušenjem.

V I J E S T I

Nogomet

Protiv Islanda i Malte

Nogometna reprezentacija Hrvatske imat će u četiri dana dva kvalifikacijska ogleda za plasman na Svjetsko prvenstvo 2006. godine u Njemačkoj s momčadima Islanda (susret se igra u subotu, 26. ožujka u 18 sati) i Malte (susret se igra u srijedu, 30. ožujka u 18 sati). Oba susreta se igraju u Zagrebu na stadionu »Maksimir«, a hrvatska televizija će ih izravno prenositi. U srijedu, 30. ožujka nogometna reprezentacija SiCG igrat će u Beogradu jednu od najvažnijih kvalifikacijskih utakmica u svojoj skupini protiv najbolje selekcije Španjolske.

Rukomet

Dva polufinala

U polufinalnim susretima dva europska klupska natjecanja natjecat će se dvije hrvatske ženske ekipe. U Kupu kupova rukometašice Podravke uspjele su »preskočiti« španjolski Astroc Segunta (39:30, 29:32), a mogući protivnici u polufinalu su njemački Nuernberg i norveški Tetnes Bergen i Larvik.

Rukometašice Splita su plasman u polufinale Challenge kupa izborile protiv poljske ekipe MKS Vitaral Jelše (37:32, 25:29) i u polufinalnom ždrijebu očekuju njemački Bayer Leverkusen i

Buxtenhude, te francuski Cercle Dijon Bourgogne.

Goodyear liga

26. kolo, 19. ožujka

Šibenka – Zadar 90:88
Zagreb – C. zvezda 88:82
Partizan – Cibona 82:72
Slovan – Split 85:76
Reflex – Laško 78:71
Hemofarm – Široki 96:90
Domžale – Olimpija 68:80
Bosna – Budućnost 87:76

Tablica: Hemofarm 45, Olimpija 45, Reflex 44, Partizan 43, C. zvezda 42, Zadar 42, Bosna 42, Laško 41, Cibona 40 (-1), Slovan 38, Zagreb 35, Budućnost 35, Šibenka 35, Široki 33, Domžale 31, Split 30 (-1)

Košarka

Partizan – Cibona 82:72

Uz ogromne mjere osiguranja (angažirano 600 policajaca) susret 26. kola Goodyear lige između Partizana i Cibone u beogradskoj dvorani »Pionir« protekao je bez incidenata u nazočnosti oko 4.000 gledatelja. Partizan je zaslužen pobjeđio s deset koševa razlike i ozbiljno poboljšao svoje šanse za plasman u finalnu završnicu ovog natjecanja, dok Ciboni predstoji žestoka borba u nastojanju da ostvari isti cilj.

Klizanje

Hegel 13. na SP

Najbolja hrvatska klizačica na ledu *Idora Hegel* osvojila je 13. mjesto na netom završenom Svjetskom prvenstvu, koje je prošlog tjedna održano u Moskvi. Titulu svjetske prvakinja osvojila je Ruskinja *Irina Sluckaja*, srebrna je bila Amerikanka *Cohen*, a brončana Talijanka *Kostner*.

Dizanje utega

Prvenstvo Vojvodine

Spartakovi dizači utega zabilježili su zapažene rezultate na prvenstvu Vojvodine, koje je održano 20. ožujka u Somboru. Titulama pokrajinskih prvaka su se okitili *Dejan Peić Tukuljac* (do 69 kg), *Silvester Nađ* (85 kg), *Mihalj Pece* (94 kg) i *Čaba Nađ* (105 kg).

HNL

22. kolo, 19. ožujka

Hajduk – Inter 2:0
Slaven B. – Dinamo 3:1
Zagreb – Rijeka 2:1
Kamen I. – Osijek 3:1
Pula 1856 – Zadar 2:0
Međimurje – Varteks 2:0

Tablica: Hajduk 42, Rijeka 38, Slaven B. 37, Inter 35, Varteks 34, Zagreb 33 (igrat će u Ligi za prvaka) Dinamo 33, Kamen I. 32, Osijek 30, Pula 1856 26, Zadar 16, Međimurje 13 (igrat će u Ligi za ostanak)

Senzacionalni rasplet prvog dijela sezone u 1. HNL

Dinamo u ligi za ostanak!!!

Piše: Dražen Prčić

Prema rasporedu natjecanja u 1. HNL u prvom dijelu sezone igraju se 22 kola, kola u kojima se dvanaest najboljih hrvatskih klubova nastoje izboriti za prvih šest mjesta na tablici, mjesta koje vode u nastavak natjecanja pod nazivom »Liga za prvaka«. Ovih šest momčadi kroz sljedećih 10 kola imaju priliku boriti se za naslov prvaka i za kvalifikacije za Champions league, ali i za jedno od mjesta koje vodi na »europsku scenu« nastupa u kupu UEFA ili Intertoto natjecanju. Otkada se igra hrvatsko nogometno prvenstvo, osim u sezoni 2000/01. kada je momčad Zagreba bila prvak, konačni boj za naslov i bolje europske pozicije uvijek su vodile momčadi Hajduka i Dinama, višestrukih prvaka.

Ali, poslije 19. ožujka i posljednjeg, 22. kola u sezoni 2004./05., taj niz je prekinut. Najslabijim plasmanom dosad, nedovoljnim sedmim mjestom, Dinamo iz Zagreba nije uspio izboriti plasman u ligu za prvaka i u nastavku natjecanja borit će se za ostanak u društvu najboljih hrvatskih klubova.

LIGA ZA PRVAKA: Sigurnom pobjedom u posljednjem kolu protiv Intera iz Zaprešića (2:0) branitelj naslova Hajduk (42) iskoristio je poraz Rijeke (38) na gostovanju kod Zagreba (1:2) i povisio vodstvo na tablici na četiri boda. Momčad Slaven Belupa (37) iz Koprivnice, uz Inter (35) najugodnije iznenađenje ovog prvenstva, sigurnom pobjedom (3:1) na domaćem terenu »izbacila« je Dinamo iz Lige za prvaka i najavila najozbiljniju kandidaturu za jednu od »europskih« viza. Momčad Čire Blaževića, Varteks (34) iz Varaždina, već

od prije je izborila »prolaz«, dok je momčad Zagreba (33) u posljednji tren uskočila u elitni razred u mnogome zahvaljujući boljem omjeru u duelima protiv susjeda iz Maksimira s kojima ima identičan broj osvojenih bodova (33).

Nastavak natjecanja u Ligi za prvaka objektivno najveće šanse za naslov daje branitelju naslova Hajduku, jer će po prvi

najneizvjesnijem šampionatu HNL. Preostale četiri momčadi imaju podjednake šanse za osvajanje trećeg (europskog) mjesta.

LIGA ZA OSTANAK: Iako je prema plasmanu na tablici »dopao« u natjecanje za ostanak u prvoligaškom društvu, zagrebački Dinamo ne mora brinuti o svom mjestu u hrvatskom elitnom nogometnom raz-

Razočaranje i tuga

puta biti »oslobođen« najveće prijetnje i vječitog rivala. Uz splitske »bile«, još jedni, riječki »bijeli« ozbiljno pretendiraju na ovogodišnju titulu, a pobjedom nad Hajdukom (2:0) u prošlom kolu navješćuju za nimaljivu borbu u dosad najzanimljivijem i

redu. U sljedećih deset kola »Lige za ostanak« zagrebački »modri« imaju priliku stvarati i razigravati svoju momčad za budućnost i novo prvenstvo. Nažalost, ispadanjem iz Lige za prvaka predstoji im »europski post« od godinu dana, što je prije početka prvenstva malo tko očekivao od momčadi u kojoj igra gotovo kompletna mlada reprezentacija Hrvatske. Uz Dinamo (33), čini se da su brige »preživljavanja« prebrinuli i Kamen Ingrad (32) iz Velike i Osijek (30), a najvjerojatnije i Pula 1856 (26), dok još neke nade, ipak teoretske domene, ima momčad Zadra (16). Medimurje iz Čakovca sa skromnih 13 osvojenih bodova, gotovo da nema nikave nade da će i na jesen zaigrati u ligaškom natjecanju protiv renomiranih hrvatskih momčadi.

Dinamo

Uz Hajduk Dinamo iz Zagreba je najtrofejnija momčad i jedini hrvatski klub koji je uspio osvojiti jedan europski naslov. Dalekog 6. rujna 1967. godine sastav iz Maksimira u kojemu su igrali: *Zambata, Škorić, Gračanin, Blašković, Belin, Pirić, Rora, Čerček, Brnčić, Ramljak* i *Gucmirtl* bio je bolji od engleskog Leedsa u finalu Kupa sajamskih gradova (od 1971. godine kup UEFA). Na putu do jedinog euro trofeja svladane su, primjerice, tadašnje velike momčadi poput Juventusa i Eintrachta, dok je godinu prije Dinamo slavio u susretima protiv glasovitog Milana (Srednje europski kup) i prijateljskom susretu protiv Celtica, te godine prvaka Europe.

Nebojša Gabrić, trener mladih stolnotenisača u STK »Spartak« iz Subotice

U potrazi za mladim talentima

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Subotička stolnoteniska »škola« podarila je svijetu i nekadašnjoj zajedničkoj državi velikane ovog planinarski popularnog sporta. Malo bolji poznavatelji »pingića« i danas često spominju imena braće *Harangozo*, *Kalinića*, *Mesaroša*, *Gavrilovića*, *Matkovića* i ostalih igrača koji su godinama postizali hvale vrijedne rezultate. Na pokoljenjima koja stasaju za budućnost teška je zadaća da pokušaju barem dostići zvjezdane visine svojih slavni prethodnika. Jedan od onih, koji im svakodnevno pomaže u njihovom radu i napredovanju, je i *Nebojša Gabrić* (1968.), trener najmlađih uzrasta u STK »Spartak« iz Subotice.

► **Kako je došlo do Vašeg trenerskog angažmana u »Spartaku«?**

Krajem devedesetih sam, iz čistog entuzijazma, okupio dvadesetero djece i započeo s radom jedne stolnoteniske škole u dijelu grada poznatijem pod imenom »Kertvaroš«. Tamo smo održavali treninge tri puta tjedno, a u međuvremenu se u klubu ukazala potreba za angažiranjem još jednog čovjeka i ja sam prihvatio da dođem raditi s početnicima i najmlađim uzrastom. Bilo je to u rujnu 2000. godine i od tada sam u stalnom angažmanu.

► **S koliko djece trenutačno radite i koji je to dobni uzrast?**

U ovom trenutku na treninge dolazi negdje oko pedesetak mališana, ali moram naglasiti kako kontinuirano stižu i nova, zainteresirana djeca. Radim s djecom osnovnoškolskog uzrasta.

► **Kako uopće dolazi do »regrutiranja« budućih stolnotenisača?**

Ovisi o godini i individualnom interesiranju djece. Ponekad, kada ne bi bilo dovoljno »igrača«, znao sam odlaziti u »potragu« po osnovnim školama. U određenoj školi bi se održala manja promocija ping-ponga, kao na primjer u OŠ »Ivan Milutinović« i »Jovan Mikić«, i poslije toga bi se javio određeni broj mališana zainteresiranih za treniranje ovog atraktivnog sporta.

► **OŠ »Jovan Mikić« je tako postala i svojevrсна ogledna škola.**

Da, jer smo zahvaljujući razumijevanju uprave škole ustanovili učenički turnir i

svakog mjeseca se na njemu natječu učenici nižih i viših razreda.

► **Koja je prva natjecateljska kategorija u dječjem stolnom tenisu?**

Najniža kategorija je tzv. mini kadet, u koju ulaze djeca od 7-8 godina, ali oni još uvijek nemaju svoja zasebna natjecanja, već igraju na turnirima za mlađe kadete.

► **Kao svojevrсни ping-pong »skaut« na teritoriju Subotice i čovjek zadužen da prepozna osobine budućeg igrača, što biste istakli kao najvažnije u tom »prepoznavanju«?**

sporta?

U svakom slučaju je izuzetna stvar kada ja uvijek mogu motivirati djecu s kojom radim spominjanjem imena velikih igrača koji su igrali za »Spartak«. Često puta koristim mogućnost konzultiranja s nekim još uvijek aktivnim igračima poput Kalinića, Mesaroša ili Gavrilovića, koji se rado prihvate i praktične demonstracije najmlađim subotičkim pingpongašima.

► **Kada održavate treninge?**

Treninzi su tri puta na tjedan, i to utorkom, četvrtkom i subotom prije i poslije podne.

Nebojša Gabrić s polaznicima stolnoteniske škole »Spartak«

Mislim da je ipak najvažnija upornost i veličina želja u određenom djetetu. Primjerice, ukoliko određeno dijete i pokraj početnih neuspjeha i brojnih poraza i dalje iskazuje želju da nastavi s treningom, to je već znakoviti pokazatelj, da bi s adekvatnim radom u stolnoteniskoj budućnosti moglo biti nešto od njega. Od tjelesnih performansi na prvom mjestu je brzina i okretnost, uz naravno odgovarajuću težinu i visinu.

► **Kako je raditi u klubu koji u svojoj bogatoj povijesti bilježi velikane ovog**

Ujutro radimo od 7.30 do 9 sati, a popodne od 14.30 do 16 sati.

► **Na koncu, »skautski« i trenerski rad doveo je i vašu dva sina u stolni tenis.**

Stariji sin *Luka* ide u drugi razred osnovne škole i već par godina redovito trenira stolni tenis. Prošle godine smo bili u Zagrebu, na memorijalnom turniru »Anton Stipančić«, gdje je u konkurenciji znatno starijih dječaka uspio proći kvalifikacije i ući u glavni turnir. Mlađi sin *Marko* učenik je prvog razreda i on polagano upija prva znanja iz stolnog tenisa. ■

Narodne želje hrvatskih intelektualaca

Priredio: Zdenko Samaržija

19. ožujka 1818. godine rođen je u Grabrovnici kraj Đurđevca **Petar Preradović**, hrvatski književnik srpskoga podrijetla. Najpoznatije su mu pjesme Zora puca, Mrtva ljubav, Miruj, miruj srce moje, Putnik, Jezik roda moga te mnoge druge. Umro je kao general u 18. kolovoza 1872. godine i pokopan u Beču. Godine 1879. prebačeni su posmrtni ostaci u Zagreb i pokopani na Mirogoju.

19. ožujka 1976. godine umro je u Zagrebu **Ivo Tijardović**, hrvatski skladatelj i kazališni djelatnik. Rođen je u Splitu 18. rujna 1895. godine. Skladao je većinom na vlastite librete, a najvažnija djela su opere Mala Floramy i Splitski akvarel

20. ožujka 1889. godine umro je u u Zagrebu **Janko Jurković**, hrvatski književnik, novinar i profesor. Rođen je u Požegi 21. rujna 1827. godine. Bio je vrstan komediograf, a budući je bio vrlo obrazovan, puno je polemizirao s navodnim literarnim veličinama. Objavio je prozu Ulomci iz lomna i krševita života staro - vjerskog pučkog učitelja, koja će kasnije izaći s naslovom *Pa - vao Čuturić*, te najavio nit-vodilju svog plodnog rada; obračun s malograđanštinom.

21. ožujka 1913. godine u Lukovdolu u Gorskom kotaru rođen je **Ivan Goran Kovačić**, hrvatski književnik. Radio je u novinama, bio je urednik kulturne rubrike u Hrvatskome dnevniku, a prijateljevao je s *Vladimirom Nazorom*, s kojim je i pobjegao iz Zagreba ka antifašističkim jedinicama. Najvažnija njegova djela su Jama, Ognji i rože, Sveti psovač, Eseji i ocjene te prijevođa strane lirike. Ubijen je 13. srpnja 1943. u Bunovu, na desnoj obali Drine, kao pripadnik antifašističkoga pokreta. Njemu u spomen svakoga se proljeća održava manifestacija s njegovim imenom.

2. ožujka 1988. umro je **Rudolf Matz**, hrvatski violončelist, glazbeni kritičar i pedagog, atletski pravak, autor mnogih stihova, osobito za vlastite skladbe, stručnih članaka, osnivač i voditelj Glazbenog društva intelektualaca i Zagrebačkog komornog zbora, dirigent Društvenog orkestra, Hrvatskoga glazbenog zavoda i Hrvatskoga pjevačkog saveza, član Zagrebačkog trija i gudačkog kvarteta, te pokretač nekoliko glazbenih časopisa. Rođen je 19. rujna 1901. u Zagrebu.

22. ožujka 1885. godine rođen je **Josip Račić**, hrvatski slikar. Siromašni roditelji nisu mu mogli omogućiti kvalitetno obrazovanje – cijeli se, kratki, život, borio sa siromaštvom. Majstor hrvatskoga tonskoga slikarstva naslikao je Majka i dijete, Djevojka pred ogledalom, Portret gospođe u crnom, Autoportret. Pronašli su ga ustrijeljenog u sobi nekog pariškog hotela 19. lipnja 1908. godine.

23. ožujka 1698. godine u Lipnici kraj Zagreba rođen je **Franjo Baltazar Thauszy**, zagrebački biskup.

25. ožujka 1848. godine objavljene su Narodne želje, tekst hrvatskih intelektualaca koji je uredio **Bogoslav Šulek**, u kojem su sažeti zahtjevi iliraca. Revolucionarni se zanos proširio Banskim Hrvatskom odmah nakon izbijanja revolucija u Beču i Pešti. Narodna je stranka u Zagrebu 25. ožujka 1848. godine organizirala veliku narodnu skupštinu na kojoj su izneseni zahtjevi koje je kralju trebalo prenijeti posebno izaslanstvo. Među tim, tzv. Zahtijevanjima naroda, najvažniji su bili; imenovanje krajiškoga vojnog zapovjednika **Josipa Jelačića** banom; ujedinjenje svih hrvatskih zemalja ustroj vlade odgovorne Hrvatskom saboru i neovisne o ugarskoj vladi; uvođenje financijske neovisnosti Hrvatske; uvođenje hrvatskoga jezika u upravu i školstvo ukinjanje kmetstva i staleškog poretka; osnivanje narodne vojske; uvođenje jednakosti svih ljudi pred zakonom i u poreznim obvezama; uvođenje građanskih sloboda (slobode govora, tiska i ispovijesti vjere); uvođenje stalnoga zastupničkog umjesto staleškog sabora.

Došavši u Beč, hrvatsko je izaslanstvo odlučilo Zahtijevanja naroda preimenovati u Narodne želje (jer nije prilično od kralja nešto zahtijevati) i tek potom ih predati kralju. Kralj Narodne želje nije ni prihvatio ni odbio, već je ostavio mogućnost da njegov konačni odgovor bude u skladu s daljnjim razvojem događaja. Jelačića je imenovao hrvatskim banom, ali ne zbog hrvatskih zahtjeva već zbog potrebe da u rukama odanoga časnika koncentrira vojnu silu – Jelačić je promoviran u generala i postao je zapovjednik Vojne krajine.

25. ožujka 1995. godine umro je **Krešimir Ćosić**, hrvatski košarkaš, diplomat i mormonski crkveni velikodostojnik. Rođen je 26. studenoga 1948. godine u Zadru. Igrao je na olimpijskim igrama od 1968. do 1988. godine, a nekoliko je godina igrao i u američkoj amaterskoj ligi za Brigham Young University, sveučilište na kojem je studirao.

25. ožujka 1964. godine odigrana je prva kabaretska predstava kazališta koje se tada zvalo Jazavac, a od 1994. Kerempuh. Kazalište je osnovao **Fadil Hadžić**, jedan od najizvođenijih autora u kazalištu.

[illegible]

RJEŠENJE IZ PROŠLOGA BROJA:

BARBADOS, OSORNOST, RIMLJANKA, IS, ANNAN, STO, AAR, NEMRS, OB, ONAN, AVE, VC, AURAR, KIČ, SRCE, OJETTI, N DJAMENA, VATROGASAC, ILIR, I, VALOVOD, PSINA, ČORCI, ANIMAL, KK, PTIČAR, LJUTINA, ARA, ELIZABETA, Z, POKUNJENO, ALISON, SŠ. SEK, LIRA, ALA, UTAH, SUTRA, EDIN, RADIO, ŠANKER, VA, DJETELINA, JAMAC.

PETAK 25. 3. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 11., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta:
 Putovi Tunisa

11.05 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 11.20 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.25 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Znanstvena petica
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Zelena milja, američki film
 23.20 – Dnevnik
 23.30 – Vijesti iz kulture
 23.35 – Bioproгноza
 23.40 – Putovanje oko svijeta:
 Putovi Tunisa
 00.30 – Whoopi, humoristična serija
 00.55 – U uredu 2., humoristična serija
 01.25 – Pod kaznom do smrti 3., humoristična serija
 01.50 – Zapadno krilo 5., serija
 02.35 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 03.20 – Reprizni program
 04.45 – Znanstvena petica
 05.25 – Maja, talk-show
 06.00 – Sedam žena, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – NULTI SAT
 10.25 – Fudge, serija za djecu
 10.45 – Batman, crtana serija
 11.10 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 11.25 – Poslovni klub
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
 12.45 – Res publica: Među nama
 13.20 – Res publica: Iz jezične riznice – Bog,
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 14.40 – Vijesti za gluhe
 14.50 – Velika Gorica: Nogomet – mladi: Hrvatska – Island, prijenos
 16.50 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 17.05 – Verdammt Verliebt, serija za mlade
 17.30 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Kalvarija, emisija pučke i predajne kulture
 19.35 – Apokalipsa, mini-serija
 21.10 – Rim: Križni put, prijenos
 22.45 – Promet danas
 22.50 – Vijesti na Drugom
 23.00 – U uredu 2., humoristična serija
 23.30 – Zona sumraka, serija
 00.15 – Izgubljena zemlja, njemački film

07.00 NOVA KIDS TV
 Mali faraon
 Digimoni
 Harvey Toons
 Mali faraon
 Digimoni
 Supercure
 09.40 Rubi, serija
 10.30 Zatočenica, serija
 11.20 Ciganke, serija
 12.10 Po ure torture, zabavna emisija
 12.55 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija

16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Mr. Bean, crtana serija
 20.30 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.30 Obitelj čudaka, igrani film
 23.10 Zakon u New Yorku, serija
 00.00 V. I. P., serija
 00.50 Vrijeme sutra

06.55 Osveta ljubavi, telenovela
 07.40 Anastasia, sapunica (R)
 08.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 09.15 Mačka na vrućem limenom krovu, igrani film, drama
 11.20 Paulie, igrani film, komedija
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Eksploziv, magazin (R)
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Želim savršeno tijelo! Do ljeta?!, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Lažljivac, igrani film, kriminalistička drama
 22.00 Ponoćna vrućina, igrani film, akcijski triler
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Dobrodošli u Sarajevo, igrani film, ratna drama
 01.40 Neprijateljske namjere, igrani film, akcijski triler (R)
 03.05 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

SUBOTA

HRT 1

06.55 – TV kalendar
 07.05 – Vijesti
 07.10 – Harry i Hendersoni, američki film za djecu i mlade

09.00 – Parlaonica
 09.50 – Vijesti
 10.00 – Promet danas
 10.05 – Briljanteen
 10.55 – Kad zvoni?, serija za mlade
 11.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.20 – Sedam žena, serija
 13.10 – Otkrivenje, mini-serija
 14.40 – Špička, ritka, pa se sjeđe – emisija pučke i predajne kulture
 15.15 – Vijesti
 15.20 – Alpe-Dunav-Jadran
 15.50 – Reporter: Zakucani za dno
 16.50 – Vijesti
 17.00 – Promet danas
 17.05 – Inspektor Rex 6., serija
 17.50 – Divlja Australoazija: Otočne arke, dokumentarna serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Studio 10, show program
 21.30 – Na prvi pogled, američki film
 23.40 – Dnevnik
 23.50 – Vijesti iz kulture
 00.00 – Opus gospodina Hollanda, američki film
 03.20 – A Line in the Sand, britanski TV film
 04.45 – Inspektor Rex 6., serija
 05.30 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 06.00 – Studio 10, show program
 07.20 – Sedam žena, serija

HRT 2

07.20 – Villa Maria, serija
 09.30 – Kućni ljubimci

26. 3. 2005.

- 10.00 – 102 dalmatinca, američki film
- 11.35 – Korijeni – hrvatske manjine u Europi
- 12.05 – Duhovni izazovi
- 12.20 – Prizma – multinacionalni magazin
- 13.25 – Krugovi – sigurnost u cestovnom prometu
- 13.45 – Crno-bijelo u boji
- 14.15 – Quo vadis, američki film
- 17.00 – Vijesti iz kulture
- 17.05 – Emisija pred utakmicu
- 17.50 – Hrvatska – Island, prijenos
- 19.50 – Emisija nakon utakmice
- 20.15 – Newyorški plavci 11., serija
- 21.00 – Zakon i red: Odjel za žrtve 4., serija
- 21.45 – Vijesti na Drugom
- 22.00 – Monk, serija
- 22.45 – Promet danas
- 22.50 – Obavještajci 2., serija
- 23.40 – Sport danas
- 23.50 – Asia Aid, glazbeno-dokumentarni film
- 00.50 – Reporteri: Zakucani za dno
- 01.50 – Divlja Australoazija: Otočne arke, dokumentarna serija
- 02.40 – National Geographic: Mumije Inka

07.00 NOVA KIDS TV
Mali faraon
Digimoni

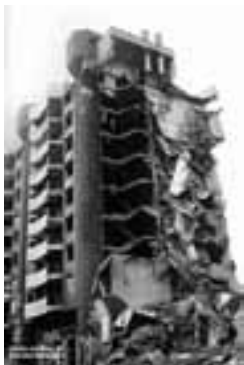

- 08.20 Velika uskršnja avantura Babyja Hueyja, crtani film
- 09.55 Dinotopija, serija
- 10.45 Smallville, serija
- 11.35 Moja slavna sestra, serija
- 12.05 Futurama, crtana serija
- 12.35 Mr. Bean, crtana serija
- 13.05 Automotiv, auto moto magazin
- 13.35 Goodyear liga – sažeci
- 14.05 VH 1 Put do slave: N'Sync
- 14.55 Obitelj čudaka, igrani film
- 16.50 Vijesti
- 16.55 Košarka Goodyear liga:

- Pivovarna Laško-Zadar, prijenos
- 19.00 24 sata
- 19.45 Vrijeme
- 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
- 20.00 Osveta blizanaca, igrani film
- 21.55 Mentor, serija
- 22.55 Firefly, serija
- 23.45 Na rubu zakona, serija
- 00.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
- 01.00 Vrijeme sutra

- 06.40 Beyblade, crtana serija (4 epizode)
- 08.10 Moja cura je zvijezda, humoristična serija
- 08.30 Rock Me Baby, humoristična serija
- 08.55 Lud za tobom, humoristična serija
- 09.20 Zabranjena ljubav, sapunica
- 11.45 Putovanje u središte Zemlje, fantastična mini serija, prvi dio
- 13.20 Od Zemlje do Mjeseca, dramska serija
- 14.25 Cijena savjesti, dramska serija
- 15.15 Pravi poziv, akcijsko-fantastična serija
- 16.00 Lažljivac, igrani film, kriminalistička drama (R)
- 17.50 Zvijezde Ekstra: Jennifer Lopez i Halle Barry – ljubavni lanac, zabavna emisija
- 18.45 Vijesti, informativna emisija
- 19.10 Eksploziv vikend, magazin
- 20.15 Dani slave, igrani film, komedija
- 21.45 28 dana, igrani film, komedija
- 23.35 Ubojica među nama, igrani film, horor-komedija
- 01.30 Ponoćna vrućina, igrani film, akcijski triler (R)
- 03.05 Dobrodošli u Sarajevo, igrani film, ratna drama (R)

NEDJELJA 27. 3. 2005.

- 08.20 – TV kalendar
- 08.30 – Vijesti
- 08.35 – Teletubbies, lutkarska serija
- 09.00 – Vikendica
- 09.50 – Aladdin, crtana serija
- 10.10 – Timon i Pumbaa, crtana serija
- 10.35 – Promet danas
- 10.40 – Ciklus Columbo: Playback, američki film
- 12.00 – Dnevnik
- 12.15 – TV kalendar
- 12.25 – Mali savjeti za poljoprivrednike
- 12.30 – Plodovi zemlje
- 13.20 – Split: More
- 14.00 – Nedjeljom u dva
- 15.05 – Vijesti
- 15.15 – Promet danas
- 15.20 – Festa Dubrovnik 2005.
- 16.05 – Svi moji krajolici, dokumentarna emisija
- 16.35 – Kad zvoni?, serija za mlade
- 17.10 – Zamka za roditelje, američki film
- 19.30 – Dnevnik
- 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
- 21.05 – Duga mračna noć, dramska serija

- 22.00 – Shpitza, zabavna emisija
- 22.55 – Dnevnik
- 23.05 – Vijesti iz kulture
- 23.15 – Evergreen: Prokletstvo Pink Panther, američko-britanski film
- 01.00 – Nedjeljom u dva
- 02.00 – Simpsoni 12., humoristična serija
- 02.25 – Shpitza, zabavna emisija
- 03.15 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
- 03.25 – Zamka za roditelje, američki film

- 05.30 – Festa Dubrovnik 2005.

- 07.10 – Prava talijanska kuhinja Giorgija Locatellija
- 07.40 – Radoznali vrtlari 2., dokumentarna serija
- 08.10 – Villa Maria, serija
- 09.50 – Biblija
- 10.00 – Split: Sveta misa – Uskrs, prijenos
- 11.30 – Hrvatska kulturna baština
- 11.55 – Rim: Urbi et orbi, prijenos
- 12.30 – Špička, ritka, pa sosejde – emisija pučke i predajne kulture
- 13.05 – Mir i dobro
- 13.35 – Studio F1
- 14.05 – National Geographic: Burmanski morski cigani
- 15.00 – Opera Box
- 15.30 – Vijesti iz kulture
- 15.35 – Foyleov rat 2., mini-serija
- 17.05 – Kvalifikacije za nogometno SP 2006.: Hrvatska – Island, snimka
- 19.15 – Nogomet: Magazin Lige prvaka
- 19.45 – Simpsoni 12., humoristična serija
- 20.10 – Jednog lijepog dana, američki film
- 21.55 – Vijesti na Drugom
- 22.05 – Promet danas
- 22.10 – Dobrotvorni koncert za izgradnju hospicija Sveti Luka u Zagrebu
- 23.05 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
- 23.50 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
- 00.35 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
- 01.20 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
- 02.05 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija

- 07.00 NOVA KIDS TV
Mali faraon
Digimoni
Supercure
- 09.30 Hlapićeva televizija
- 10.00 Čudnovate zgode šegrta Hlapića, crtani film
- 11.20 Dinotopija, serija
- 12.10 Moja slavna sestra, serija
- 12.40 Sretni dani s golim kuharom, kulinarski show
- 13.10 Automotiv, auto-moto magazin
- 13.40 Tajne veze, dokumentarna serija
- 14.10 Sve je relativno, serija
- 14.40 Mentor, serija
- 15.35 Pet minuta slave, zabavna emisija
- 16.25 U sedmom nebu, serija

NEDJELJA

17.15 Vijesti
 17.20 Život s Mickeyjem, igrani film
 19.00 24 sata
 19.30 Vrijeme
 19.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Zona smrti, serija
 20.45 Red Carpet, zabavna emisija
 21.45 Danielle Steel: Sjećanja, igrani film
 23.30 Na rubu zakona, serija
 00.20 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 00.45 Vrijeme sutra

07.05 Astro Boy, crtana serija
 07.25 Dexterov laboratorij, crtana serija
 07.50 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 08.15 Johnny Bravo, crtana serija

08.40 Beyblade, crtana serija (3 epizode)
 08.45 Moja cura je zvijezda, humoristična serija (R)
 10.10 Rock Me Baby, humoristična serija (R)
 10.30 Lud za tobom, humoristična serija (R)
 10.55 Dani slave, igrani film, komedija (R)
 12.30 Putovanje u središte Zemlje, fantastična mini serija, drugi dio
 14.05 O mačkama i psima, igrani film, fantastična komedija
 15.30 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija (R)
 16.25 Mijenjam ženu – hrvatska verzija, dokumentarna sapunica (R)
 17.35 Salto, zabavna emisija
 18.15 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv vikend, magazin
 20.15 Nataša, igrani film, drama
 21.50 Vlakom prema jugu, igrani film, komedija
 23.30 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.00 Playboy: Hot Club California, igrani film, erotski
 01.50 28 dana, igrani film, komedija (R)
 03.35 Eksploziv vikend, magazin (R)

PONEDJELJAK 28. 3. 2005.

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 11., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.25 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona: Bratovština iz Castelarda, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Ed TV, američki film
 22.10 – Konstruiranje nemogućeg: Prvi cepelin, dokumentar na serija
 23.05 – Otvoreno
 00.00 – Dnevnik
 00.10 – Vijesti iz kulture
 00.20 – Dobro ugođena večer – Zagrebačka filharmonija
 Händel: Mesija
 01.45 – Mala Vilma, mađarsko-njemačko-poljski film
 03.40 – Putovanje oko svijeta
 04.30 – Slobodna zona: Bratovština iz Castelarda, kratki dokumentarni film
 04.45 – Maja, talk-show
 05.20 – Sedam žena, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – Grizlijev vodopad, američko-britansko-kanadski film za djecu
 11.10 – Fudge, serija za djecu
 11.30 – Superman, crtana serija
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
 12.45 – Res publica: Ekumena, religijski kontakt-program
 13.35 – Glazbena TV
 15.00 – Ciklus Columbo: Playback, američki film

16.15 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laura, serija za mlade
 17.35 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Internacional, vanjskopolički magazin
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.05 – Whoopi, humoristična serija

20.30 – Bez traga, serija
 21.10 – Vijesti na Drugom
 21.20 – Promet danas
 21.25 – Oz 4., serija
 22.20 – Gone in the 60 Seconds, američki film
 00.20 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija
 01.05 – Zapadno krilo 5., serija
 01.50 – Whoopi, humoristična serija
 02.15 – Bez traga, serija
 02.55 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija

07.00 NOVA KIDS TV
 Mali faraon
 Digimoni
 Harvey Toons
 Mali faraon
 Digimoni
 Supercure
 08.50 Anđeo čuvar, crtani film
 09.35 Rubi, serija
 10.25 Zatočenica, serija
 11.15 Ciganke, serija
 12.05 Red Carpet, zabavna emisija
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija

16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Jedan na jedan – talk show Alke Vuice
 21.00 Potraga, igrani film
 22.45 Nebo boje vanilije, igrani film
 01.05 Vrijeme sutra 06.50 Osveta

ljubavi, telenovela (R)
 07.35 Anastasia, sapunica (R)
 08.15 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 09.10 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.35 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 10.00 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.30 Kontakt, igrani film, znanstveno-fantastični
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Otkud toliki problem sa štitnjačom?, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Super nanny, dokumentarna sapunica
 21.10 Vatrema oluja, igrani film, akcijsko-avanturistički
 22.45 Siguran prolaz, igrani film,

drama
 00.25 Vijesti, informativna emisija
 00.40 Playboy: Hot Club California,

UTORAK 29. 3. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 11., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta
 11.05 – Oprah Show
 11.50 – TV raspored
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Globalno sijelo
 20.45 – 100% ja, zabavno-glazbena emisija
 21.40 – Svete planine svijeta: Sveti vrhovi manjih religija, putopisna serija
 22.10 – Bioprogrnoza
 22.15 – Otvoreno
 23.10 – Dnevnik
 23.20 – Vijesti iz kulture
 23.30 – Robbie's Brother, američki film
 00.55 – Putovanje oko svijeta
 01.45 – Globalno sijelo
 02.15 – 100% ja, zabavno-glazbena emisija
 03.05 – Karte na stol, magazin iz kulture
 03.50 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.05 – Oprah Show
 04.50 – Maja, talk-show
 05.25 – Zrela ljubav, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – Lisac, njemačko-kineski film za djecu
 11.10 – Otje, serija za djecu
 11.30 – Superman, crtana serija
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija

12.45 – Res publica: Treća dob, emisija za umirovljenike
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 14.10 – Robbie's Brother, američki film
 15.35 – Vijesti za gluhe
 15.50 – Kvalifikacije za nogometno SP 2006. – mladi: Hrvatska – Malta, prijenos
 17.50 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Karte na stol, magazin iz kulture
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.05 – Filmovi Slobodana Šijana: Maratonci trče počasni krug
 21.40 – Vijesti na Drugom
 21.50 – Promet danas
 21.55 – Oz 4., serija
 22.50 – The Prime Gig, američki film
 00.25 – Zapadno krilo 5., serija
 01.10 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija

nova

07.00 NOVA KIDS TV
 Mali faraon
 Digimoni
 Supercure
 Harvey Toons
 Mali faraon
 Digimoni
 Supercure
 09.35 Rubi, serija
 10.25 Zatočenica, serija
 11.15 Ciganke, serija
 12.05 Jedan na jedan – talk show Alke Vuice
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija
 14.15 Dream Team, serija

14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti
 17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Po ure torture, zabavna emisija
 21.30 Izgubljeni, serija
 22.30 Svi vole Raymonda, serija
 23.00 Iris, igrani film
 00.40 Vrijeme sutra

06.45 Osveta ljubavi, telenovela
 07.30 Anastasia, sapunica (R)
 08.15 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 09.05 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.30 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 10.00 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.25 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.50 Dadilja, humoristična serija
 11.15 Pokemoni, igrani film, dječji
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Ciganović i Stavros u potrazi za savršenstvom, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 CSI: New York, kriminalistička serija
 21.05 Smrtonosna struja, igrani film, akcijski triler
 22.40 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Super nanny, dokumentarna sapunica (R)
 00.50 Siguran prolaz, igrani film, drama (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 11., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Čuvari šume, dokumentarna serija
 10.35 – Gospodari životinja, dokumentarna serija
 11.00 – Govorimo o zdravlju
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 13.55 – TV raspored
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.45 – Promet danas
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Elizabeth, britanski film
 22.10 – Trbuh Zagreba, dokumentarna emisija

22.35 – Bioprogrnoza
 22.40 – Otvoreno
 23.35 – Dnevnik
 23.45 – Vijesti iz kulture
 23.55 – Direkt
 00.25 – Hotel Shanghai, kinesko-austrijski film
 02.05 – Čuvari šume, dokumentarna serija
 02.30 – Gospodari životinja, dokumentarna serija
 02.55 – Trbuh Zagreba, dokumentarna emisija
 03.20 – Direkt
 03.50 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.05 – Oprah Show
 04.50 – Maja, talk-show

SRIJEDA 30. 3. 2005.

05.25 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar

08.00 – Teletubbies, lutkarska serija

09.20 – Legenda o Atlantidi, crtani film

10.15 – Inspektor Maska, crtani film

10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos

13.35 – Glazbena TV

14.00 – Res publica: Trenutak spoznaje

14.45 – Res publica: Heureka

15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos

16.30 – Vijesti za gluhe

16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade

17.05 – Laura, serija za mlade

17.30 – Emisija pred utakmicu

17.50 – Hrvatska – Malta, prijenos

19.50 – Emisija nakon utakmice

20.10 – Poirot, mini-serija

21.45 – Vijesti na Drugom

21.55 – Promet danas

22.00 – Oz 4., serija

22.55 – Willow, američki film

01.05 – Zapadno krilo 5., serija

07.00 NOVA KIDS TV

Mali faraon

Digimoni

Supercure

Harvey Toons

Digimoni

Mali faraon

Kralj Shamana

09.35 Rubi, serija

10.25 Zatočenica, serija

11.15 Ciganke, serija

12.05 Naša mala klinika, serija

13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija

13.20 Lovac na krokodile, serija

14.15 Dream Team, serija

14.45 Izlog strasti, serija

15.15 TV prodaja

15.25 Nauči me voljeti, serija

16.15 TV prodaja

16.25 Ciganke, serija

17.15 Vijesti

17.20 Zatočenica, serija

18.10 Rubi, serija

19.00 24 sata

19.45 Vrijeme

19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija

20.00 Porotnici, igrani film

21.35 U sridu – talk show

22.35 Svjetske zavjere, dokumentarni film

23.05 Vila nad Firenzom, igrani film

01.05 Vrijeme sutra

06.45 Osveta ljubavi, telenovela (R)

07.35 Anastasia, sapunica (R)

08.15 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)

09.15 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)

09.40 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)

10.00 Roseanne, humoristična serija (R)

10.30 Bračne vode, humoristična serija (R)

10.55 Dadilja, humoristična serija (R)

11.20 Prije svitanja, igrani film, romantična drama

13.00 Anastasia, sapunica

13.50 Osveta ljubavi, telenovela

14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija

15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija

16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija

16.25 Roseanne, humoristična serija

16.50 Bračne vode, humoristična serija

17.20 Dadilja, humoristična serija

17.45 Sanja: Koja strahota! Ostavila me ljubav života!, talk show

18.45 Vijesti, informativna emisija

19.05 Exploziv, magazin

19.45 Zabranjena ljubav, sapunica

20.15 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija

21.10 Nestali, kriminalistička serija

22.00 Tragovi zločina, kriminalistička serija

22.55 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija

23.50 Vijesti, informativna emisija

00.05 CSI: New York, kriminalistička serija (R)

00.55 Smrtonosna struja, igrani film, akcijski triler (R)

ČETVRTAK

06.20 – TV kalendar

06.30 – Dobro jutro, Hrvatska

09.10 – Promet danas

09.15 – Lugarnica 11., serija

10.00 – Vijesti

10.10 – Putovanje oko svijeta

11.00 – Radoznali vrtlari 2., dokumentarna serija

11.30 – Prava talijanska kuhinja Georgija Locatellija, dokumentarna serija

12.00 – Dnevnik

12.15 – Bioproгноza

12.16 – TV kalendar

12.30 – Zrela ljubav, serija

13.20 – Maja, talk-show

14.00 – Vijesti

14.10 – Zapadno krilo 5., serija

14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film

15.05 – Superman, crtana serija

15.30 – Nora Fora, igra za mlade

16.00 – Hrvatska danas

16.20 – Život uživo – sa stilom

17.00 – Vijesti

17.10 – Život uživo – tema dana

17.50 – Promet danas

17.55 – Najslabija karika, kviz

18.40 – Villa Maria, serija

19.30 – Dnevnik

20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz

21.10 – Brisani prostor

22.05 – Pola ure kulture

22.35 – Bioproгноza

22.40 – Otvoreno

23.35 – Dnevnik

23.45 – Vijesti iz kulture

23.55 – La comunidad, španjolski film

01.40 – Putovanje oko svijeta

02.30 – Brisani prostor

03.20 – Pola ure kulture

03.50 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film

04.05 – Poslovni klub

04.35 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film

04.50 – Maja, talk-show

05.25 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar

08.00 – Teletubbies, lutkarska serija

08.25 – ŽUTOKLJUNAC

09.20 – Herkul, crtani film

10.10 – Inspektor Maska, crtani film

10.20 – Patuljkove priče, crtani film

10.30 – Sjednica Hrvatskog

sabora, prijenos

13.35 – Glazbena TV

14.00 – Res publica: Slika zdravlja, emisija o zdravstvu

15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos

16.30 – Vijesti za gluhe

16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade

17.05 – Laura, serija za mlade

17.35 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija

18.20 – Županijska panorama

18.45 – Vijesti iz kulture

18.50 – Poslovni klub

19.20 – Europa i mi

19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija

20.05 – Gotti, američki film

22.10 – Vijesti na Drugom

22.20 – Promet danas

22.25 – Oz 4., serija

23.20 – Na rubu znanosti

00.20 – Odjel za pljačke i ubojstva, serija

01.05 – Zapadno krilo 5., serija

01.50 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija

07.00 NOVA KIDS TV

Digimoni

Mali faraon

Kralj Shamana

Harvey Toons

Digimoni

Mali faraon

Kralj Shamana

09.35 Rubi, serija

10.25 Zatočenica, serija

11.15 Ciganke, serija

12.05 U sridu – talk show

13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija

13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija

14.15 Dream Team, serija

14.45 Izlog strasti, serija

15.25 Nauči me voljeti, serija

16.25 Ciganke, serija

17.15 Vijesti

17.20 Zatočenica, serija

18.10 Rubi, serija

19.00 24 sata

31. 3. 2005.

19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Pet minuta slave, zabavna emisija
 21.00 Kućanice, serija
 22.00 Kevin Hill, serija
 23.00 U potrazi za jekom, igrani film
 00.45 Košarka Euroliga: Cibona VIP-Uelker, snimka
 02.30 Vrijeme sutra

07.00 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 07.45 Anastasia, sapunica (R)
 08.30 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 09.25 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.50 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 10.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
 11.30 Bermudski trokut, igrani film, avanturistički
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Sanja je pronašla super dadilju, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mijenjam ženu
 21.25 Smrtonosni pogodak, igrani film, akcijski
 23.00 Cobra 11– specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.10 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija (R)
 01.05 Nestali, kriminalistička serija
 01.50 Tragovi zločina, kriminalistička serija

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija TV tjednik emitirat će se večeras 25. ožujka u uobičajenom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. U ovoj emisiji prikazat će se opširnije izvješće sa sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća, održane 19. ožujka u Subotici. Repriza ove emisije je u subotu 26. ožujka u 15 sati.

FILM TJEDNA

Subota, RTL 21,45

28 DANA

(28 DAYS)

drama/komedija, 2000., 103 min

Redatelj: Betty Thomas

Uloge: Sandra Bullock, Viggo Mortensen, Dominic West, Elizabeth Perkins, Azura Skye, Steve Buscemi, Marianne Jean-Baptiste, Diane Ladd

Sandra Bullock kao alkoholičarka? Niti sama redateljica Betty Thomas nije mogla posve povjerovati u ekscesivno ponašanje ove ljepotice, stoga je »28 dana« neшто drugačiji film od tipičnih drama o mračnim posljedicama alkoholizma: upravo suprotno, riječ je o lakome štivu, utopiji koja to ne skriva, spretnome spoju drame i komedije čija je glavna namjena, iako se to možda ne vidi na prvi pogled, upravo rehabilitacijska.

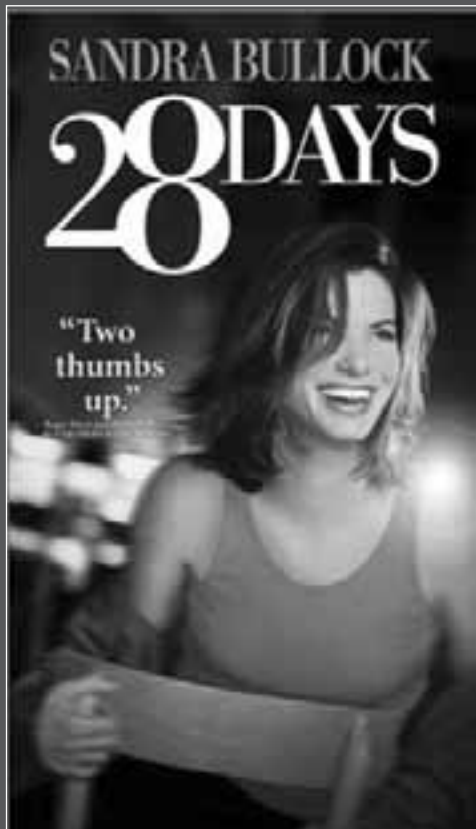
Za Gwen Cummings (Sandra Bullock), uspješnu njujoršku spisateljicu, život je prakticanje razuzdanosti i pijančevanja. Sve do nemilog događaja kada, mrtva pijana, upropasti sestrino vjenčanje i razbije limuzinu koja je čekala mladence. Za kaznu, Gwen je smještena na dugih 28 dana u rehabilitacijski centar »Serenity Glen«. Nepokorna mlada žena odmah traži priliku kako bi se izrugala sistemu, no njezin savjetnik, strpljivi i mudri Cornell Shaw (Steve Buscemi), zna da Gwen treba pružiti priliku. Dan po dan, Gwen upoznaje društvo iz centra: bivšeg igrača bejzbola, zgodnog Eddieja (Viggo Mortensen), ovisnicu Roshandu (Marianne Jean-Baptiste), te majčinski nastrojenu Bobbie Jean (Diane Ladd). Iako se čini da Gwen napreduje, njezin dečko Jasper (Dominic West), također alkoholičar, neprestano je prijetnja njezinom oporavku...

»28 dana« je neobičan spoj komedije i drame, lako gledljiv film o odvikavanju jedne mlade žene kojoj je uspjeh oduzeo životnu orijentaciju. Iznimna gledljivost ponajviše je zasluga redateljsko-scenarističkog tima: redateljica je Betty Thomas (Dr. Dolittle«, serija »Hooperman«), a scenarij je napisala poznata Susannah Grant, autorica scenarija Oscarom nagrađene drame »Erin Brockovich«.

Pored simpatične i seksipilne Sandre Bullock, glavna je glumačka atrakcija ove drame danas planetarno popularni Viggo Mortensen, omiljeni ratnik Aragorn iz Jacksonove trilogije »Gospodar prstenova«. Ovaj je sjajni karakterni glumac većinu karijere proveo glumeći negativce, ljude s dna socijalne ljestvice i općeni-

to, nesimpatične likove koji nam ostaju duboko u pamćenju. Mortensenov glumački talent zasjaio je punom snagom u trenutku kad je gledateljstvo spoznalo obje strane njegova umijeća, koje je zaista impresivno – sve uloge negativaca zaboravljene su nakon Viggove avanture u uloji plemenitog kralja Aragorna.

Mortensen je u svakom pogledu odličan glumački izbor za ovu dramu, predstavnik likova koje nije moguće definirati kao dobre ili loše, već kao životne i realistične. Upravo u takvom tonu snimljena je drama Betty Thomas; priča o odvikavanju nije posve turobnih tonova, ali ni odveć vesela. Ona pripada unikatnom žanru filma koje nije moguće svrstati u jednu ladicu. Iako je bilo nemoguće sputati erotičnost Sandre Bullock, i oduzeti izazovnost njezine pojave, autorici je ipak pošlo za rukom stvoriti imaginarni svijet u kojem postoji interna, ne posve realistična, ali zabavna logika.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci - 800 dinara

☐ 1 godina - 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

INOZEMSTVO

☐ 1 godina - 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Spisak dobitnika nagradne igre

»Radio slobodna Europa« i »Hrvatske riječi«:

1. Marko Ivković, Subotica
2. Milan Golubić, Sombor
3. Matilda Stipić, Subotica
4. Pavle Pejčić, Vajska
5. Davor Stantić, Subotica
6. Zvonimir Pelajić, Plavna
7. Petar Katančić, Subotica
8. Pajo Vidaković, Svetozar Miletić
9. Ante Ivković, Subotica
10. Marinko Jakovetić, Subotica
11. Antun Vidaković, Svetozar Miletić
12. Matilda Bedić, Gornji Verušić
13. Bojan Stefanović, Bor
14. Ana Gajer, Subotica
15. Danijela Ivković, Subotica
16. Ante Čavar, Bač
17. Milan Vučić, Subotica
18. Danijel Ostrogonac, Subotica
19. Svetlana Prčić, Subotica
20. Damir Katić, Petrovaradin
21. Nikola Matković, Subotica
22. Nikola Buljovčić, Tavankut
23. Ema Buljovčić, Tavankut
24. Slaven Matatić, Subotica
25. Josip Poljaković, Subotica

Svoju nagradu dobitnici mogu podići u uredništvu »Hrvatske riječi«

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cijene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.728 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.420 din., a u jednom pravcu 1.920 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku

- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku

- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Jezični savjetnik

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Na izravnoj vezi« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

»Aktualije« (ponedjeljkom)

»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana

- Pripovijetka Balinta Vujkova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

